
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

TÜRK RESİM SANATINDA (1980-2023) GÖRSEL İNTİHAL KAVRAMI VE AKADEMİSYENLERİN İNTİHALE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Mihriban Rukiye Yılmaz

DOKTORA TEZİ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
RESİM İŞ EGİTİMİ BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ARALIK, 2024

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren.....(….) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir

YAZARIN

Adı : Mihriban Rukiye

Soyadı : YILMAZ

Bölümü : Resim-iş Eğitimi

İmza :

Teslim tarihi : …../12/2024

TEZİN

Türkçe Adı : TÜRK RESİM SANATINDA (1980-2023) GÖRSEL İNTİHAL KAVRAMI VE AKADEMİSYENLERİN İNTİHALE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

İngilizce Adı : THE CONCEPT OF VISUAL PLAGIARISM IN TURKISH PAINTING ART (1980-2023) AND ACADEMICS' OPINIONS ON PLAGIARISM

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı :Mihriban Rukiye YILMAZ

İmza : ……...

JÜRİ ONAY SAYFASI

Mihriban Rukiye YILMAZ tarafından hazırlanan "TÜRK RESİM SANATINDA (1980-2023) GÖRSEL İNTİHAL KAVRAMI VE AKADEMİSYENLERİN İNTİHALE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ'' adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim, Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı'nda Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Hüseyin ELMAS ……

(Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Üye: Prof. Dr. Gültekin AKENGİN ……

(Bileşik Sanatlar Ana Bilim Dalı, Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Üye: Doç. Dr. Ali Ertuğrul KÜPELİ ……

(Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Üye: Doç. Dr. Kerim LAÇİNBAY ……

(Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Üye: Dr. Ögr. Üyesi Orhan DOĞRU ……

(Kuyumculuk ve Mücevher Tasarımı Anasanat Dalı,

Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Tez Savunma Tarihi:19/11/2024

Bu tezin Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı'nda Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Şaban ÇETİN ……
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Tamamlamış bulunduğum tezimde danışmanım olarak, değerli önerileriyle araştırmamın ilerlemesini sağlayan sayın Prof. Dr. Hüseyin ELMAS hocama, Eğitim Bilimleri alanında akademik bilgi ve deneyimini benimle paylaşarak rehberlik eden saygıdeğer Prof. Dr. Yüksel GÜNDÜZ hocama ve saygıdeğer tik Jüri üyelerim Doç.Dr.Ali Ertuğrul KÜPELİ, Prof Dr. AKENGİN, Doç.Dr. Kerim LAÇİNBAY ve Doç.Dr. Orhan DOĞRU hocalarıma katkılarından dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim. Araştırmamın gelişmesini sağlayan görüşme formlarını, cevaplamaya gönüllü olarak önemli katkılarını eksik etmeyen değerli 23 akademisyenimize, araştırma konusunda doğru ve güvenilir eser bilgilerine ulaşmamı sağlayan değerli sanatçı ve akademisyen dostlarıma, eğitim hayatımın her aşamasında bana ışık tutarak yol gösteren tüm öğretmenlerime, tezimin her aşamasında, destek olarak güç veren aileme, çocuklarım Ece, Ege, Efe'ye ve sevdiklerime sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

TÜRK RESİM SANATINDA (1980-2023) GÖRSEL İNTİHAL KAVRAMI VE AKADEMİSYENLERİN İNTİHALE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Doktora Tezi

Mihriban Rukiye YILMAZ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR ANA BİLİM DALI RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİL.DALI
Aralık, 2024

ÖZ

Yeniden üretim türlerinden kendine mal etme, esinlenme, alaycı dönüştürüm, yansılama, parodi gibi kavramlarla görsel intihal kavramı ayrıca ele alınmıştır. Bu kavramların karıştırılması ve tartışılması nedeniyle ilgili konularda literatür araştırması yapılarak tanımlanmaya çalışılmıştır. Bu tez kapsamında modern Türk resim sanatında internete yansıyan; İntihal tartışma örnekleri ve resim yarışmalarında intihal nedeniyle ödül iptali yapılan tartışmalı eserler örnekleriyle ele alınmıştır. Ayrıca hukuki bakımdan intihal eser, başlığında 5846 sayılı FSEK'na kısaca değinilmiştir. Araştırmanın genel çerçevesi Türkiye'de lisans düzeyinde sanat eğitimi veren 18 farklı üniversiteden 23 akademisyenin intihal konusundaki görüşlerinden oluşmaktadır. Bu görüşmelerde intihal hakkında ki 7 soruya verdikleri cevaba göre uzman rehberliğinde içerik analizleri yapılarak bulgulara ulaşılmıştır. Bulgulara göre katılımcıların yarısı eserlerden etkilenmenin esinlenme boyutunda olabilirliğine olumlu yaklaşırken büyük bir kısmı da intihalin olmaması gerektiği yönünde görüş belirtmişlerdir. Günümüz çağdaş Türk resminde intihal tartışması yaratan mevcut örneklere ilişkin görüşlerinin gerekli oranın altında olduğu ve yeterli örnek

göstermedikleri görülmüştür. İntihalin nedenleri sorusunda katılımcıların yarısının intihal ile ilgili eğitimi yeterli bulmazken, intihal bilgilendirme eksikliği ve konu ile ilgili eğitimin gerekliliğine değinmişlerdir. Eğitimde kopya yöntemi ile ilgili görüşlerde eğitim sürecinde kopyayı desteklemişlerdir. İntihali önlemeye yönelik görüşlerde intihal ve özgünlük konusunda eğitimi gerekli bulan katılımcıların yarısına yakın bir kısmı öneri olarak, kanunların uygulanması gerekliliğini belirtmişlerdir. Görüşme verileri bulgular ve sonuç kısmında detaylandırılmıştır.

Anahtar kelimeler: Görsel sanatlar, Yeniden üretim türleri, Resimlerarasılık, Görsel intihal, Kendine mal etme, Esinlenme, Parodi, Öykünme, Fikri haklar
Sayfa adedi : 129
Danışman : Prof. Dr.Hüseyin ELMAS

THE CONCEPT OF VISUAL PLAGIARISM IN TURKISH PAINTING ART (1980-2023) AND ACADEMICS' OPINIONS ON PLAGIARISM

Doctoral Thesis,

Mihriban Rukiye YILMAZ

GAZI UNIVERSITY INSTITUTE OF EDUCATIONAL SCIENCES, FINE ARTS EDUCATION, OF ART DEPARTMENT OF PAINTING-CRAFT EDUCATION

December, 2024

ABSTRACT

The concept of visual plagiarism has been addressed separately alongside the concepts of appropriation, inspiration, ironic transformation, imitation, and parody, which are among reproduction types. Due to the mixing and debate of these concepts, they were explored and defined through a literature review of relevant topics. Within the scope of this thesis, examples of plagiarism discussions reflected on the internet in modern Turkish painting and controversial works in art competitions whose awards were revoked due to plagiarism have been examined with specific cases. Additionally, in the context of plagiarism in terms of legal considerations, a brief mention of Law No. 5846 on Intellectual and Artistic Works (FSEK) has been included. The general framework of the research consists of the opinions of 23 academics from 18 different universities in Turkey that provide undergraduate-level art education regarding plagiarism. Findings were reached through content analysis guided by experts based on their answers to 7 questions about plagiarism during interviews. According to the findings, half of the participants viewed the influence of works as possible at the level of inspiration, while a majority expressed that plagiarism should not occur. It was observed that participants' opinions on current examples in contemporary Turkish painting that sparked plagiarism debates were insufficient in quantity and lacked enough specific examples. Regarding the question of the causes of plagiarism, half of the participants found education on

plagiarism inadequate and pointed out the lack of awareness and the necessity of education on the subject. In views about the method of copying in education, they supported copying during the educational process. Concerning views on preventing plagiarism, nearly half of the participants who considered education on plagiarism and originality necessary suggested the enforcement of laws as a requirement. The interview data is elaborated upon in the findings and conclusion sections

Keywords: Visual arts, Visual plagiarism, Appropriation, Inspiration, Interpictoriality, Parody, Emulation, Intellectual rights
Page : 129
Supervisor : Prof.Dr. ELMAS, Hüseyin

İÇİNDEKİLER

ÖZ v
ABSTRACT vii
TABLOLAR LİSTESİ xii
ŞEKİLLER LİSTESİ xiii
SİMGELER KISALTMALAR LİSTESİ xv
BÖLÜM I 1
GİRİŞ 1
Problem Durumu 3
Araştımanın Amaç ve Önemi 5
Kapsam ve Sınırlılıklar 6
Varsayımlar 7
İlgili Araştırmalar 7
Tanımlar 8
BÖLÜM II 10
SANAT EĞİTİMİ 10
2.1.1. Sanat Eğitiminde Etik Değerler 11
2.1.2. Sanat Eseri ve Yaratıcılık 12
2.1.3. Görsel Sanat Eseri ve Özgünlük İlişkisi 13
RESİMLERARASI YÖNTEMLERLE UYGULAMA TÜRLERİ 14
2.2.1. Yeniden Üretim 14
2.2.2. Röprodüksiyon ve Kopya Eser 15
2.2.3. Alaycı Dönüştürüm, Yansılama veya Parodi 17
2.2.4. Öykünme ve Taklit Etme: 20
2.2.5. Esinlenme 21
2.2.6. Alıntı 22
2.2.7. Kendine Mal Etme 24
2.2.8. Görsel İntihal 31
2.2.9. Yeniden Üretim Türleri ve Görsel İntihal Arasındaki Farklar 33
TÜRK RESİM SANATINDA İNTİHAL KAVRAMI 35

2.3.1. Türk Resim Yarışmalarında İntihal Tartışması Yaratan Belirgin Örnekler 35

2.3.2. Modern Türk Resminde İntihal Tartışması Yaratan Mahkemeye Yansımış Örnekler 40

2.3.3. Modern Türk Resminde Esinlenme ve İntihal Tartışması Yaratan Bazı Örnekler 42

2.3.3. İntihal Eserin Hukuki Bakımından İncelenmesi 47

2.3.3.1. Kopya Tespiti 47

2.3.3.2. Esinlenme Araştırması 47

2.3.3.3. Son Aşama 47

2.3.3.4. Eser Sahibinin Hakları 48

BÖLÜM III 50

YÖNTEM 50

3.1.1. Araştırmanın Modeli 50

3.1.2. Çalışma Grubu 51

3.1.3. Verilerin Toplanması 52

3.1.4. Görüşme Sorularının Yapısı 52

3.1.5. Görüşmenin Uygulanması 54

3.1.6. Verilerin Analizi 54

BULGULAR ve YORUM 55

3.2.1. Akademisyenlerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular 56

3.2.2. Akademisyenlerin İntihale İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular 57

3.2.2.1. Birinci Alt Probleme Dair Resim Sanatı Alanında İntihal Konusundaki Görüşlere Ait Bulguların Değerlendirilmesi 57

3.2.2.2. İkinci Alt Problem Günümüz Çağdaş Türk Resminde İntihal Tartışması Yaratan Mevcut Örneklere İlişkin Görüşlere Ait Bulguların Değerlendirilmesi 64

3.2.2.3. Üçüncü Alt Problem Resim Sanatı Alanında İntihalin Nedenlerine Ait Bulguların Değerlendirilmesi 71

3.2.2.4. Dördüncü Alt Problem Sanat Eğitiminde Öğretim Yöntemlerinden Biri Olan Kopya Eserden Öğrencilerin Yararlanmaları Hakkında Düşüncelerine Ait Bulguların Değerlendirilmesi 79

3.2.2.5. Beşinci Alt Problem Öğrencilerinize İntihal Bilgilendirmesi Yaparken Değindikleri Konulara Ait Bulguların Değerlendirilmesi 84

3.2.2.6. Altıncı Alt Problem Türk Resim Sanatında İntihali Önlemeye Yönelik Yaptırımlara İlişkin Görüşlerine Ait Bulguların Değerlendirilmesi 91

3.2.2.7. Yedinci Alt problem Sanat Eğitimcisi Olarak Türk Resim Sanatında İntihali Önlemeye Yönelik Önerilere Ait Bulguların Değerlendirilmesi 97
BÖLÜM IV 103
TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER 103
4.1. Tartışma 103
4.2. İlgili Araştırmalarla Karşılaştırma 112
4.3. Sonuç 115
4.4. Öneriler 117
4.4.1. Eğitimde Uygulayıcılara Öneriler 118
4.4.2. Sanat Piyasasında Uygulayıcılara Öneriler 118
4.4.3.Araştırmacılara öneriler 119
KAYNAKLAR 120
EK 1. Görüşme Formu 130
EK 2. Onay Form 131
EK 3. Özgeçmiş 132

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. *Katılımcıların Demografik Özellikleri* 51

Tablo 2. *Katılımcıların Demografik Değişkenlere Göre Dağılımları* 56

Tablo 3. *"Resim Sanatı Alanında İntihal Konusundaki Görüşleriniz Nelerdir?" Sorusuna İlişkin Bulguların değerlendirilmesi,* 58

Tablo 4."*Günümüz Çağdaş Türk Resminde İntihal Tartışması Yaratan Mevcut Örneklere İlişkin Görüşleriniz Nelerdir? Sorusa İlişkin Bulgular.* 66

Tablo 5. *"Resim Sanatı Alanında İntihalin Nedenleri Sizce Nelerdir?" Sorusuna İlişkin Bulgular.* 73

Tablo 6. "*Sanat eğitiminde öğretim yöntemlerinden biri olan kopya eserden öğrencilerin yararlanmaları" Sorusuna İlişkin Bulgular.* 81

Tablo 7.*"Öğrencilerinize İntihal Bilgilendirmesi Yaparken Hangi Konulara Değinmektesiniz?" Sorusuna İlişkin Bulgular.* 86

Tablo 8. *Türk Resim Sanatında İntihali Önlemeye Yönelik Yaptırımlara İlişkin Görüşleriniz Nelerdir ? Sorusa İlişkin Bulgular*..... 93

Tablo 9."*Sanat Eğitimci Olarak Türk Resim sanatında intihali önlemeye yönelik çözüm önerileriniz nelerdir" Sorusa İlişkin Bulgular* 99

ŞEKİLLER LİSTESİ

Resim 1. Zeng Fanzhi“Son akşam yemeği” TÜYB (2001)..... 18
Resim 2. Cynthia Fraula Hahn “Son akşam yemeği” TÜYB (2000). 18
Resim 3. Adi Nes “Son akşam yemeği” Fotoğraf (2000). 18
Resim 4. Ramiro Arango “Son Akşam Yemeği” TÜYB (2018)..... 18
Resim 5. Marchel Dunchap, LHOOQ, kâğıt üzeri ofset litografi üzerinde grafit ve tempera tekniği (1964). 20
Resim 6. Ali Demir, Mona Lisa, TÜYB 40x30 (1987)..... 20
Resim 7. Alex Gross, Mona Lisa Joker, TÜYB 36x24 (2020)..... 20
Resim 8. Matrakçı Nasuhş İstanbul sur içi minyatürü 1530..... 22
Resim 9. Devrim Erbil.İstanbul, TÜYB. 2018. 22
Resim 10. Jose-Manuel Goya, Très de Mayo, TÜYB (1814*).* 25
Resim 11. Edouard Manet, L'exécution de Maximilien, TÜYB (1867). 25
Resim 12. Pablo Picasso, “Kore’de Katliam”, TÜYB (1951). 25
Resim 13. Tiziano Vecellio “Fiesta Campestre” TÜYB (1510)..... 27
Resim 14. Raffaello Santi, “Paris'in Yargısı” gravür (1515-1516)..... 27
Resim 15. Edouard Manet,“Kırda Öğle Yemeği” TÜYB (1862-1863). 27
Resim 16. Claude Monet. “Kırda Öğle Yemeği” TÜYB (1865). 27
Resim 17. Paul Cézanne, “Kırda Öğle Yemeği” TÜYB (1869-1870). 28
Resim 18. Pablo Picasso, “Kırda Öğle Yemeği (E.Manet’den esinle)” TÜYB (1961). 28
Resim 19. Pierre Jahan, baş yapıtların 29
Resim 20. Bedri Baykam boş çerçeve, (2013)..... 29
Resim 21. Giambologna, ‘‘The Rape of the Sabines’’ (1579–1583)..... 31
Resim 22. Peter Paul Rubens,“Leucippus’un Kızları kaçırılışı” TÜYB (1618)..... 31

Resim 23. Russell Connor,Modern Sanatın New Yorklular Tarafından Kaçırılması, TÜYB (1985)..... 31
Resim 24. Bahri Genç, "Rubense Saygı" TÜYB (2021)..... 31
Resim 25. Hamid Savkuev eseri (2000). 36
Resim 26. S. R.Başarısız Atlayış çalışması (2014)..... 36
Resim 27. Sin Helena Song, (2010) ve M.B. çalışması (2017). 37
Resim 28. Rosa Verloop eseri (2000). 38
Resim 29. Ö.K. çalışması (2019). 38
Resim 30. M. A.U. Mirrör Plane (2016). 38
Resim 31. Gonzalo Lebrija, Avion (2005). 38
Resim 32. Alex Merritt "Sun Blide II"..... 39
Resim 33. Z.S.C, TÜYB (2022)..... 39
Resim 34. İntihal Haberi (2020). 41
Resim 35. Tülin Onat eseri (2016). 41
Resim 36. B Z.D. çalışması (2019). 41
Resim 37. Auguste Herbin "Minuit" Baskı (1953). 42
Resim 38. H. Özden eseri TÜYB (2020)..... 42
Resim 39. Adnan Çoker eseri TÜYB (2015)..... 42
Resim 40. Juan Genoves eserleri. 43
Resim 41. B.Y. *(2023).*..... 43
Resim 42. Z. S. (2022)..... 43
Resim 43. M. K. (2023)..... 43
Resim 44. Tadasuka Kuwayama *(1960).*..... 44
Resim 45. E.Yalçındağ hakkında haber *(2013).* 44
Resim 46. A.Aksoyoğlu," 90 Kadın Sanatçı Projesi"nden çalışma örneği (2018).. 45
Resim 47. 90 Kadın Sanatçı Projesi haberi (2018). 45
Resim 48 ve Resim 49. B.İlhan, Ayakkabı enstalasyon çalışması (2008). 45
Resim 50.. Virginia Ryan, "Child Soldıers" (1998)..... 46
Resim 51. Anıt "Tuna Kıyısındaki Ayakkabılar" (2005). 46

SİMGELER KISALTMALAR LİSTESİ

TDK: Türk Dil Kurumu

UPSD: Uluslararası Plastik Sanatlar Derneği

FSEK; Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu

TÜYB: Tuval Üzeri Yağlı Boya

BÖLÜM I

GİRİŞ

Türk resim sanatının kendi dini kültürel sanat anlayışıyla beraber gelişmesinin yanında modern resim sanatı ve batı resim sanatının izlerini taşıyarak bu günlere geldiği söylenebilir. Asker ressamların ilk eserlerinin, Avrupalı ressamların eserlerinden etkilenmeler taşımasıyla kitaplara ve akademik araştırmalara konu yapılmıştır (Başkan, 1990). Avrupa'da kilise etkisi ve rönesans hareketleriyle gelişen resim sanatı tüm dünyayı etkilediği gibi Türk sanatını da etkilemesi olağan karşılanabilir. Türk resim sanatının etkilenmesinden yola çıkılarak yerel sanatçıların çalışmalarında, popüler kültür örneklerinden yeniden üretim tartışmaları bulunmaktadır (Aktulum, 2016).

Temellük (kendine mal etme) sanatın tarihselliği içinde bulunduğu dönemi teknik biçimde ele alarak içerik ve üslup tekrarı ile geçmişi bugüne taşıyan kopyalardır (Horrison, 2014, s.263). Temellük sanatını Horrison'un postmodern klişe olarak ele aldığı görülür. Avrupa sanatında tartışma konusu olan temellük Türk resim sanatında da bu durumu oluşturan eserler var mıdır ve bu yansıtma, önceki eseri yaşatma özellikleri ile sadece bir alıntılama mı yoksa aşırmamı karşılaştırılıp ele alınması gerekliliği bulunmaktadır (Sengel, 2008). Bu inceleme yapılırken kavramsal çerçeve içerisinde; özellikle günümüze daha yakın bir süreç olan 1980 sonrası Türk resim sanatındaki tartışmalı en belirgin örneklerle konu sınırlandırılmaya çalışılmıştır. İntihal kavramını incelerken sıkça karıştırılan yeniden üretim türleri arasındaki farkların ele alınması intihal tanımını belirginleştirecektir. İntihal ile kendine mal etme durumu arasındaki farkın atıftan kaynaklandığı belirgin şekilde görülmüştür. Resim sanatında bilinen bir eseri veya eserin bir parçasını kullanarak yeni bir eser ortaya koyularak kendine mal etme yapılırken, alıntıladığı önceki eserden üretilen yeni eser, öncekiyle bağlantısını korumakta ve izlerini taşımaktadır. Sanatçıların bu yöntemlerle kendisine mal ettiği eserler üzerinde özgünlük ve yenilik niteliği açısından tartışmalar bulunsa da orijinal eseri devam ettiren unsurlar bulunmaktadır. Temellük sanatçısının yaptıkları çalışmalarda iyi niyetini göstermesi için atıf koşulu şarttır (Zwisler John, 2016).

Mevcut bir eserin yeniden farklı bir düşünce ışığında müdahaleli veya müdahalesiz aktarımı, insanlara eserin özgünlüğünü, sanatçının yaratıcılığını ve eserin arkasında yatan düşünceyi sorgulatır. İntihalde ise durum tamamen farklıdır, orijinal esere atıf yoktur orijinal eser görmezden gelinerek taklit eserle sanki ilk kez üretilmiş izlenimi yaratılmaktadır (Tekinalp, 2004). Bunun yanında kendine mal etme günümüz resim sanatının en etkili yöntemlerinden biridir (Benjamin, 1992). Bu bağlamda kendine mal etme tanımının altı çizilerek intihalden ayrılan belirgin özellikleri daha dikkatli ele alınması gerekmektedir. Sanat alanlarında oluşan intihal diğer alanlara göre daha çok etki bırakmaktadır. Özellikle resim alanında son dönemlerde, sıkça karşılaşmaya başladığımız eser kopyacılığı ve taklit eser tartışması bu araştırmanın gerekliliğini oraya çıkarmıştır. Sanat eğitimi gelişen resim sanatından ayrı tutulamayacağı için sanat etkinliklerinin takip edilmesi ve yeni modern sanat anlayışlarının anlaşılabilmesi için eğitimin sanatla bütünleştirilmesi gerekmektedir. Sanat eğitimi alan kişilerden, birebir kopyadan ziyade düşünmeleri yeni yorum getirmeleri beklenir. Bu eğer esinlenme ya da taklit ile yapılacaksa esinlenme, kendine mal etme, aşırma, intihal tanımlarının iyi anlaşılması gerekmektedir (Aktulum, 2011). Bu tanımlar çerçevesinde, başka birine ait bir esere bakarak çalışma yaparken kendi tasarımlarımız dahilinde belli sonuca doğru gideriz ve bu amacımıza yönelik belirgin çizgilerimiz olmalıdır (Sengel,2008). Esinlenme ve resimsel alıntılama amaç olarak sanat eğitimi açısından öğretici yönleriyle kullanışlı bir yöntemdir. Fakat eğitim dışı yapılan çalışmalarda intihal durum açıklaması yapılması gerekmektedir.

Bu tez kapsamı Türkiye'de lisans düzeyinde sanat eğitimi veren akademisyenlerin intihal konusunda öğrencilere aktarımları, konu ile ilgili görüşleri araştırmanın genel çerçevesini oluşturmaktadır. Alt problem başlıklarından yola çıkılarak oluşturulan görüşme sorularında, katılımcılara yöneltilen sorulara yönelik görüşleri alınarak temalara verdikleri cevaplara göre kategoriler geliştirilmiştir. Yapılan görüşmelerin değerlendirilmesi sonucu lisans düzeyinde sanat eğitimi veren akademisyenlerin intihale ilişkin görüş ve yaklaşımları ele alınmıştır.

Resim Sanatı alanında intihal konusundaki görüşlere bakıldığında katılımcıların çoğunluğu intihal olmaz derken yaklaşık yarısı etkilenme olabileceğini yönünde görüş bildirmişlerdir.

Etkilenmenin nedenleri olarak tamamına yakını kişisel nedenler olarak ifade etmelerine rağmen yarısından daha azı eğitim yetersizliği ve çevresel nedenler olarak belirtmişlerdir.

Akademisyenlerin intihal konusunda eğitim bilgilendirmeleri sırasında çoğunlukla özgünlük ve yaratıcılıktan bahsettikleri bir kısmının da etik, ahlak, sosyal medyadan uzak durulması, kanun ve telif hakları gibi konulara değindikleri görülmüştür. Aynı zamanda sanat eğitiminde kopya yönteminin kullanılmasını eğitime faydalı bir yöntem olarak ifade etmişlerdir. Görüşlere bakılarak anlaşılmaktadır ki çağdaş Türk resim sanatında intihale ilişkin mevcut örneklerin resim sanatının ilerlemesine zarar verdiği ifade edilmiştir. Bununla beraber intihali önlemeye yönelik yaptırımlarla ilgili katılımcıların görüşlerine bakıldığında çoğunluğunun hukuki yaptırımları yetersiz bulduğu görülürken bir kısmının da eserlerin belgelendirilmesi gerekliliğini dile getirdikleri görülmüştür. İntihali engellemek için çözüm önerilerine yönelik görüşlerine bakıldığında ise neredeyse hepsi eğitimde özgünlük ve intihal bilgilendirmesinin gerekliliği konusunda ortak görüş ortaya koymuşlardır.

Problem Durumu

İntihal, fikri mülkiyetin çalınması veya fikri sahtekarlık anlamına gelmektedir. Sanat eserinin bazı kısımlarını atıfta bulunmadan çalışmalarda kullanılması intihal olarak kabul edilir. Literatürde intihal fikri mülkiyet hırsızlığı olarak tanımlanmaktadır (Sengel, 2009). Ayrıca intihal sadece yazılı olarak gerçekleşmez. Hatta müzikler, görseller, videolar ve dansın koreografisi gibi fikri mülkiyet haklarını kapsayabilir. Herhangi bir konu hakkında kaynağını belirtmeden kasıtlı olarak kopyalama yapılıyorsa bu durum suç içerir ve yapanı zor duruma düşürebilir. Aynı zamanda intihal edilen sanatçının eserinin varlığına da zarara uğratılabilir (Tekinalp, 2004).

İntihal kelimesinin anlamı ve tanımlama şeklimizin zamanla kademeli olarak değiştiği görülür. İntihal tanımı önceleri edebiyat alanında yazı, metin olarak sıkça karşımıza çıkarken sonraları müzik ve resim alanlarında da bahsedilmeye başladığı görülmektedir (Aktulum, 2006). Sanatçı özgün fikri ilk kez yapan kişi ise yeni fikirler üzerinde çalışması beklenmektedir.

1. Yeniden üretim türleri ve intihal arasındaki farkların tam anlaşılamaması; intihale neden olan uygulamalar hakkında kesinlik sağlanamaması problemlerinden yola çıkılarak kavramsal çerçevede konu açıklanmaya çalışılmıştır.

2. Türk resim sanatında tartışıma yaratan intihal problemi; önemli eserlerin internete yansımış taklit örnekleri, yarışmalardaki diskalifiye eserler (isim verilmeyerek) ve mahkemeye yansımış intihal tartışma örnekleri ele alınmaya çalışılmıştır. Bu örneklerdeki amaç konu hakkındaki söylentiler dışında intihal kavramının anlaşılması ve intihalin gerçekleştiği durumlara açıklık kazandırmaya çalışılmaktadır.

Resim sanatı alanında, binlerce eser oluşturulurken özgün olmayan eserlerle ilgili duyuru yazıları artmaktadır. Sanat yarışmaları, sanat galerileri, uluslararası sergi ve sanat fuarlarında hem uygulama hem de konu bakımından benzer eserlerle karşılaşılmaktadır. Bu nedenle görsel sanatlar alanında intihal tartışmaları yaşanmaktadır. Gerek sosyal ortamda gerek internet ortamında birbirinin taklidi olan bu eserlerin intihal tartışmaları artmakta ve her geçen zamanda yeni mahkemelik konulara rastlanabilmektedir. Bu konu ile ilgili örnekler ilgili başlıklarda ele alınmaya çalışılmıştır. Genel olarak problem durumunu maddeler halinde ele alacak olursak;

3. İntihalde sanat eğitiminin önemi; sanatta özgünlüğün daha iyi anlaşılması etik ve ahlaki bir değer olduğu için konunun yine eğitim ile çözülebileceği varsayımından yola çıkılarak lisans düzeyinde sanat eğitimi veren kurumlarda akademisyenlerin intihal hakkındaki görüşleri araştırılmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda intihal ile mücadele konusunda çözüm önerileriyle ilgili görüş toplanmıştır.

Akademisyenlerin düşünceleri görüşme soruları üzerinden ele alınmıştır. Bu görüşleri alt problemlere yönelik sorularla sınırlandırılarak derinleştirilmiştir.

1. Türk resminde intihale yönelik genel görüşleri

2. Çağdaş Türk resminde intihal tartışması yaratan örnekler var mıdır?

3. İntihalin nedenleri, 4.alt problem; eğitimde kopya yönteminin kullanılması,

5. Sanat eğitiminde intihal bilgilendirmesi,

6. İntihali önlemeye yönelik yaptırımlara ilişkin görüşleri,

7. İntihali önlemeye yönelik çözüm önerileri.

Sanat eğitimi verilen üniversitelerdeki akademisyenlerin; resim sanatı alanında intihal konusundaki görüşlerini almak için yukarıdaki alt problemlere cevap aranmaya çalışılmıştır. Bu problemler ışığında akademisyenlere göre nelerin intihal sayılıp sayılmayacağı ile ilgili

konular açıklanmaya çalışılmıştır. En önemli alt problemlerden biri de özgün sanatın, eğitim sürecinde ve sanat piyasası içerisinde gelişmesi için intihal konusunda literatüre daha fazla katkı ihtiyacı duyulması bu tür araştırmaları gerekli kılmaktadır.

Araştımanın Amaç ve Önemi

Görsel sanatlarda önemli bir yer tutan ve anlam olarak karıştırılan intihal, kendine mal etme, aşırma vs. tanımların anlamları özgün eserin oluşması için iyi anlaşılması gereklidir. Bu tez çalışmasının en önemli amaçları yeniden üretim türleri arasındaki intihale yönelik kavram karmaşasını açıklık getirmek ve özgün bir sanat için intihalin olmaması gerekliliğinden yola çıkılarak çözüm önerilerine ulaşmayı hedeflemektedir. Sanat eğitimcileri rehberliğinde yapılan öğrenci çalışmalarında özgünlüğün gerekliliğini vurgulamak ve intihal konusundaki duyarlılığı arttırmak amacını da taşımaktadır. Bu nedenle eğitimde intihal hakkında bilgilendirme yapılmasıyla intihal durumlarının önlenebilmesi bakımından önemlidir.

Sanat eğitimi veren üniversitelerde akademisyenlerle yapılan görüşmeler sonucunda intihale ilişkin ilgiyi arttırmak ve sorulan sorularla konuya yaklaşımlar elde edilmeye çalışılmıştır. Bu görüşmelerde ki amaçlar;

- Akademisyenlerin resim sanatı alanında görsel intihal ve Türk resminde intihal tartışması yaratan mevcut örneklere ilişkin görüşlerinden yola çıkarak intihalin varlığı ve tanımı üzerinden bakış açısı yakalamak,
- Görsel intihalin nedenleri hakkında görüşleri alınarak mevcut intihaller hakkında görüş genişletmek,
- Akademisyenlerin eğitim sürecinde derslerinde kopya eserden yararlanma derecesi ve öğrencilerin özgün eser üretirken bu yaratım sürecinde ve sonrasındaki uygulama süreçleri hakkında bilgi almak,
- Akademisyenlerin öğrencilerine intihal bilgilendirmesi ile etik değerlere katkıları ve bilinçli eser üretme süreçlerinin gelişmesi ve intihal bilincini saptamak,
- Akademisyenlerin görsel intihali önlemeye yönelik hukuki yaptırımlara ilişkin görüşleri almak,
- Resim sanatında intihali önlemeye yönelik çözüm önerileri oluşturmak,

şeklinde maddelendirebiliriz. Yukarıdaki alt amaçlara yönelik görüşme sorularından oluşan temalar ve temalara verilen cevaplara göre kategorilere ayrılmıştır. Bu irdelenen alt amaçların ışığında elde edilen veriler bulgular kısmında analiz edilmiştir.

Araştırma ile sanat eğitimi veren kurumlarda intihalin önemini vurgulamak ve fikir hırsızlığının hukuki yaptırımları hakkında bilgi vermek. Bu çalışmanın en önemli çıktısı Türkiye'de resim sanatı alanında genel tartışma konusu olan, kendine mal etme, görsel intihal kavramlarını ayırmak, anlam karmaşasının nedenlerini açıklamaya çalışmak, sanat eğitiminde özgünlüğe yaklaşımın değerini ve önemini vurgulamaktır. Aynı zamanda bu araştırmada elde edilen sonuçlar sosyal ve akademi çevrelerinde intihal konusunda bilgi ve araştırmalarda yol gösterici bir kaynak olması bakımından önemlidir. Bu bağlamda görsel intihal konusuna dikkat çekmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle benzer konularda akademik olarak basılı veya dijital olarak yayınlarda konu hakkında yazılar yazılma ihtiyacını gerektirdiği görülmüştür. Konu ile ilgili ulaşılan belirgin yazılara bu araştırmada kaynaklarıyla kısaca değinilmiştir.

Kapsam ve Sınırlılıklar

1. 2022-2023 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde güzel sanatlar eğitimi, sanat tasarım ve resim iş eğitimi ana bilim dalı alanlarında sanat eğitimi veren bölümlerdeki akademisyenlerle yapılmıştır.
2. Farklı üniversitelerden seçilen 23 farklı akademisyene tez araştırması görüşme soruları kapsamında intihale yönelik 7 açık uçlu soruya verilen görüşleri içermektedir.
3. Kavramsal çerçeve dahilinde konu içinde verilen mevcut intihal örnekleri ile Türkiye'de güncel internete yansımış tartışmalı yarışmalardaki diskalifiye intihal eserler, mahkemeye ve basına yansımış intihal içeren tartışma örnekleri ile sınırlandırılmıştır.
4. Araştırmanın kuramsal çerçevesi içinde intihal örnekleri verilirken; Türk resim sanatı içinde güncel internet sanat haberlerine, sanat dergilerine, kitaplara vs. konu olmuş belirgin intihal örnekleri araştırılarak var olan tartışmalı konularla ele alınarak kaynaklarıyla ele alınmaya çalışılmıştır.

Varsayımlar

Esinlenme ya da kendine mal etme durumunda hangisi sanatçının hangisi sonradan yapılmış durumu yeni problemleri beraberinde getirerek tartışmaya neden olurken asıl eser sahibini zarara uğratmaktadır. Fakat problemi sanatsal üretim ve özgünlük açışından ele aldığımızda yeni bakış açıları ve yeni sanat yaklaşımlarından da kopulduğu görülür. Sanat eğitimi alan öğrencilerin daha çeşitli daha zengin daha özgün eserler oluşturabilmesi, sanat eseri üretirken intihal mağduru olmaması ve intihale de yönelmemesi gerekmektedir. Bu araştırmayla tanımların açıklanması ve intihal tartışmalı örneklerle hukuki çerçevenin hatırlatılmasıyla intihale yönelmenin önlenebileceği varsayılmaktadır. Görüşme sorularıyla araştırmanın varsayımı araştırmacının hiçbir şekilde cevaba müdahalesi olmayacak şekilde;

1. Katılımcıların, görüşme formundaki sorulara içtenlikle ve dürüst cevap verecekleri,
2. Araştırma sorularına cevap veren akademisyenlerin görüşme sorularını doğru bir şekilde anladıkları ve samimi yanıt verecekleri,
3. Görüşme form uygulama sırasında katılımcıların dikkatlerinin dış etkenler kapsamında aynı seviyede etkileneceği,

yapılmıştır. Araştırma sonucunda akademisyenlerin farkındalığını yükselterek, sanat eğitimi alan öğrencilerini olumlu yönlendirecekleri, sanata bakış açılarını ve yeterliliklerinin artmasını sağlayacakları varsayılmıştır.

İlgili Araştırmalar

- **Ulusal ve Uluslararası Yayınlar**

Araştırılan tez konusu ile alakalı bazı ulusal ve uluslararası çalışmalar kaynaklar kısmına eklenmiştir. Bu yayınların bazıları; Karınca (2002) yapmış olduğu araştırmasıyla fikri ve içerik hakkının korunması konusuna açıklık getiren çalışma yapmıştır. Blythman, M. ark. (2007) metin tabanlı olmayan medyada intihal çalışmasında görsel alanda dijital sanatlar üzerinde intihal konusunu araştırmışlardır. Crace, J. (2007) yaptığı çalışmada sanat eğitmenlerinin moda öğrencilerine ilham intihale dönüşürmüş sorusu bu konu kapsamına en yakın araştırma olarak dikkat çekmektedir. Academy of Art University (2010) yapılan çalışmada öğretmede ipucu ve görsel intihal konularına değinilmiştir. Garrett L. ve Robinson

A. (2012) görsel sanatlardaki intihal tespitine değinmişlerdir. Daha sonra An, D. ve Youn, N.'nin (2017) yılında yaptıkları makale çalışmasında sanatta yaratıcılık ve intihal konularını inceledikleri görülür. Tetikçi (2017) çalışmasında resim sanatında kopya, öğrenme, taklit ve esinlenme gibi kavramları ele almıştır. Fatimah F. ve Wulundari, I. (2018) yapmış oldukları çalışmada ise lisans düzeyi öğrencilerinde intihal algısını ele almışlardır. Joanna De'nin (2018) yaptığı çalışmada intihal ve ilhamın grafik tasarım öğrencilerinin tasarım referanslarına yönelik zorluklarını ele almıştır. Topkara (2019) yapmış olduğu tez çalışmasında üniversitelerdeki sanat öğrencilerinin çalışmalarındaki intihal eğilimleri araştırdığı görülür. Hare, J. ve Choi, K. (2019) yaptıkları çalışmada yaratıcı sanatlarda atıf ve intihal konusun değinmektedir. Kolaylı (2019) tez çalışmasında intihal kavramı ve intihal durumunda eser sahibinin izleyeceği ve başvuracağı hukuki süreçleri incelemiştir. Çakıroğlu (2021) yapmış olduğu çalışmada kendine mal etme konusunu ele aldığı ve bu çalışmada İllius Barba'nın yapmış olduğu eserlerini kendine mal etme sürecini araştırır. Yazıcı (2021) yapmış olduğu tez çalışmasında 1980 sonrası Türk resim sanatında eser üreten sanatçıların esinlenme süreçlerini incelemiştir. Yılmaz ve Elmas (2024) yapmış oldukları çalışmada Türk resim sanatında yeniden üretim türleri ve intihal arasındaki farkları açıklamaya çalışmışlar ve zamanda sanat yarışmalarındaki ödülü geri alınan katılımcı eserlerinden örnekleri incelemişlerdir.

Tanımlar

Anıştırma: Türk Dil Kurumuna (TDK) göre ima etme.

İntihal (Aşırma): Bir kişinin eserinde başka kişilerin ifade, buluş veya düşüncelerini kaynak göstermeksizin kendisine aitmiş gibi kullanması. İntihal bir tür sahtekârlık ve hırsızlıktır. Başlıca türleri: Alıntı ifadeler ve fikirler için kaynak göstermemek (TDK, 2023).

İye: Sahip (TDK). İyelemek kendine mal etmek.

Öykünme: Birini ya da bir şeyi taklit etmek anlamlarında kullanılan bir kelimedir. Birine benzemeye çalışma eylemine de öykünme denir (TDK, 2023).

Parodi: Ciddi sayılan bir eserin bir bölümü veya bütününü alaya alarak, biçimini bozmadan ona bambaşka bir özellik vererek biçimle öz arasındaki bu ayrılıktan gülünç etki yaratan bir oyun türü (TDK ,2023).

Pastiş: Başka sanatçıların eserlerini taklit etme yoluyla meydana getirilen sanat eser veya bir ekolün özelliklerine göre meydana getirilmiş eser (TDK, 2023).

Temellük: Kendine mal etme, benimseme, başkasına ait olanı kendinin gibi gösterme (TDK 2023).

Yansılama: Yansılamak işi, ruh bilimi türün öteki üyelerinin davranışlarını, öğrenme söz konusu olmadan yapma eğilimi (TDK, 2023).

BÖLÜM II

SANAT EĞİTİMİ

Aristo sanatı tanımlarken doğada tamamlanmamış halde kalan faaliyetlerin tamamlanmaya çalışıldığı bir süreç olarak tarif etmiştir. Bu süreci sanatkarın gördüklerini tekrar kopya etmesiyle değil de bu gördüklerini aktarma biçiminin sanatkarın seçimlerinin içinde saklı olduğu şeklinde açıklamıştır. Böylelikle sanatkâr ve sanat, ancak yaşamın anlamı hakkında bilgi vererek ideal gerçekliğe ulaşabilecektir. Yaratım olarak, sanat eserinin tekrar özgün ve tekrar edilemez olmasının ancak yaratıcı düzeyde bir hayal gücüyle gerçekleşebileceğini ifade etmiş. Böylelikle sanatçının mükemmele ulaşacağı düşüncesine varmıştır. Çünkü Aristo'ya göre doğada mükemmel yoktur. Sanatçı mükemmele hayal gücüyle ulaşan kişidir. Yaratıcı yönünü kullanarak doğadan aldıklarını sentezleyerek yeni bir şeye dönüştürmelidir, şeklinde sanat ve sanatçıyı tanımlamıştır (Soykan, 1997). Sanatın bir kültür aktarımı biçimi olduğu düşünülürse bunun belli teknik ve öğretim biçimleriyle belli ustalar ve eğitim kurumları eliyle daha kestirmeden yapılması beklenir (Yolcu, 2004).

İnsanoğlunun varlığından bugüne farklı alanlarda kendini gösteren sanat, toplum yaşamının da bir parçasıdır. Bugün yapılanlarla geleceğin mirası olan sanat, geçmişin de sesi olmaya devam edecektir. Rönesans ve reform hareketlerinden sonra dünyadaki teknolojideki yenilikler ve sanayi devrimiyle beraber oluşan gelişmelere bağlı olarak sanat, birbirini takip eden farklı akımlar ve anlatımlarla günümüze kadar gelmiştir. İnsanlık tarihi boyunca tüm gelişim ve yeniliklerin oluşmasında yaratıcılığın yanı sıra önceki bilgilerin aktarımı dolayısıyla sanat eğitiminin önemi büyüktür. Yolcu'nun deyimiyle sanat eğitimini *"kişinin duygularını, düşüncelerini, izlenimlerini, yetenek ve yaratıcılığını estetik bir düzeye ulaştırmak ve bu düzeyde bir anlatıma ulaştırabilmek amacıyla yapılan eğitim faaliyetlerinin tümüdür*" şeklinde ifade etmiştir (Yolcu, 2004, s.88).

2.1.1. Sanat Eğitiminde Etik Değerler

Etik kelimesi ile ilgili felsefi yazılara bakıldığında toplumsal bakımdan gerçekleşen eylem, davranış ve bütün bunların biçimlendirilmesinde etkili olan düşünme süreçleriyle ilgili çok anlamlı ve günümüzde anlamı konusunda karışıklığı devam eden bir kavram olduğu görülür. Bu kavram, kelime anlamı olarak Yunanca'da karakter anlamında kullanılan 'ethos' sözcüğünden türeyerek soyut ve ideal olanı vurgular. Bunun sonucu ahlaki değer ve kuralların incelenmesiyle de ethos'tan türeyerek 'ethicsk kavramını ortaya çıkardığı görülür (Aristoteles, 2012). Etiği ele aldığımızda, toplum içinde kişilerin uymak zorunda oldukları davranış biçimleri ve kuralları anlamında kullanılan ahlak tanımı ile beraber kullanıldığını görürüz. Ahlak ise toplum yaşamı içerisinde hazır bulunan kendine özgü kuralların bütünü olarak, toplum yaşamındaki düzeni sağlamak amacıyla benimsenen ilkeleri tarif eder. Bu bakımdan yerel, olgusal ve zamansal kurallar bütünüdür. Etik daha genel, hazır bulduğu normlarla yetinmeyerek yerel ahlaktan beslenen bu normları tartışarak sorgulayan evrensel bir anlayış biçimidir (Akdoğan, 2001). Ahlak etiğe göre kültürel, sosyal ve ekonomik yapı bakımından toplumdan topluma göstermiş olduğu farklılıklar nedeniyle yerel kalmaktadır. Bu farklılıklardan yola çıkarak Türk Sanat alanında yapılan çalışmaların, eserlerin, bunları izleyenleri yanıltmamalı, kendine ait olmayan bir imgeyi kendi imgesi gibi göstermemeli, başka bir eseri taklit ederek diğerine haksızlık etmemelidir. Eser üreten kişi, kendine ait olmayan kendine mal ettiği eseri kaynak göstererek verebilmelidir. Bu bağlamda Bauman "*Kaynak gösterilmeden, atıfta bulunmadan yapılan her alıntı dürüst olmayacak ve etik ilkeleri hiçe sayacaktır. Bu sebeple hukuki sürece girecektir"* demiştir (Bauman, Z, 2011). "*Türkiye Bilimler Akademisi'nde bu etik ihlaller ile ilgili yayınladığı raporda bazı etik ilkeleri kısaca açıklamıştır. Aşırmak (intihal), Uydurmak, çarpıtmak bilimsel yanıltma, saptırma, gizlilik ihlali, katkı veren kurum belirtmeme gibi başlıklarla belirtmiştir*" (Saldamlı, 2016, s.87-88).

Sanatçı özgür düşünce ve ifadenin serbestliği ile bağlantılıyken bazı etik ilkelerden vazgeçmeden özgürlüğe uyması gerekir. Yine de özgür estetik yaklaşım sanatçıya her şeyi istediği gibi kullanma ve sergileme hakkını vermemektedir. Bu nedenle sanat eserini meydana getirirken belli etik değerleri de göz önünde bulundurmalıdır. Çünkü sanatçı, yaşadığı toplumu bir üst seviyeye taşımak için vardır. Toplumun etik ahlak anlayışını göz önünde bulundurmak ve saygı duymak zorundadır. Bu düşüncede olmayan sanatçı, sadece belli bir topluluğun beğendiği ya da belli bir topluluğun da nefret ettiği kişi olarak yer

alabilir. Fakat tüm bu değerlere bağlı kalırken, özgürlük alanının daralmaması gerekir (Akdoğan, 2001, s. 233-237).

2.1.2. Sanat Eseri ve Yaratıcılık

Sanat için müzik, edebiyat, plastik sanatlar vs. alanlarında pek çok tanım yapılmıştır. Yapılan tanımlar türüne göre farklı tanımları içerse de genel olarak insan duygularının estetik bir şekilde dışavurumunu ifade ettiği görülür. Edebi ve felsefi tanımlar dışında yaratıcılık ürünü olan sanat eseri için kanunlarla 1886 tarihli Edebiyat ve Sanat Eserlerinin korunmasına ilişkin kanun kapsamında, uluslararası Bern sözleşmesinde tanımlanmıştır. Sözleşmede sanatın içeriği;

"*edebiyat ve sanat eserleri deyimi, ifade şekli ne olursa olsun; bilim ve sanat, edebiyat alanındaki kitaplar, dergiler ve diğer yazılar konferanslar, gösteri ve söyleşiler, eğlenceleri, sözlü veya sözsüz müzik kompozisyonları, sinema…çekimlerine benzer bir yöntemle ifade edilen sinema eserleri, çizim, yağlı boya ve suluboya resimleri, mimarlık, heykeltıraşlık, oymacılık ve baskı basma eserleri, fotoğraf tekniğine benzer bir yolla elde edilen fotoğraf eserleri, uygulamalı sanat eserleri, resimlendirmeler, haritalar, krokiler planlar ve coğrafya, topografya, bilimsel ve mimari boyutlu eserler gibi bütün ürünleri içerir*" şeklinde ifade edilmiştir.

Yaratıcılığı, var olan bilinen şeylerden yepyeni bir şey çıkarmak, yeni, özgün biricik bir yapıta varmak ve mevcut olanı estetik açıdan geliştirerek olumsuzluklarına alternatif bakış açıları yaratmak şeklinde tanımlayabiliriz. Kısaca yaratıcılık özgünlüğün dâhil olduğu estetiğe sahip her türlü eser üretme halidir denilebilir.

İnsanoğlu içindeki kendine has gizil güçlerini kullanarak yaratıcılığını ortaya çıkarır, geliştirir ve bu yaratıcılık sürecinde sanatı bir araç olarak kullanır. İnsan varlığına özgü yaratıcılık, doğuştan getirilen bir nitelik olmayıp, bireyin araştırma gözlem ve deneyi gibi uğraşları sonucu toplandığı algı birikiminin anlamlı bir sentezinden kaynaklanan olgudur (Türkdoğan, 1984, s.20). Sanat ürününün bir karşılaşmadan doğduğunu ifade ederek, bunun sadece resim için değil, şiir ve diğer alanları içinde geçerli olduğunu belirtir (Lenoir, 2001, s.98).

Yaratıcılık, doğuştan gelen bir yetenek olduğu gibi her bireyde çok veya az miktarda mevcuttur. Fakat yaratıcılığın derecesi, ortaya çıkışı, gelişimi ve sürekliliği sosyolojik

koşullara göre kişiden kişiye değişkenlik gösterebilir. Yaratıcılık her ne kadar doğuştan gelen bir özellik gibi görünse de yaratıcı yaklaşım, yaratıcı bakış açıları ve yaratıcı beceriler büyük ölçüde ve sanat eğitimi ile geliştirilebilen davranışlardır (Artut, 2004, s.175-176).

2.1.3. Görsel Sanat Eseri ve Özgünlük İlişkisi

Görsel sanat eser tanımını *Sanat Eseri* tanımından yola çıkarak yapacak olursak, 5846 sayılı fikir ve sanat eserleri kanunu (FSEK) madde 1/B hükmüne göre; sahibinin kişisel özelliklerini taşıyan, edebi, ilmi musiki alanlarda veya güzel sanatlar ve sinema alanlarında bulunan her türlü sanatsal ve fikri ürünlere denir. Buradaki asıl nokta, bir eserin FSEK kapsamında eser olarak kabul edilebilmesi için eser sahibinin kişisel yaratıcı özelliklerini taşıyor olması gerekmektedir. 5846 sayılı FSEK, fikir ve sanat eserleri çeşitleri ile ilgili genel başlıklardan bazıları, ilim ve edebiyat eserleri, sinema eserleri, güzel sanat eserleri ve musiki eserler olarak sıralanabilir (Ceritoğlu, S. 2008).

Sanat için müzik, edebiyat, plastik sanatlar vs. alanlarında pek çok tanım yapılmıştır. Sanatın ürünü olan sanat eseri tanımı için uluslararası sözleşmelerde tam olarak tanımlanmamış olduğu görülür. Yaratıcı düşünce ürünü özgün eserlerin türleri sayılmıştır diyen Bern Sözleşmesi 9 Eylül 1886 tarihli "*Edebiyat ve Sanat Eserlerinin Korunmasına ilişkin Sözleşme*" adıyla bu alandaki ilk, uluslararası düzenlemedir. Türkiye bu sözleşmeyi kabul etmiştir. Türkiye'de de geçerli olan Bern Sözleşmesi'nde yaratıcı düşünce ürünü özgün eserlerin türleri sayılmıştır (Uslu, 2003).

Uslu'ya göre sanat eserinin özellikleri *"Bern Sözleşmesi'nin 2. maddesinde; edebiyat ve sanat eserleri içinde genel ve ayrıntılı bir sıralama yapılmaktadır. Bu sanat eseri türlerinin sayıldığı 2. maddede, eserle ilgili iki önemli özellikten bahsedilmektedir. Bu özelliklerinden biri eserin özgün olması iken Paris Anlaşması madde 2/3, diğeri Brüksel anlaşması 2/3'de eserin yaratıcı düşünce ürünü olması gerekliliğidir"* şeklinde ifade etmiştir (Uslu. R. 2003)

RESİMLERARASI YÖNTEMLERLE UYGULAMA TÜRLERİ

2.2.1. Yeniden Üretim

Sanatsal üretimde sanat eserlerinin tanınırlığının artması ve ününden dolayı kazanç amaçlı yeniden üretimlerin yapılması, teknolojik gelişmeyle beraber seri olarak çoğaltıldığı görülmektedir. Yeniden üretim yolları ve imkanları özellikle de baskı tekniklerinin gelişmesiyle hızla arttığı görülür. Özgün eserin varlığı o yapıtın orijinalliğini oluşturur ve bu orijinallik teknik yolla yeniden üretimin dışında daha öznel özellikler barındırır. Teknik yolla yeniden üretim, orijinalinden farklı insan gözüyle görülmeyen ayarlama düzenleme küçültme, büyültme vb. müdahale yöntemlerinin kullanılmasıyla farklı görüntüler elde edilmesine de neden olabilir (Aktulum,2016). Bunun yanında eser, orijinalinden farklı bir konuma getirilerek eserin tarihsellik, orijinallik, otorite, şimdi ve buradalık gibi özelliklerine zarar verir. Sanat eserinin teknik yolla yeniden üretilebilir olması eserin kendine özgü atmosferini yani aura'sını bozmaktadır. Yeniden üretim teknikleriyle yeniden üretilmiş olan, gelenekten koparılarak çoğaltılır ve özgünlüğünün yerini kitlesel varlığı devralır (Benjamin, 2002).

Alıntılama ve kendine mal etme bakımından yeniden üretimde, bazı sanatçılar gerçek anlamda sanat tarihinde ilkleri yaptığı için ayrıcalıklı olarak sonraki sanatçılar için sürekli şekilde bir referans çıkış noktaları oluşturdukları görülür. Örneğin Diego Velázquez (1599-1660) bunlardan birisidir. F. Bacon, H. Bruan Vega, Picasso ve Rauschenberg gibi birçok ressam tarafından eserlerinin alıntılandığı görülür. Akademik çalışmalarda en sık verilen çalışmalar Picasso'nun "Nedimeler"i ve Bacon'ın "Papa X. Innocent'ın Portresi" örnekleridir. Özellikle Bacon'ın Papa eserini soyutlaması dikkat çekicidir. Papa esrinin uğramış olduğu biçimsel deformasyon ve ruhsal dönüşüm çalışmayı diğer örneklere göre tutarlı kılmaktadır (Tatar, 2017).

Esinlenme, kopya, kendine mal etme veya taklit gibi çeşitli kavramlarla ifade edilerek ortaya konulan sanat eserleri için değerlendirmelerde bulunulurken, bu kavramları uygulanış bakımından kelime anlamlarına göre ayırmaya dikkat edilmesi gerekmektedir (Girgin, 2018). Sanat eğitimi için kopyalama, öykünme, taklit, aşırma, esinlenme gibi konular hoş görülüp kullanılabilinirken, bunun dışında özgünlüğü beklenen bir sanatçının kendi anlatımını öne çıkarmak amacıyla alaycı dönüştürüm, kopya, esinlenme vs. yeniden üretim

gibi benzer konularda eser üretmeleri tartışma konusu yapılabilmektedir. Sanatın özgünlüğü açısından sanatçı adayından her bakımdan yeni ve özgün eser üretmesi beklenmektedir.

Sanatsal üretimin aurası, burada ve biriciklik özelliğinin yeniden üretimle gerçekleştirilemeyecek bir nitelik olduğu saptamasını yapan Benjamin (1935), sanat eserinin teknik yolla yeniden üretimini ayrı tutmaktadır. 1900'ların başından itibaren tekniğin olanaklarıyla yeniden üretilebilen sanat yapıtı şimdi, burada ve biriciklik kıstaslarından uzaklaşırken, günümüzde çoğaltılabilir ve ağ üzerinden izlenebilir niteliğiyle, teknolojik gelişmelerin sağladığı bir değişime uğratılmıştır. Bugünün iletişim teknolojileriyle artık biriciklik ve aurası niteliği ortadan kalkan sanat eseri, yeni medya araçlarıyla birlikte geniş bir perspektifte üretile gelmektedir. Auranın kaybı, izleyicinin internet ortamında gördüğü eseri, belki de daha büyük bir merakla gidip yerinde görme ihtiyacı hissetmesiyle giderilmektedir. Flaneur bilinçli bir gezgin olarak şehirde çevresini izlerken, digital flaneur da aynı amaçla interneti kullanarak sanat eserine ulaşmaktadır (Benjamin, 1935).

Benjamin'in yeniden üretimi açıklayan yazılarında sanat eserinin her zaman yeniden üretilebilir olduğunu ifade etmektedir. Fakat sanat eserinin değişik yöntem ve tekniklerle yeniden üretilebilir olması eserin kendine özgü öznelliğini bozmaktadır da demiştir. Bu durum yeniden üretim teknikleriyle tekrar edilmiş olan kopya olur, gelenekten koparılarak çoğaltılır ve biricikliğinin yerini kitlesel varlığı devralır şeklinde de özetlenebilir (Aktulum, 2016). Aristoteles sanatın birer taklitten ibaret olduğunu dile getirmiş olsa da sanatta abartı taklitler kişiyi amaca giden yoldan alıkoyduğunu da ifade etmiştir. Bundan dolayı her şeyi taklit etme tavrına karşı çıktığı görülür (Çokona ve Aygün, 2017).

2.2.2. Röprodüksiyon ve Kopya Eser

Röprodüksiyon birebir baskı şeklinde olduğu gibi yine aynı ya da farklı tekniklerde esere sadık kalarak yeniden üretmektir (TDK). Kısacası röprodüksiyon özgün yapıta sadık kalan yeniden üretimdir (Girgin, 2018). Aristo, çocukların büyüklerini taklit ettiklerinden de bahsetmektedir, Ancak Platon ve Aristo'ya göre taklit en azından bizim sanat olarak adlandırdığımız faaliyetler için yapılması gereken faaliyetlerdir. Bir insanın yer, nesne, hareket ya da olayın taklidini sanat eseri olarak bizim anladığımız anlamda sınıflandıra bilmesi için taklit yapması genel bir özelliğidir (Carrol 2012, s.37). Genellikle sanat eğitimi sürecinde öğrenci uygulamalarında sanatçıların izledikleri yolları göstermek amacıyla

eğitimde röprodüksiyon yöntemi kullanılmaktadır. Eğitim sırasında kopyada yaratım ya da özgünlük beklenmemektedir.

Batı estetiğinin temelindeki Platon'un mimesis ilkesini hesaba katarsak, sanatın mantığı kopyalamak üzerinedir. Platon Devlet'in X. kitabında üç yataktan bahseder: ilki Tanrı'ya ait olan bir fikirdir; ikincisi marangozun yaptığı ve Tanrı'nın fikrinin kopyası olan yataktır; üçüncüsü ise sanatçının marangozunkini taklit ederek yaptığıdır (E., Hamilton ve H., Cairns, 1962, s.822). Artun ise röprodüksiyonunu ''*Yani bir sanat eseri, ideal olanın kopyasının kopyası. Bir de bunun röprodüksiyonunu düşünürsek, artık o dördüncü kademede bir kopyadır"* şeklinde açıklamıştır (Artun, 2023)

Kopyalama resim, grafik ve moda sanat eğitiminde öğrenme sürecinde öğrencilere uygulanan popüler yöntemlerdendir. Mevcut olanlara uyacak ek öğeler, ürün çeşitleri ve güzel sanatlar öğrencilerinin öğrenebileceği galerilerde eskiz yoluyla yeni teknikler ve mevcut sanatçıların eserlerinin kopyalanması gibi çalışmalardır (Porter, 2010). Günümüzde genellikle teknolojik gelişmeye paralel olarak sanat eğitimi dışında tüketim nesneleri üzerine tasarım amacıyla foto baskı, serigrafi ve dijital bakı vs. gibi yöntemlerle kopyalar yapılmaktadır. Ünlü sanat eseri görsellerine kolaylıkla ulaşılabilmekte ve rahatlıkla baskı ile çoğaltılabilmektedir. R. Magritte, G. Klimt ve Picasso gibi sanatçıların eserlerinin dünya çapında tanınır olmasında tüketim nesneleri haline gelmelerinin etkili olduğu düşünülebilir. Birçok ülke, galeri ve müze sanat eserlerinin görsellerini, herhangi bir nesne üzerine alınmış afişlerini ve baskıların satış amaçlı kullanmaktadır (Aktulum, 2016). Eserlerin baskı yöntemiyle ya da elle çoğaltılması kopyalama yöntemini içermektedir. Fakat bazı eserlere müdahalede bulunarak düzenleme yapılmaktadır. Müdahaleli anlatımlar uygulayanın katkısını içerdiği için röprodüksiyon yani kopya olmaktan çıkar (Scehneıder, 1985). Röprodüksiyon var olan eserin bir başka kopyasını doğurduğundan kopyasını tanıyan seyirci için alıntı olma özelliğini de içermektedir. Röprodüksiyon ile birebir eser alıntılanmaya çalışılsa da eserin yeniden üretilirken orijinalliği bozulduğu için başka bir eser olma sürecine de girebilir. Burada amaç var olan esere hayranlıktan doğan üretim şekliyle eserin imgelerini yaşatmaktır. Eserin orijinalliğinden sapmamak için görüntüyü birebir kopya etme kaygısı vardır. Her ne şekilde olursa olsun özgün yapıtın görsel olarak yerini alan sahte olarak adlandırılan her türden üretime kopya üretim diyebiliriz. Kopyada aslını devam ettiren çoğaltma durumu söz konusudur. Orijinal resmin fotoğrafından yola çıkılarak defalarca kez basılabilmektedir.

2.2.3. Alaycı Dönüştürüm, Yansılama veya Parodi

Var olan görsel sanat eserinden yola çıkarak oluşan ikinci eser arsındaki alışverişe yansılama diğer bir yaklaşımla porodi'de denilmektedir (Rose, 2016). Önceki eserin konusu ya da biçemine bağlı olarak aralarında komik ya da alaycı yaklaşımla konu farklılığı vardır. Parodi konuyu değiştirerek anlamsal dönüşüm yaratırken, alaycı dönüştürümde yergisel veya saldırgan olabilir. Aslında ikisinde de eseri yeniden üretirken ki amaç biraz eğlenmeye yöneliktir. Son zamanlarda dijital olarak, reklamcılık sektöründe ve görselliğin en sık uygulandığı alanlarında bu tür dönüştürümlere rastlamaktayız. Dönüştürülen eserin kaynağı bir sanat eseri iken dönüştürüldüğü anda başka bir görüntüye dönüşse de her zaman kaynağına bir gönderme vardır. Bu gönderme şekli çoğunlukla eseri kendine mal etmeden öte mizahi bir yaklaşım amacını güder.

Parodi ise başka bir eseri ya da en basitinden bu eserin kelime dağarcığını önce taklit eden sonra da eserin üslup, ana fikrini ya da söz dizilimini, içeriği'ni ve biçimi'ni veya anlatımını bazen ikisinden birini bazense her ikisini de değiştiren olarak tanımlanabilir (Rose, 2016, s. 69). Resim sanatında ise durum benzer biçimler üzerinde kasıtlı değiştirmeler olarak tanımlanabilir. Sanat tarihi içinde veya güncel sanatta bazı sanat eserlerinin birbirinden farklı sanatçılar tarafından kopya ya da alıntılanarak yeniden resmedildiği görülmektedir (Tatar, 2018). Son zamanlarda güncel uygulamalarda sanatın tüketim nesnesi haline getirilmesi üretenin de ününü artırdığı bilinmektedir.

Dini hikâye olan Son Akşam Yemeği konusu sanat tarihinde L. Da Vinci, D. Ghirlandaio, Tintoretto, D. Bouts ve J. Ensor gibi birçok sanatçı tarafından resmedilmiştir. L. Da Vinci'nin Son Akşam Yemeği'nde; havarileriyle birlikte İsa Peygamber'in açığa çıkmasından önceki olanlar ifade edilmiştir. Aynı zamanda Yahuda'nın İsa'ya ihanetinden dolayı eserde, dramatik bir kurgulama oluşturulmuştur (Wikipedia). L. Da Vinci'nin bilinen eserleri Son Akşam Yemeği ve Mona Lisa tablolarının değişik sanatçılar tarafından çok defa üretilmesi söz konusudur.

Aşağıdaki örneklerde görüldüğü gibi sanatçılar kendi üslup ve tarzlarına göre Son akşam yemeği tablosunu kendilerine göre dönüştürdükleri görülür. Resim 1'de Çinli sanatçı Fanzji'nin dönüştürümünde havarilerin yerini kırmızı kravatlı genç komünistler alıyor. İsa Peygamber'e ihaneteden Yahuda'nın bu tavrı, batılı tarzdaki sarı kravat'la ifade ediliyor. Resim 1, batılı kapitalizme ve Komünist Parti'nin Çin'in geleneksel yapısına ihanetine

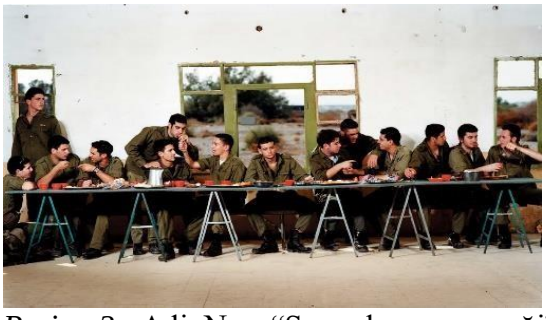
gönderme yapıyor (Diken Dergisi, 2019). Resim 2'de ise İngiliz asıllı sanatçı, sanat aktivisti ve sanat tarihçisi olan C. F. Hahn resimleri, kolajları ve enstalasyonları ile ünlenmiştir. En önemli alıntı çalışmalarından biri olan Frida Kahlo resminin dijital kopyası, duvar kâğıdı olarak market ve mağazalarda satışa sunulmaktadır. Bu eserde son akşam yemeğini tasviri tablosundaki karakterlerin yüzleri Frida Kahlo'nun yüzüne dönüştürülmüştür. Aynı zamanda Kahlo hasta korseli resminden esinle ana karakter Hz. İsa'nın yerine yerleştirilmiştir. Her Frida figürünün sanatçının önceki eserlerine de gönderme içerdiği görülmektedir, (*https://www.otherart.com/Cynthia Fraula-Hahn*). Resim 3'te İsrail Kültür Mükemmellik Vakfı tarafından seçkin bir sanatçı olarak 2005 yılında ödüllendirilen Fotoğraf sanatçısı Adi Nes'in fotoğrafıdır. L. Da Vinci'nin *Son Akşam Yemeği* adlı tablosuna atıfla düzenlenip çekilmiştir. Sanatçının masa etrafında İsrailli askerleri kurgulayıp çektiği fotoğraf bir açık arttırma da yüksek fiyata satılmıştır (https://www.Wikipedia.Adi,Nes). Resim 4'te ise Fransız sanatçı Ramiro Arango'nun kendine özgü çizimleriyle dini konuları ve kişileri objelerine dönüştürdüğü görülmektedir. Sanatçı kendine özgü objelerini masadaki oturuş planına dizerek *Son Akşam Yemeği* tablosuna mizahi gönderme yapmıştır.

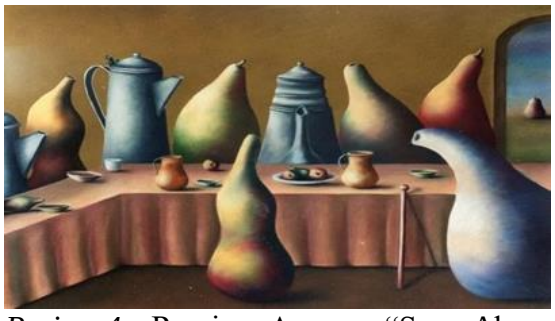
Resim 1. Zeng Fanzhi"Son akşam yemeği" TÜYB (2001).

Resim 2. Cynthia Fraula Hahn "Son akşam yemeği" TÜYB (2000).

Resim 3. Adi Nes "Son akşam yemeği" Fotoğraf (2000).

Resim 4. Ramiro Arango "Son Akşam Yemeği" TÜYB (2018).

Yine L. Da Vinci'nin resminden devam edecek olursak dünya üzerinde en çok bilinen sanat yapıtlarından en fazla dönüştürülen eser Mona Lisa eseridir denilebilir. Mona Lisa karakteri farklı sanatçılar tarafından sayısız şekilde dönüştürülerek portre olarak resmedilmiştir (Wikipedia). Mona Lisa resmine bıyık eklenirse, elinde sepet veya başka bir nesne tutar şekilde dönüştürülürse burada bir alaycı dönüştürümle görsel ortaya çıkmış olacaktır.

Popüler uygulamalarda sanatın tüketim nesnesi haline getirilmesi üretenin ününü artırmaktadır da denilebilir. Örnek amacıyla sadece 3 eser konulmuştur. Resim 5'te Marchel Dunchap'ın LHOOQ adlı eserinde ucuz bir kartpostalda bulunan Mona Lisa'ya bıyık ve sakal eklemeleri yaptığı görülür. Sanatçı kendi başına bir ünü olan L. Da Vinci'nin şaheserini kullanarak yalnızca bir rönesans hazinesini değil, aynı zamanda onu destekleyen kültürü de temsil ederek şimdiki kültüre göndermede bulunmaktadır. Lisa portresinin bir kopyasının altında yazılı olduğu şekliyle bıyık, keçi sakalı ve müstehcen "L", "H", "O", "O", "Q" (Fransızca çev. *kızın yakıcı kalçaları var*) etiketi ekleyerek dada eserini oluşturduğu görülür (*https://tr.wikipedia.org/wiki/L.H.O.O.Q.*). Dunchamp'ın bilinen kavramsal sanat anlayışına göre sanatı bir zanaat olarak değil, bir fikir olarak görmeye yönelten eserleriyle dikkat çektiği görülür. Dunchamp'a göre önemli olan eserde kullanılan malzemeler veya yapılma şekli değil, eserin arkasında yatan fikir ve motivasyondur. Bu açıdan bakıldığında her nesne bir anlatım aracına dönüşse de ele alınan obje değerli bir sanat eseri olduğunda eserin itibarı açısından hakkında çokça konuşulan örnek verilen alaycı dönüştürümler arasındadır. Resim 6'da Türk sanatçı A. Demir Mona Lisa'yı giydirdiği yerel kıyafetlerle geleneksel Türk kadını karakterine dönüştürmektedir. Yaptığı dönüştürümle Mona Lisa'nın görüntüsünü önemli bir sapmaya maruz bıraktığı görülmektedir. Resimde de görüldüğü üzere başörtüsü kıyafet motifleri eldeki sepet gibi ayrıntılar bakımından eseri farklı bir kimliğe bürümüştür. Burada bir anlamda kendine mal etme olsa da kimlik üzerindeki aşırı dönüştürmeler düşünsel anlamda mizah içerir. Mizahi detaylardan ötürü alaycı dönüştürüme örnek olarak sunulabilir (https://tr.pinterest.com/pin/336644140887479829/?aliDemir). Resim7'de görüldüğü üzere göstergelerarasılık bağlamında resim sanatı ve medya ilişkisi bakımından Alex Gross'un eserlerinin kendine özgü anlatım tarzı ile incelenmesi gerekir. Burada popüler kültürden Joker karakterine gönderme yapılarak Joker'e özgü yüz boyama şekli ile yeni imge oluşturulmuştur. Çalışmada Joker doğrudan kullanılmamış olsa da gerek çalışmaya verilen isim gerekse göz ve dudak ayrıntılarının eserin yüzüne uygulamasıyla sanatçının dönüştürmek istediği yaklaşım bakımından yeni ve farklı bir görsel anlatım ortaya çıkmıştır (*www.alexgross.com*).

Resim 5. Marchel Dunchap, LHOOQ, kâğıt üzeri ofset litografi üzerinde grafit ve tempera tekniği (1964).

Resim 6. Ali Demir, Mona Lisa, TÜYB 40x30 (1987).

Resim 7. Alex Gross, Mona Lisa Joker, TÜYB 36x24 (2020).

L. Da Vinci, R. Magritte, Picasso ve G. Klimt vb. sanatçıların yapıtları dünya genelinde bilinir olmasında tüketim nesneleri haline getirilmelerinin de etkili olduğu söylenebilir. Pek çok ülkede, müze ve galeri sanat eserlerinin fotoğraflarını, herhangi bir tüketim eşyası üzerine yapılmış baskılarını ve afişlerini ticari amaçlı kullanmaktadır. Sosyal ağların gelişmesi ve baskı teknolojilerinin ilerlemesi gibi pek çok kolaylaştırıcı etmen göstermektedir ki, ünlü eserlerin kendine mal etme, alaycı dönüştürümle alıntılanması gibi uygulamalar sıkça yapılmaktadır (Aktulum, 2016).

2.2.4. Öykünme ve Taklit Etme:

Öykünme kelime anlamı olarak kişinin yaptıklarına benzemeye çalışmak taklit etmek olarak tanımlanır. TDK'ya göre ise öykünmek kelimesi bir şeyin ya da birinin taklit edilmesi şeklinde açıklanmaktadır. Bir kişiye benzeme çabasında olmak eylemi öykünme olarak isimlendirilmektedir (TDK, 2023).

Bir sanat eseri ilkesel olarak her zaman yeniden çoğaltılabilir bir nitelik taşımıştır. İnsan üretimiyle oluşmuş olan şeyler (artefaktlar) her zaman başka insanlarca taklit edilebilir. Öykünülen yapıt, taklit edilen kopyalarıyla zanaatlarının pratik aşamasına geçen

öğrencilerin, eserlerini yaygınlaştırmayı arzulayan ustaların ve en nihayet, kazanç peşinde koşan üçüncü tarafların elinden çıkmaktadır (Benjamin, 2012, s.45).

2.2.5. Esinlenme

İnsanlık mağara duvarlarına çizerek başladığı resim yapma sürecinde yaşamından izleri doğadan esinlenerek eserlerine aktarmıştır. Günümüz sanatçılarının da çevresine bakarak her alanda ürettiği eserlerde doğadan veya yaşamdan izler görürüz. Aristoteles'e göre, sanatçı doğayı taklit etmektedir. Bu esin daha önce yapılmış bir eserde de olabilmektedir (Akderin, 2014). Resim sanatı doğadan ilham alarak gelişmiştir. Ancak bu anlayışta sanatçının doğayı olduğu gibi değil kendi bakış açısıyla olmasını ya da olmamasını istediği gibi kendi dünyasına göre yansıtması beklenir. Sanat eseri doğadaki insani eksiklikleri giderebildiği ölçüde değerli olacaktır. Bu görüş sanatçıya ve sanata esinlenme boyutunda etik açıdan bir sorumluluk da yüklemektedir.

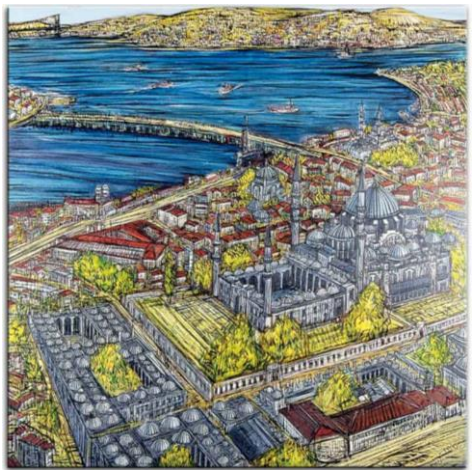
Sengel yazısında *"Esinlenme eylemini, daha önceden meydana getirilmiş bir eserden faydalanmak suretiyle, yeni bir eser meydana getirmek; fakat oluşturulan eser, asıl eserden müstakil olmaktadır"* şeklinde tarif etmiştir (Sengel, 2009, s.128).

Modern Türk resminde esinlenme örnekleriyle bakacak olursak; Nuri Abaç, Karagöz-Hacivat imgelerinden esinlenmelerle mitolojiden yola çıkarak fantastik bir dünya yarattığı eserlerinde Türk kültür ve minyatür etkilerini yansıttığı görülmektedir. Burhan Doğançay, geleneksel hat kaligrafisinden izler taşıyan kaligrafik şekillere de yer vermektedir. Yine Erol Akyavaş, eserlerinde minyatür resim sanatının etkileri olduğu görülmektedir. Mehmet Siyahkalem resimlerinde Matrakçı Nasuh'un minyatür resimlerinden yola çıkarak esin kaynağı olarak kullandığı bilinmektedir. Aynı zamanda bu eserlerin yanında İslam Tarihi sembollerinden yararlandığı örnek eserler mevcuttur (Gündüz, 2019).

1980 sonrasıyla sınırlanan güncel örnekler içinden belli başlı sanatçıları ele alacak olursak; Ergin İnan eserlerinde Mehmet Siyahkalem'den esinlendiğini dile getirdiği görülmektedir (Gündüz, 2019). Geleneksel kaligrafik yaklaşım ve Mevlana'nın Mesnevisi'ne göndermeler yapan eserlerinde içsel bir derinlik katarak yansıttığı örnekleri mevcuttur.

Resim 8. Matrakçı Nasuhş İstanbul sur içi minyatürü 1530.

Resim 9. Devrim Erbil.İstanbul, TÜYB. 2018.

Devrim Erbil, Matrakçı Nasuh'un minyatür betimlemelerinin izlerini taşıyan eserler üretmektedir. Matrakçının İstanbul peyzajlarını esin kaynağı olarak yararlandığı ve Anadolu folklorünün etkisinde kalarak efsaneleri ve halk motifleri üzerine yapıtlar ürettiği bilinmektedir (Atalay, M.C. 2012). Benzer şekilde, Hüsamettin Koçan'ın eserlerindeki esinlenmeler şaman geleneğinine ait imgeleri güncel sanatı ile pekiştirerek ortaya koyduğu görülür. Sanatçının Anadolu'nun kültür ve tarihi'ni yaşatan, taşıyan ve farklı kültürel öğeleri içinde barındıran çalışmalar yaptığı bilinmektedir.

2.2.6. Alıntı

Alıntı Kodal'a göre yazın alanında "ünlü *bir yazarın ya da kişinin yapıtından aktarılan kesit, parça*" anlamında kullanılmaktadır (Kodal, 2012, s. 25) Alıntı kesiti kendi eserinde kullanarak kendine mal etme sürecini içermektedir. Bu yeniden yaratma işlemi olarak alıntının aşırma, öykünme, özgünlük, palempts gibi kavramlarla ilişkilendirilir. Alıntı kopya içerir mi, diye soracak olursak; bilinçli olarak başka bir yapıttan bir bölüm içermesidir (M, Scehneıder,1985).

Geçmişten günümüze bütün dönemlerde sanat, var olduğu toplumun ötesinde sanatçılar arasında kaçınılmaz şekilde bir etkileşim aktarım aracı olmuştur. Sanatçılar eserleri aracılığıyla ya da doğrudan etki altında kalarak birbirlerinin izinden gittikleri bir gerçektir. Afrika sanatının Mısıra etkisi, Mısır sanatının Helenistik sanata etkisi, Yunan sanatının Rönesans'a etkisi ve dolayısıyla çağdaş sanata etkileri günümüz sanat anlayışını oluşturmuş

olduğu söylenebilir. Sanat tarihi içinde gerek sanatçıların gerekse akımların birbirlerine etkileri bilinmektedir. Burada önemli olan nokta bu etkilerin biçimsel, düşünsel ve neye karşılık geldiğidir. 1800'lere kadar taklit etme ve öykünme normal sayılmaktayken Romantizmle birlikte sanatçının gözünü doğadan kendi iç dünyasına çevirmesi öznelliğin ön plana çıkmasını sağladığı söylenebilir. Fakat bu etkileşim içerisinde Aktulum (2016) resimsel alıntıyı eseri yapanın saygısını bildirerek aslını yaşattığını ve alınan bölümlerin artık dönüştüğünü ifade etmiştir. John Poaletti'nin alıntı tanımına göre; bir yapıtın başka bir yapıta dönüşmesi işlemi sırasında, bir yapıttan bir kesiti kendi parçası haline getirmenin olanaksız olduğundan bahseder (Erdoğan, 2018). Çünkü Poaletti'ye göre yer değiştirme sırasında yeni koşullarda alıntı değişime uğramaktadır. Başka bir bağlama taşınan yapıt aynı yapıt olmaktan çıkmaktadır. Öyleyse yeni yapıtın motifleri ve biçemlerinin başka birinin iyesi olması söz konusu olamaz. Burada sadece aslını yaşatan bir alıntıdan söz edilebilir. Alıntı geçmiş ile şimdi arasında bir söyleşidir (Aktulum 2016 s.40).

Resimde alıntılama özellikle 1980 sonrasında sıkça karşılaştığımız ve aşina olduğumuz bir kavramdır. Sanat tarihi içinde eserin yapım sonrası (post-prodüksiyon) dönemi ile yöntem haline gelen bu uygulanma şekilleri etki ve sonuçlarının sosyolojik olgularla beraber yine sanat tarihi içerisinde değişikliğe uğradığı görülmektedir. Sanat tarihinde alıntılamaya konu, izlek, teknik ve biçim veya yöntem bazında rastlanmaktadır. Hem modernizmde hem de post-modernizmin iki süreci olarak adlandırabileceğimiz Pop Sanatı ve post-prodüksiyon döneminde en fazla biçim bazında alıntılamalar yapıldığı görülmektedir (Bayrak, 2008).

Aktulum *Resimsel Alıntı* kitabında alıntıyı tanımlarken alıntının neredeyse her dönemde başvurulan bir kullanım olduğunu belirtmiştir. Sanatçıların yeniden resmetme eğilimini her koşulda her dönemde tümden dışlamadıklarını, en özgün olma arayışında oldukları romantik dönemde bile pek çoğunun tarihsel, mitolojik, dinsel, yazınsal ve müziksel vb. alanlarda şu ya da bu şekilde yararlandıklarından bahsetmiştir. Bu yararlanmada taklit etme, esinlenme, saygısını bildirme, yerme ve ötekinden yola çıkarak kendi özlüğüne varma vb. şekilde kendini gösterir. Romantiklerin ardından Picasso'nun bile resimler arası bir aktarım süreci içerisinde yoğun olarak yer aldığını, onun dışında pek çok sanatçılarında bu yola başvurduğu görülmektedir (Aktulum, 2016, s. 47).

2.2.7. Kendine Mal Etme

Sanat terimlerinde Türk dili kullanım şekli içinde yabancı olanların birçoğunun tam karşılığı bulunmamaktadır. Sanatsal kavramlar kendi bulunduğu dil ve kültür içerisinde anlam kazanmakta ve adlandırılmaktadır. Resim sanatı alanında pek çok kavram ilk kullanılan kendi özgün adlarıyla literatüre geçmektedir. Yeniden üretim tanımlarından kendine mal etme, ingilizce bir kelime olan batıda sıkça kullanılan "appropriation" un Türkçe karşılığıdır. 14. yy. da ortaya çıkan bu sözcük kökeni latince sahiplenmek kelimesinden oluşmaktadır (Mayor, 2012, s. 71). Bizde kendine mal etme başkasının olanı benimseme kendi fikirleriyle kendine özgü hale getirme ve belli bir amaca yönelik önceki eseri yeniden üretme seklinde tanımlanabilir. Yani yeni bir anlama doğru uyarlamaktır.

İspanyol ressam Francisco de Jose-Manuel Goya tarafından 1814'de resmedilen Üç Mayıs Katliamı (Resim 8) adlı eser Goya'nın önemli yapıtları arasında yer alır. Fransız Devrimi'nin yaşandığı dönemde yapılan bir tablodur. Napolyon Ordusu'nun İspanya'yı işgaliyle ayaklanan vatanseverlerin kurşuna dizilmesini anlatmaktadır. Bu resimle aydınlanma hareketinin Madrid'e getirdiği tek şeyin şiddet olduğu gösterilirken, döneminde bu anlatım biçimiyle oldukça etki yaratmıştır (Krause,2005. s.37). Eser estetik açıdan polifonik olarak tanımlanırken biçimsel anlamda değil daha çok konusu bakımında övgü aldığı görülür (Kodaman, 2012). Fakat gerçekliği bire bir sunuş biçimiyle iz bırakmış evrensel niteliğe sahip olmuştur. Anlatımcılık güçlüdür. Bu eser bu yönüyle de var olan mevcut kuralları yıkarak geleneksel sanat kalıpların dışına çıktığından pek çok sanatçının bu konu üzerinden yeni anlatım yolları yakalama çabasına da ilham kaynağı olmuştur diyebiliriz. "Goya'nın "3 Mayıs 1808" adlı eserinden yol çıkarak yeniden resmettiği "Kore'de Katliam" eseri Picasso'nun 1808 ile 1951 tarihlerini birbirine bağlayan, insanlığın korkunç çıkmazlarıyla dolu olan durumunu anlatan bu iki resim bütünsel bir görünüm sağlamaktadır" (Yılmaz ve Kodaman, 2012, s. 348).

Resim 11 ve 12'de görüldüğü üzere Goya'nın *Kurşuna Dizilenler* resminden (resim 10) etkilenerek aynı konuyu Manet ve Picasso'da işlemiştir. Bazı sanat eserlerinin her dönemde sanat eğitimi alan kişiler ve bazı sanatçılar tarafından alıntılanarak yeniden resmedildiği görülür. Bu şekilde yeniden üretimle sanatçı, önceki ünlü eserin şöhretinden ve hikaye anlatımından etkilenerek kendi sanatsal anlatımını artırmaktadır

Resim 10. Jose-Manuel Goya, Très de Mayo, TÜYB (1814).

Resim 11. Edouard Manet, L'exécution de Maximilien, TÜYB (1867).

Resim 12. Pablo Picasso, "Kore'de Katliam", TÜYB (1951).

Kendine mal etme anıştırma içermektedir. Anıştırma izleyenin kültürel bakımdan donanımlı olmasını zorunlu kılar. Başka bir sanatçının resmini şu ya da bu şekilde alıntılamak içeriği gibi şeklini de taklit ederek kendi anlatım tarzıyla yeniden ele almak iyelemek kendine mal etmek ya da anıştırmak şeklinde tanımlarla da karşımıza çıkmaktadır (Aktulum, 2016). Roy Lichtenstein'in kendine mal etmeyi "*Diyelim ki doğal olanı değil başka sanatçıların grafik çalışmalarını kullanıyorum. Amacım bu, başka bir şey değil daha çok bir araç. Yapıta dokunmuyorum, ancak bana özgü bir yapıt yaratıyorum. Bunu da kendime özgü tarzda yapıyorum"* şeklinde ifade etmiştir (Larousse 2004, s.147).

Sanat tarihi içinde her dönemin koşulları ve sanat anlayışı eserin yeniden meydana getirilmesinde izlerini hissettirmektedir. Sanat, doğasından ötürü her yeni adımında izleyiciye yeni iletiler sunmaktadır. Bundan dolayı kaynak aynı olmasına karşın her bir alıntı ayrı ve yeni biçemler oluşturmaktadır (Kodal, 2012, s. 43). Resim Sanat tarihi içerisinde farklı dönemlerde ele alınan kırda öğle yemeği kompozisyonu kendine mal etme örnekleri aşağıda ele alınmıştır.

Tiziano Vecellio "Fiesta Campestre" (1510) tablosu ile mitolojik konulardan etkilenerek yaptığı yağlıboya tablosunda Rafaello Santi'nin *Parıs'in Yargısı* (1515) gravür tablosundaki figürlerin duruşları gibi dönemini yansıtan figür çizimlerini renkli şeklide Resim 13'te verilmiştir. Resim 14 ve 15'te ise Raffaello Santi'nin 1515 yılında *Paris'in Yargısı* kompozisyonunu resmettiği gravürün bir bölümündeki figür yerleştirmesinin Manet'in *Kırda Öğle Yemeği* (1963) resminin kompozisyonuyla aynı olduğu görülür. Bu eserde sağ taraftaki ırmak tanrılarının oturma düzeniyle Manet'in modellerinin oturma düzeni aynıdır. Ayrıca resim 13 teki Tiziano'nun eserinde iki çıplak kadın ve iki giyinik erkek figürü ile Manet'in *Kırda Öğle Yemeği* (1862) resmindeki çıplak kadın ve giyinik erkek figürlerine benzediği düşünülmektedir. Sanatçının bu tabloyu da Louvre'da kopyaladığı bilinmektedir (*https://tr.wikipedia.org/*). Resim 16'da ise Cloaude Monet'in *Kırda Öğle Yemeği* tablosunu 1865 yılında çizdiği bilinmektedir. Daha sonraki yıllarda bu çalışmasını yapmasının nedenini farklı renk etkilerini yaratmasından ve renkleri anlamasından dolayı olduğunu açıklamıştır (https://tr.wikipedia.org/wiki/Kırdaöğle). Manet, ön plandaki karakterleri üçgen bir kompozisyonda sunması, sol ön taraftaki natürmort düzenlemesi ve arka planda tanrıça edasıyla banyo yapan kadın betimlemesi ile geleneksel ögeleri selamlar şekildedir. Tablonun sol alt tarafında zor fark edilen gülümseyen bir kurbağa dikkati çeker. Monet, bu kurbağayla tarihi resimlerde bulunan köpek geleneğine gönderme yapmaktadır. Geçmişin başarılı tarihi

resimlerinden, portrelerinden, pastoral, nü ve hatta dini resimlerinden pek çok karmaşık alıntı içermektedir (*https://tr.wikipedia.org/)*.

Resim 13. Tiziano Vecellio "Fiesta Campestre" TÜYB (1510)

Resim 14. Raffaello Santi, "Paris'in Yargısı" gravür (1515-1516)

Resim 15. Edouard Manet,"Kırda Öğle Yemeği" TÜYB (1862-1863).

Resim 16. Claude Monet. "Kırda Öğle Yemeği" TÜYB (1865).

Paul Cézanne'ın da tıpkı Manet gibi geleneksel değerleri görmezden gelmeden kırda öğle yemeğinin tekrar yorumuyla modern bir sanat eseri ortaya çıkardığı görülmektedir (Resim 17). Modernizmde alıntılama yaparak kendine mal etme yöntemi yapan sanatçıların başında gelen Picasso'nun, E.Manet'in *Kırda Öğle Yemeği* adlı eserini birkaç kez yeniden resmettiği Resim 18'de verilmiştir. Picasso'nun öğle yemeği eserlerine baktığımızda benzer tanıdık imgelerle karşılaşmak oldukça olasıdır. Sanat tarihi içinde her dönemin koşulları ve sanat anlayışı, eserin yeniden meydana getirilmesinde izlerini hissettirmektedir. Sanat, doğasından

ötürü her yeni adımında izleyiciye yeni iletiler sunmaktadır. Bundan dolayı kaynak aynı olmasına karşın her bir alıntı ayrı ve yeni biçemler oluşturmaktadır (Kodal, 2012, s. 43).

Resim 17. Paul Cézanne, "Kırda Öğle Yemeği" TÜYB (1869-1870).

Resim 18. Pablo Picasso, "Kırda Öğle Yemeği (E.Manet'den esinle)" TÜYB (1961).

Yukarıdaki tüm öğle yemeği tablolarının başlangıcının, geçmişin başarılı ressamı Tiziano (1510) ve Rafaello'nun (1515) eserlerinden yola çıkılarak resmedildiği görülmektedir. Birbirini takip eden bu alıntıların belirgin ve bilinen ünlü kompozisyon olması nedeniyle sanatçıların bu alıntıları bilerek yöneldiği görülür. Bu şekilde konuyu kendilerine mal ederek sanatsal anlamda hikayeye dahil olma çabaları hissedilmektedir. Sanatçılar özellikle bu eserleri ele alma biçimleriyle alıntılama tartışmalarına konu oldukları görülmektedir.

Resim 19 ve 20'de Türkiye'de kendine mal etme örneği olarak Bedri Baykam'ın *Boş çerçeve* (2013) eserini ele alacak olursak, eserinin aşırı alıntılama ve intihal olduğu ile ilgili eleştirilere karşı savunma yazısında

> "'1883 tarihli Mey-Sonier "Geleceğin Tabloları" çerçevesinden, Arnulf Rainer'in 1951 imzalı "Boş Çerçeve"si veya Ben Vautier'nin 1962 tarihli "Şasi"si veya İmi Knoebel'in 1968'e tarihlenen " Gerold Miller veya Keirahmen"in 1999'dan "Ready-Mix C24"üne kadar onca farklı örnek vardı: Tümü de ufak farklarla duvara yaslanmış boş çerçeve, boş şasi "boşumsu" çerçeve, önünde bazı şeyler olan boş çerçeve vs. gibi 2005 yılına kadar giden farklı çalışmalardı. Böylece aradıkları "intihal" (!) kanıtlarını bulup "This Has Been Done Before" kavramımın içine oturttuklarına inanan onca süper zeka, küçük noktaları unutarak "Baykam'ın boş çerçevesi intihal çıktı" cümlesini etrafa kusup rahatlamaya başladı.1883 tarihli Mey-Sonier'nin duvara yaslanmış boş çerçevesi onlara göre bu konunun başlagıcı ise, o zaman bu konuda sepete attıkları her diğer örnek, yani sayamadığım ve saydığım diğer başka boş çerçeve yapıtıları da birer "intihal" sayılmalıydı! Ama en sade mantıkla kendi duruşlarına göre böyle yorumlamaları beklenirken, onlar şu ilginç yolu takip etmeyi seçtiler: "130 yıllık sürece yayılan her boş çerçeve

işi özgün ve önemlidir, bir tek Bedri'ninki intihaldir, kopya kanıtıdır" (http://bedribaykam.com/tr/yazilar/bulvar-tiyatrosu-kahramanlarina-toplu-yanit).

Şimdi işin püf noktasına gelirsek, ortaya koydukları hiçbir sözde "intihal" örneğinin yaptığım sergiyle veya işlerle bir alakası yoktu. Benimki, "duvara yaslanmış boş bir çerçeve" değildi ki! Birbirine eşit ikiz iki çerçevenin ters olarak sırt sırta sonsuza dek birleştirilmesi ve kesinlikle duvara yaslanmadan bir mekanda duvardan asılması ve her iki tarafından akıp giden "yaşam sahnelerinin" oluşturduğu "hazır akar görüntüler" üzerine kuruluydu. Bu olgu basın bülteninde, kataloglarda, verdiğim röportajlarda çok açık net olarak ortaya konmasına ve normal akılda bir insanın bunu algılamasının pek zor olmamasına rağmen, kötü niyetle ve ısrarla topluma yalan söylemeye devam ettiler! Yüzleri kızarmadan! (kaldı ki demin verdiğim, birbirine %98 veya %100 benzeyen diğer boş çerçeve işler çizgisinde, ben de benzer bir "duvara yaslanan" çalışma yapmayı sürdürebilirdim! (https://www.kitaptansanattan.com/bedri-baykamdan-yeditepe bienaline-bos-cerceve-elestirisi/)" olduğunu belirtmiştir.

Bedri Baykam aslına gönderme yaparak oluşturduğu çerçeve ile ülkemizde bilinen en belirgin kendine mal edilmiş eseri de ortaya çıkarmışta denilebilir. Kendine mal etme, modern sanatta sanatçıların sıklıkla başvurduğu bir anlatım biçimi olarak karşımıza çıkar.

Resim 19. Pierre Jahan, baş yapıtların louvre Dönüşü (1946).

Resim 20. Bedri Baykam boş çerçeve, (2013).

Sanatçılar önemli eserleri kendi üsluplarıyla taklit ederken öncekine atıfta bulunarak yaşatırlar ve kendilerini de olayın içine dahil ederek eserin bir parçası olma çabası güderler. Örnek olarak aşağıdaki eserleri ele alacak olursak;

Resim 22'de Peter Paul Rubens'in *L'Enlevement des filles de Leucippe* isimli Barok dönemine ait tablosunda *Leukippos Kızlarının Kaçırılışı* adlı mitolojik öyküyü konu alarak Giambologna "*L'Enlevement des Sabines* (1579-1583) heykelinden (Resim 21) esinlenme anıştırma içerdiği görülür (Aktulum, 2016 s.124). Mitolojik öyküdeki Leukipposun kızları prenses Phoebe ve kardeşinin ikiz kardeşler Castor ve Pollux tarafından kaçırılma sahnesinde antik Yunan mitolojisine gönderme vardır. Rubens'in eserinde kaçırılan kızların duruşları hareketleri daha önceki yapılan mitolojik konulu eserlerin kaçırılma sahnelerinden esinlenerek yapıldığı düşünülmektedir. Barok dönem sanatçıların kendine mal etme

yöntemiyle bilinen mitolojik konulu resimlerden etkilenerek aynı konu ve kompozisyon tarzlarını kullanıp yeniden ele aldıkları kendi sahnelerini oluşturdukları bilinmektedir. Benzer kaçırılma sahnesini Gian Lorenzo Bernini'nin *L'Enlevement Proserpine* Dphne (1621) heykelinde yaptığı görülür (Aktulum,2011). Rubens'in resimde Barok üslupla sıcak renkler kullanılarak önceki kaçırılış sahnelerindeki estetik duruşları taklit etmeye çalıştığı görülür. Gıambologna'nın heykelinin duruşunu bu resimde kullanarak kutsal bir hava yakalamaya çalıştığı düşünülebilir. Çağdaş sanat içerisinde de aynı konuyu ele alan resim çalışmaları bulunmaktadır. Bunlardan bazıları Resim 23 ve 24'te örneklendirilmiştir. Kendine mal etme örneği olarak kabul edilen sanatın merkezinin New York'a kaymasıyla ilgili Sergei Gilbaut'un eleştirel kitabından hareketle gerçekleştirdiği *Modern Sanatın New Yorklular Tarafından* Kaçırılması adlı eseri, bu konudaki en iyi örneklerden biridir. Connor, burada Picasso'nun *Avignonlu Genç Kızlar* adlı resminden etkilenerek yaptığı kadın figürlerini (Resim 23) Rubens'in *Leucippus'un Kızlarının Kaçırılışı*, resmindeki kadınların vücut şekillerine benzettiği görülür (Koca ve Selvi, 2017).

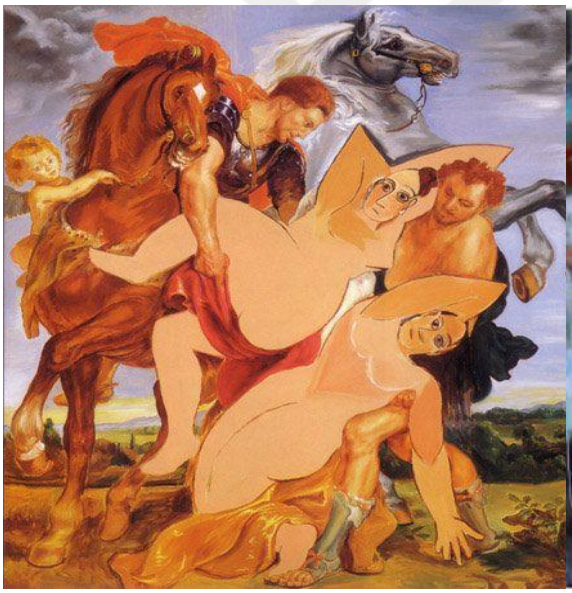
Resim 24'te ise Bahri Genç'in son dönem *Rubense Saygı* (2021) olarak bilinen eserini ele alacak olursak; sanat tarihinde önemli sanatçıların daha önceki eserlerden tarihsel mitolojik, dinsel, alanlarda yararlandıkları bilinmektedir. Paul Rubens'in mitolojik konusunu Bahri Genç'in ele alış biçiminin tam anlamıyla esinlenme içerdiğini söyleyebiliriz. B. Genç'in figürlerinin duruşu, kompozisyon ve konusu bakımından aynı olmasına rağmen yeni teknik ve kendine özgü boyama şekliyle biçimsel olarak birbirinden ayrılmaktadır. Her iki çalışmada anlatım aynı olmasına rağmen sadece sanatçı kendine özgü üslubuyla ele almıştır. Konudan mizahi olarak herhangi bir ayrılık görülmez. Genç çalışmasında Rubens'i inkar eden bir tutum takınmamaktadır. Aksine yararlanma şekli kendine mal etme, ötekinden yola çıkarak saygısını bildirme ve kendi özlüğüne ulaşmak şeklinde de ifade edilebilir.

Resim 21. Giambologna, ‘‘The Rape of the Sabines’’ (1579–1583).

Resim 22. Peter Paul Rubens,“Leucippus’un Kızları kaçırılışı” TÜYB (1618).

Resim 23. Russell Connor,Modern Sanatın New Yorklular Tarafından Kaçırılması, TÜYB (1985).

Resim 24. Bahri Genç, “Rubense Saygı” TÜYB (2021).

2.2.8. Görsel İntihal

Genel olarak intihal sanatın her türünde özgün bir sanatçının eserini kaynağını gerektiği gibi belirtmeden veya kaynak göstermeden kullanılması olarak tanımlanır. İntihal aynı zamanda başkasının eserini kendisininmiş gibi gösterme eylemidir. İngilizce kelime plagiarism'in

anlamı Latince kaçırmak anlamına gelen *plagiarius* kelimesinden gelmektedir, (*https://dictionary.cambridge.org)*

Dünyada intihal kavramı sanatın her alanında tartışılan konulardandır. Batı literatüründe intihal *"Longman İngilizce Sözlüğünde aşırma (plagiarism), birinin başka birinin kelimelerini, fikirlerini, eserlerini ya da eğilimlerini kullanarak nereden alındığı belirtilmeksizin sahiplenilmesi olarak tanımlanmaktadır*" şeklinde ifade edilir (Mayor, 2012, s. 1320).

Andy Warhol popüler kültürde kavramsal sanat çalışmalarını, sanatını pazarlama ve sponsorluklarını izleyiciye yönlendirmesiyle büyük saygı görmektedir. Fikirlerinin çoğu bugün varlığını sürdürmektedir, bu yüzden ona bir sanatçı ve bir dereceye kadar da yenilikçi olarak saygı gösterilmektedir. Fakat bazı eserleri için telif tartışmaları yapıldığı da görülür. "*Eserlerinden biri olan 1964 tarihli serigrafi üzerine çiçek desenlerinden oluşan "Çiçekler" serisi dünyada etki bıraktı. Ancak daha sonra eserinin orijinal bir çiçek portresinden değil, Patricia Caulfield'in Modern Photography dergisinin 1964 sayısında yayınlanan bir fotoğrafından yapıldığı keşfedilmiştir. Sanatçı 1966'da Warhol'a dava açtı ve sonunda bir anlaşmaya vararak Caulfield'a satılan her Flowers tablosu için telif ücreti ödedi ve biri avukatına ödeme yapmak üzere ona iki tablo verdiği bilinmektedir"* (*https://fixgerald.com/blog/plagiarism-in-art*). Warhol'un tüm eserlerinden yenilikçi diye bahsedilirken *Çiçekler* çalışması için intihal denmesinin nedeni eserin sahibinin belli olmasıyla birlikte yayınlanmış eserinde, eser sahibinin adı belirtilmeden uygun olmayacak ölçüde aktarım yapılması nedeniyle intihal olmuştur. Böyle kullanımlar alıntılama, aşırma ve gizli alıntı olarak da bilinmektedir**.** İntihal veya çalma başkalarının fikrinin, üretiminin, yaratıcılığının ve özgünlüğünün gizli bir şekilde sahiplenilmesidir. Başkalarının verilerini, yöntemlerini, yazılarını, şekillerini ve fikirlerini sahiplerine sormadan gerektiğinde sahiplerinden izin almadan metin veya şekil usulünde uygun atıf yapmadan kendisine aitmiş gibi kullanma aşırma olarak tanımlanmaktadır (Tekinalp, 2004).

TDK'ya göre intihal aşırma kelimesiyle eşanlamlı gösterilmiş, bir kişinin eserinde başka kişilerin ifade, buluş veya düşüncelerini kaynak göstermeksizin kendisine aitmiş gibi kullanması olarak tanımlanmıştır. İntihal bir tür hırsızlık ve sahtekârlıktır. Arapça bir sözcük olan intihali, Türkçe olarak çalıntı ya da aşırma olarak çevirmek mümkündür. Tekinalp'in deyimi ile ''*Esasen intihal, başkasının eserini kendisininmiş gibi gösterme eylemidir. Yani faydalanılan bir eserin sabinin belli olmasıyla birlikte yayınlanmış bir eserden, eser*

sahibinin adı belirtilmeden uygun olmayacak bir ölçüde aktarımda bulunulması intihal olarak kabul edilmektedir'' şeklinde tanımlamaktadır (Tekinalp, 2004,s. 147). Tuğlacı ise ''*İntihal, başkasının eserini kendi eseri diye göstererek yayımlama, aşırma, edebi hırsızlık yapmak''* olarak ifade etmektedir (Tuğlacı, 1971, s. 1226). TDK aşırmayı "*başkalarının konularını benimseyip değişik bir biçimde anlatma veya başkalarının yazılarından bölümler, dizeler alıp kendisine aitmiş gibi göstermek, intihaldir''* olarak tanımlar (TDK, 2017).

Hukuki olarak intihal kavramı ise Danıştay 8. dairesi Türkçe-Osmanlıca sözlükten yararlanarak *''Çalma, başkasının eserini kendinin gibi gösterme, iktibas: ödünç alma, bir kelimeyi, bir cümleyi veya bunların manalarını olduğu gibi alma''* şeklinde tanımlanmıştır. (*Danıştay 8. Dairesi'nin 5.7.2001 tarih ve E.2000/1806, K.2001/3586 sayılı kararı)*. Sonuç olarak yukarıdaki tanımlardan yola çıkılarak görsel intihalin tanımı yapılırsa, var olan eserin sanatçısının izni olmadan, atıfta bulunulmadan kopya edilmesi ve sanatçısını görmezden gelerek eserini kendine aitmiş gibi gösterme eylemidir denilebilir. Yazı ve literatür anlamda gelişmiş olan intihal kavramı resim sanatı alanında da kendini göstermektedir.

2.2.9. Yeniden Üretim Türleri ve Görsel İntihal Arasındaki Farklar

Röprodüksiyon, esinlenme, öykünme, alaycı dönüştürüm ve kendine mal etme vs. gibi yeniden üretim türlerini tek tek ele alacak olursak hiçbirinin intihal kadar sahiplenici olmadığı görülür. İntihalde önceki eseri hiç var olmamış gibi bir yaklaşım vardır denilebilir.

Sanatçıların resminde kendine mal etmenin resimsel alıntılama şekli olarak yer alması önceki eseri yaşatırken diğer taraftan aynı konu etrafında yeni bakış açıları sağlar. Sanat eğitimi veren kurumlarda taklit ederek ya da röprodüksiyonunu yaparak öğrencinin kolay öğrenmesinin hedeflendiği bilinmektedir. Bu şekilde öğrenmede sanat eseri üreten kişinin kendinden önceki eserleri incelerken sanat tarihini kavramasında geçmişle günümüz arasında bağlantı kurar. Aynı zamanda sanatsal ögeleri, teknikleri, eleştirel bakış açısı ve yaratıcılığının gelişmesinde etkili olacağı düşünülür. Fakat intihal de durum farklıdır. Çünkü öykünme veya önceki eseri yaşatmak amacı dışında kopya edilen eseri görmezden gelen bir yaklaşım içermektedir.

FSEK'nun 6/5. maddesine göre resimlerarasılık olgusu belirtilen güzel sanat eserlerinin bir şekilden diğer şekillere sokulması neticesinde ortaya çıkan durumdur. Örneğin fotoğraftan yapılan bir baskı resim ya da yağlıboya tuval resim resimlerarası yöntemle yapılmış yeniden

üretimdir. Kanunlara göre bu yeniden üretim serbest kullanım (esinlenme) sayılamaz. Eğer eser sahibinden izin alınarak üretildiyse *işleme eser,* izin alınmadan ve kaynak gösterilmeden üretildiyse *intihal* olur (Sengel, 2009).

Müstakil bir eserin yeni bir şekle sokulmasıyla oluşturulan işleme eserler sahibinin hususiyetini taşıyan çalışmalardır. Yeniden üretilen işleme eserde sahibinin hususiyeti bulunmuyorsa intihalden söz edilebilir. İntihal, başkasının eserini kendine mal etmektir. Başkasının eserini kendine mal ederken eser sahibinin adına atıfta bulunmadan alıntı yapmak ya da yetersiz atıf yapmakta intihaldir. İntihalin varlığından söz etmek için, eserin tamamının alınmasına gerek olmayıp, bir kısmının atıfsız kullanılması yeterlidir (Suluk, 2004, s.64).

Antmen intihal kavramını *; Bir sanatçının yapıtı bir başka sanatçının yapıtıyla benzeşiyorsa, hiç değilse sanatçının adının zikredilmesi, telif hakkının ödenmesi ya da izninin alınması vs. gerekir. Bu uygulama şekliyle yapılmayan eserde intihal kuvvet kazanır. Yani meşrulaştırılmış intihale dönüşür. Veren ve alan arasındaki aleni suç ortaklığı "imge rüşveti" anlamında başka bir paradoks olarak karşımıza çıkmaktadır. Telifi sahibi tarafından verilmiş bir imge ile intihal" sahibinin suç ortağı olduğu resmiyet kazanmış bir hırsızlığa dönüşmektedir*, cümleleri ile ifade etmiştir (Antmen, 2008).

Alaycı dönüştürüm ve yansılama sürecinde bazı uygulamalar intihal uygulamalarıyla aynı gibi görünseler de aralarında belirgin farklılıklar bulunmaktadır. İlk üretilen eser ile sonra üretilen eser arasındaki ilişki, mizah ve resmetme yöntemleri açısından kavramların birbirinden ayrılması gerekmektedir. Yine benzer şekilde kendine mal etmede kullanılan imgenin başka bir sanatçıya ait olduğu kabul edilir. Genelde eserlerin isminde "...sonra" ibaresi yer alır. Mona Lisa'yı eserinde yorumlayan birisi "Leonardo Da Vinci'den sonra" ifadesi ile belirtmelidir. Kendine mal etme orijinal işe atıfta bulunur ve üretilen eserde belirtilir. Aksi durumda intihalde ilk yapan kişiyi de görmezden gelen bir sahiplenicilik söz konusudur (Antmen, 2008).

Sonuç olarak kendine mal etmede önceki fikir desteklenirken intihalde başkalarının fikrinin, üretiminin, yaratıcılığının ve özgünlüğünün gizli bir şekilde sahiplenilmesi söz konusudur. Aynı zamanda kendine mal etmede önceki eser tekrar yapılırken yeniden yaşatılır. Fakat intihalde bulunan kimse başkasının eserini sadece kendi eseri olarak göstermesi söz konusudur.

TÜRK RESİM SANATINDA İNTİHAL KAVRAMI

Dünyadaki örneklerine bakıldığında Türkiye'de bazı sanatçıların kendine mal etme yöntemini yabancı sanatçılar gibi yeni bir eser üretmek amacıyla belirlenen normlara göre yapmadıkları söylenebilir. Örnek verecek olursak; tartışılmasına rağmen açıklayıcı şekilde Bedri Baykam'ın *Boş Çerçeve* çalışması kendine mal etme olarak sayılacaktır. Baykam *Boş Çerçeve* çalışmasında çerçevenin daha önce yapılmış örnekleri ile ilgili beyanları bulunurken bunu kendine nasıl mal ettiğini anlatmıştır. Tıpkı Picasso ve Manet çalışmalarında daha önceki bilinen çalışmalar üzerinden yeni yorum getirdikleri sanat eleştirmenleri tarafından da kabul görmüştür. Bedri Baykam'ın boş çerçevesi aslını yaşatırken yine kendi sanatsal anlayışı içinde harmanlanmaktadır. *Boş Çerçeve* birebir alıntı içermesine rağmen intihal sayılmamaktayken tam tersi sanat yarışmalarında sunulan taklit veya esinlenme eserler ilk kez yapılıyormuşçasına, öncekini yok sayan duruş sergilediği için intihal sayılmaktadır. Buradaki ayrıntı kendine mal etme ile aşırma arasındaki farkı da ortaya koymak bakımından önemlidir.

2.3.1. Türk Resim Yarışmalarında İntihal Tartışması Yaratan Belirgin Örnekler

Türk resim sanatında intihal örneklerine son zamanlarda sanat yarışmaları içerisinde de sıklıkla karşılaşılmaktadır. Resim 25'teki Hamid Savkuev'in eserini taklit eden S. R.'un Başarısız Atlayış (Resim 26) adlı çalışması 2014 yılında ödül aldığı yarışmada ödülünün iptal olduğuna dair açıklama duyuru yazısı aşağıdadır.

> Türkiye Jokey Kulübü tarafından Veliefendi Hipodromu'nda gerçekleşen 21 Eylül 2014 Pazar günü düzenlenen 10. Resim yarışması Seçici Kurul toplantısında, birinciliğe seçtiği S. R.'un eserine itirazlar nedeniyle , 8 Ekim 2014 günü Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde toplanan Seçici Kurul'un yeniden yaptığı değerlendirme "*Başarısız Atlayış" adlı resminin, büyük bir oranda Hamid Savkuev adlı ressamın eserinden alıntılandığının belirlenmiştir*". Şeklinde yaptığı ilanda intihal eserin ödülünü geri aldığı duyurulmuştur (https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/birinci-secilen-resim-orjinal-degil-iddiasi)

Resim 25. Hamid Savkuev eseri (2000).

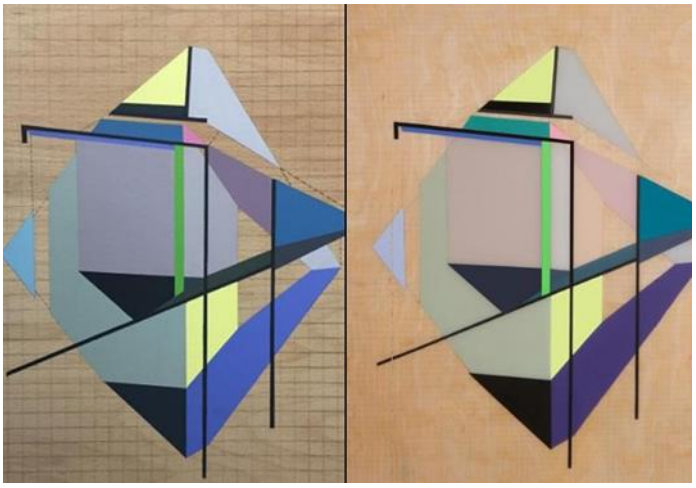

Resim 26. S. R.Başarısız Atlayış çalışması (2014)

M.B.'nin Mamut Art'ta sergilenen işlerinin, Zin Helena Song'un eserinin kopyası olduğu iddiası üzerine araştırma yapılmış (Resim 27). Neticede yarışma organizatörleri M.B'nin intihal yaptığı iddiasını kabul etmişlerdir. Olayın ardından intihal ve özgünlük tartışmasının artmasına neden olduğu görülmektedir. Mamut art Project sayfasında konu ile ilgili açıklama duyurusu yayınlamıştır.

> "2017 etkinliğimizde sergilenen M. B.'nin eserlerinin intihal olduğu uyarısı alınmış ve yapılan araştırmalar sonucu bunun gerçek olduğu öğrenilmiştir. En hassas olduğumuz özgünlük konularda hakkaniyetli davranmak isteriz. Bu konu ile ilgili gerekli işlemlerin yapıldığını sanatçının sözleşmesinin iptal edildiğini duyururuz. İleride benzer olayların yaşanmaması için gerekli önlemleri alacağımızı belirtmek isteriz. Yaşanan bu durumdan dolayı üzgünüz ve ileride bunun bir daha yaşanmaması için önlemlerimizi arttıracağımızı belirtmek isteriz" (Sanatatak,2017, http://www.sanatatak.com/view/mamut-art-projectte-sahte-eser-goruldu).

M.B.'nin intihal eserler üretme çabaları bununla sınırlı kalmamış pek çok yarışma ve etkinliğe taklit eserler üreterek katılmış. İntihalleri kasıtlı olarak gerçekleştirdiğini ve proje çalışması olduğunu belirtmiştir *(http://www.sanatatak.com)*.

Resim 27. Sin Helena Song, (2010) ve M.B. çalışması (2017).

İntihal tartışmasına yol açan daha önce var olan bir sanatçının eserine benzer çalışmaya örnek SANAT ATAK'ta UPSD'nin düzenlediği Genç Etkinlik Ülkemizde 8. sergisinde 1.lik ödülü alan Ö.K'ın Resim 29'deki çalışmasıdır. Ö.K.'nın çalışmasının Rosa Verloop'un eserine (Resim 28) benzediği için intihal olabileceği düşüncesiyle ödülü askıya alınmıştır. Daha sonra ödülü haklı bulunarak geri iade edilmiştir. Sanatçı adayının kendini savunduğu haklı bulunan yazısı aşağıdadır.

> Kullanılan malzeme nedeniyle ilk bakışta bir andırma oluyor ise, aynı benzerlik ilişkisinin Lucas ile Verloop ya da Bourgeois arasında da kurulması doğaldır. O halde Verloop'un da benzer bir şekilde yargılanması mı gerekir? Zaten her şeyin fazla fazla yapıldığı güncel sanat ortamında eserleri birbirinden ayıran kavramsal altyapı, zaman zaman teknikle zaman zaman da başka duyarlılık noktalarıyla yapılmış olması değil midir? Bu haksız ve asılsız suçlama üzerine, sanatın varlık alanının ve ne'liğinin çok dışında kalan bir tartışmanın içinde olduğumu düşünüyorum. Benzer problemleri kurcalayan, düşünen sanatçıların benzer biçimlere ulaşması ya da benzer malzemelerle çalışan sanatçıların yine benzer imgelere ulaşmasının örnekleri sanat tarihi boyunca gözlemlediğimiz bir olgudur. Bu, "özgünlük" tartışmasında "çalıntı" işler üretmek ya da "birebir aynı" olmak ithamını kabul etmem mümkün olmadığı gibi, onur kırıcıdır. Ülkemizin/bizlerin bu konuda garip bir aşağılık kompleksi içinde olduğunu düşünüyorum. Nedense bir Türk sanatçının kendi söylemiyle bir yapıt üretemeyeceğine ilişkin şüpheci bir tavır mevcut. Bu dar açıdan bakıldığı müddetçe ben ve benim gibi emeği ve edebiyle eser üreten sanatçılar maalesef bundan sonra da böyle haksız suçlamalara uğramaya devam edecek görünüyor (Sanatatak,2019) (*http://www.sanatatak.com/view/upsdden-ve-ozum-kosardan-intihal-suclamalarina-cevap* 20.05.2023 tarihinde erişilmiştir).

Resim 28. Rosa Verloop eseri (2000).

Resim 29. Ö.K. çalışması (2019).

Resim 30'da Türk sanatçı adayı M.A.U çalışması (2016) hem genel hali hem de sergileme kurgusu ile R. Gonzalo Avion un eserine (Resim 31) benzemektedir. Bu nedenle intihalde bulunulduğu söylenilen eser ile ilgili eleştiri yazısında "*Sanatı sanat olmaktan çıkarıp buna rağmen ısrarla bu "sanattır" (!) diretmeleri olduğunda olay farklı bir boyuta taşınmış oluyor. Burada esas tartışılan nedir? sorusuna cevap olarak; "Sanatı intihal veya alıntı yaparak yalnızca kar amacıyla icra etmek"* şeklinde eleştiri getirilerek ifade edilmiştir (*https://listelist.com/sanat-araklama-kopya/*).

Resim 30. M. A.U. Mirrör Plane (2016).

Resim 31. Gonzalo Lebrija, Avion (2005).

Genç sanatçılara destek olmak ve Çağdaş Sanat alanındaki gelişmeleri teşvik etmek amacıyla Akbank Sanat'ın Resim ve Heykel Müzeleri Derneği ile birlikte düzenlediği

Akbank 40. Günümüz Sanatçıları Ödülü Yarışması'nda ödüle layık görülen eserlerden biri kopya eser çıktı şeklinde görsel intihal haberi yapılmıştır. Yayınlanan Akbank sanat haberlerinde; kazanan sanatçılara toplamda 115 bin TL ödülü eşit olarak dağıtacağını bildirmiştir, Sosyal medyada sergi duyurusu ve ödül kazanan sanatçıların eserleri paylaşılmıştır (Resim 32 ve 33) *(https://www.piartworks.com/artists/36-mehmet-ali-uysal/works/9416-mehmet-ali-uysal-mirror-plane-2016/).*

> Akbank 40. Günümüz Sanatçıları Sergisi'nde yer alan Z. S. C.'ın eseri ile ilgili sosyal medya üzerinden aldığımız geri bildirimler üzerine yaptığımız incelemede sanatçının "Kendine Bak" adlı çalışmasının sanatçı Alex Merritt'in "Sun Blind II" adlı eserinden yola çıkarak üretildiği değerlendirmesine vardık. Şeklinde duyuru paylaşmışlardır *(https://sputniknews.com.tr/20220607/akbank-sanat-kopya-esere-verildigi-ortaya-cikan-gunumuz-sanatcisi-odulunu-geri-aldi-).*
>
> Çağdaş sanat alanındaki üretimleri desteklemek amacıyla Akbank Sanat'ın Resim Heykel Müzeleri Derneği iş birliğiyle düzenlediği Günümüz Sanatçıları Ödülü Yarışması'nda ödüle değer bulunan yapıtlardan birinin kopya eser olduğu ortaya çıktı. Olayı instagram hesabından duyuran @trexitsalvador paylaştığı postunda şu ifadelere yer verdi: "Üç sene önce yapılan bir resmin aynısı, bugün Akbank Sanat Günümüz Sanatçıları yarışmasında ödül aldı. Yarışmaya katılan gençler üzgün ve kızgın. Ödülün geri alınmasını istiyorlar. Olması gereken de bu. Konuyla ilgili açıklama henüz yapılmamış olsa da çok yakında bu yanlıştan dönüleceğine inanıyoruz"*(https://artam.com/makaleler/konular-konuklar/kopya-esere-verilen-odul-geri-alindi).*

Resim 32. Alex Merritt "Sun Blide II" TÜYB (2019).

Resim 33. Z.S.C, TÜYB (2022).

Türk resim yarışmalarında intihal tartışması yarattığı belirgin örnekler dışında konuya dahil edilmeyen çalışmalara da rastlanmaktadır. Hakkında belirgin tartışmalar yapılan çalışmalardan kısaca yukarıdaki kısımda örnekleri ile beraber bahsedilmiştir.

2.3.2. Modern Türk Resminde İntihal Tartışması Yaratan Mahkemeye Yansımış Örnekler

Türk sanatı kültür yapısı çok zengin bir yaratım çeşitliliğine sahiptir. Türk resim sanatını diğer sanat türlerinden ayırarak incelersek tarihsel arka planı çok eski dönemlere uzanarak kendine özgü gelişme gösterdiği görülür. Dünyada baskın olan Avrupa resim sanatı gücünü kilise resimleme geleneğinden farklı üslup anlayışlara doğru gelişmesine ev sahipliği yaptığı bilinmektedir. Avrupa sanatı, Türk resim sanatını da etkilemiş şimdiki resim anlayışlarının gelişmesini sağlamıştır (Başkan, 1990). Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bu yana, genç bir cumhuriyet olmanın etkisiyle pek çok sosyolojik ve siyasi olaya sahne olmuş ve bunlardan yoğun bir şekilde etkilenmiştir. Genel anlamda dünyada 1960'larda tartışılmaya başlanan ve modern bakışın eleştirel devamı denilebilecek postmodern düşünce sanat ortamında daha baskın olmaya başlamıştır (Başkan, 1990). Bu nedenle batı etkilenmelerine çok gerek duymadan 1980 sonrası, Türk resim sanatı için üretken bir dönemin başlangıcı da sayılabilir. Önceki dönemlerden daha farklı ve zengin bakış açısıyla gelişim göstermiştir denilebilir. İyi ya da kötü oranda Türk resim sanatının dünyadaki gelişime paralel olarak etkileştiği söylenebilir. Örneğin postmodernizmin temel özellikleri kişinin kendine dönük daha kavramsal anlatılara yer vermesi sayılabilir. Türkiye'de kavramsal ve modern anlamda sayılacak sanat eserleri üreten sanatçılarımız bulunmaktadır.

1980'den günümüze gelene kadar sanatçılarımız zengin ve çeşitli resim birikimi oluşturmuştur. Öte yandan Türk resim sanatının geçmişiyle hesaplaşma deneyimine olanak sağlayabilecek yorumları, bulguları, içinde doğan yeni oluşumları, sanatçı, grup ve anlayışlarını irdeleyen intihal örnekleri verilmekten kaçınıldığı görülür. Geçmişten günümüze çok sayıda ressam ilgi ile izlenen önemli sergi ve sanat etkinlikleri düzenlemişlerdir. Bu araştırma kapsamında araştırılan seçki, bu zengin birikimin küçük bir temsilinden ibarettir. Araştırma sürecinde belirlenen sanatçıların eserlerinde yeni dönemin yansımaları bulgulamış ve kendine mal etme örneklerini sunulmuştur. Fakat tüm bunların dışında intihal tartışması yaratan mahkemeye yansımış daha fazla örnekte mevcuttur (Resim 34 , 38 ve 39).

''Eserin aslını veya kopyalarını, herhangi bir şekil veya yöntemle, tamamını veya bir kısmını, dolaylı veya doğrudan, sürekli veya geçici olarak çoğaltma hakkı münhasıran eserin gerçek sahibine aittir'' (FSEK) kanundan yola çıkarak her sanatçının özgün eserine sahip

çıkma hakkı hukuki temellere bağlı olarak yine sanatçıya aittir denilebilir (Tekinalp,2004). İnternet yayınları, gazeteler ve dergiler vs. belgelerle belirgin intihal örnekleri ele alınarak araştırma örneklendirilmeye çalışılmıştır. Mevcut sosyal medya araştırmalarına ait intihal örnekleri açıklanmış ve bilgi kaynakları kaynakça kısmında gösterilmiştir. Örneğin ünlü ressamdan mimara kopya davası basın haber başlığı ile tartışma yaratan esere bakacak olursak (Resim 34, 35 ve 36) eserini izinsiz şekilde kopyalayıp sattığı iddiasıyla eserin ressamı Tülin Onat tarafından Z.D. Mimarlık Tasarım şirketi aleyhine maddi tazminat davası açmıştır.

Sanatçı T. Onat' ın avukatı "*sebep oldukları manevi ve maddi hak ihlallerinden birlikte sorumludurlar. Davalıların Tülin Onat'ın eserlerinin herhangi bir şekilde kopyalayıp satmasının yasaklanmasını, galerideki kopya eserlere el konulmasını ve B. Mimarlık şirketi tarafından işletilen galerinin tedbiren kapatılmasını istemekteyiz"* dava dilekçesiyle başvurmuştur. T. Onat'ın mali ve manevi haklarının ihlal edildiğinin tespiti ile şimdilik belirli bir tazminatı davalılardan tahsilini talep ediyoruz ifadelerini kullanarak hakkında maddi bedel yoluna gittiği yayınlanmıştır (https://www.aksam.com.tr/guncel/ressam-onat-hukuk-savasini-kazandi-).

RESSAM ONAT HUKUK SAVAŞINI KAZANDI

TABLOLARINI AVM'DE GÖRMÜŞTÜ

Ressam Tülin Onat, eserlerini izinsiz kopyaladığı iddiasıyla Bardakçı Mimarlık'a açtığı davayı kazandı. Şirket, 169 bin 500 TL tazminat ödeyecek.

MAHKEME HAKLI BULDU

Resim 34. İntihal Haberi (2020).

Resim 35. Tülin Onat eseri (2016).

Resim 36. B Z.D. çalışması (2019).

Tartışma yaratan bir diğer çalışma örneği sanatçı A. Çoker eserlerinin intihale uğradığını düşünerek durumu mahkemeye taşımıştır (Resim 38 ve 39). Kendi ifadesiyle "*Sanat tarihinde belki de eşi görülmemiş bir davranışa maruz kalmıştık. Hak ettiği yanıtı vereyim diye ben dava açayım dedim. Duayen bir galericimiz ve art dealer'ımız uzun ricalarda*

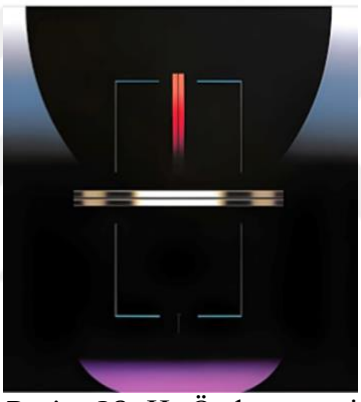
bulundu, vazgeçtim.” şeklinde demeç vermiştir. Kendini savunmak isteyen davalı taraf sanatçı H. Özden ise;

> Çoker ve taraftarları tarafından 2007 yılından başlayarak, tüm sanat ortamı ve tüm sanat piyasasınca yürütülmüş olan kendisi aleyhindeki negatif algı operasyonunu ve ülkemiz sanatseverinin bu durumu kabullenişini bazıları özellikle kişisel sergilerinde sanat fuarları sırasında olmak üzere uğradığı sözlü sataşma ardından da sosyal medyada paylaştığı ve dünyada bu ekol dâhilinde neler yapıldığını gösteren belgelerin uyandırması gereken etkinin gerçekleşmemiştir. Bunlara âdetâ kasıtlı biçimde tepkisiz, sessiz kalınmasını dünya çağdaş resim sanatındaki bu akımın çatısı altında kendisinin tamamen özgün formlar ve fikirlerden oluşan eserler üretmiştir. Asıl onu taklitçilikle itham edenlerin ülkemiz insanının tanımadığı yabancı sanatçılardan fikir ve form alıntılayarak bunları kendileri ortaya çıkarmış gibi yaptıklarının da açık seçik biçimde kanıtlanmıştır. Buna rağmen sanat camiasının bütün bu gerçekler ve belgeler karşısında son derece bilgiye kapalı kayıtsız hattâ sanat piyasasında dönen manipülasyonlara tamamen boyun eğip teslim olmuş bir tavırda kalmakta ısrar edişini üzülerek gözlemledi (Lebriz com. İnternet adresinde sanatçının kendi sayfasındaki yazıdan alınmıştır, 2023).

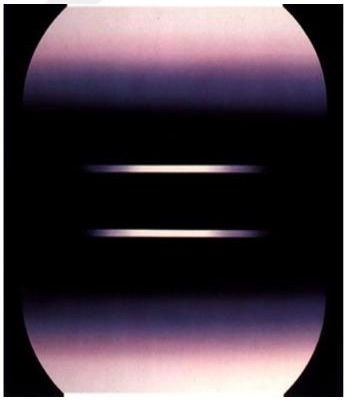
yazılı bir açıklama yaparak kendini savunmuş ve karşı tarafa dava açmıştır.

Resim 37. Auguste Herbin “Minuit” Baskı (1953).

Resim 38. H. Özden eseri TÜYB (2020).

Resim 39. A. Çoker eseri TÜYB (2015).

Fakat Resim 37’de görülmektedir ki her iki sanatçının geometrik formları birbirine benzemesine rağmen 1953 yılında A. Herbin’in formlarına da benzeştikleri söylenebilir. Durum ile ilgili benzerlikler sanat eleştirmenlerine bırakılmıştır.

2.3.3. Modern Türk Resminde Esinlenme ve İntihal Tartışması Yaratan Bazı Örnekler

Türk sanat piyasasında çok tartışılan eserler Juan Genovesin üç boyutlu insancık boya heykellerinin tekrar edilmesinden yola çıkılarak yapıldığı görülür (Resim 38-40). Konu ile ilgili *“Başarısız bir Juan Genoves taklidi*” şeklinde sosyal medya üzerinden tartışma başlatılmıştır. Sanatçılara benzer sanat piyasasında gazete ve dergilerde tartışılan diğer

güncel eserler aşağıdadır *(https://turkishartmarket.wordpress.com/ ve https://Ekşi sözlük.Juan Genoves)*.

Resim 40. Juan Genoves eserleri.

Resim 41. B.Y. *(2023).*

Resim 42. Z. S. (2022).

Resim 43. M. K. (2023).

Dijital sanat yayını 'turkishartmarket.wordpress' sanat editörü tarafından ''*Zürih'deki serginin baş aktörü de Dirim Art gözüküyor İspanya'daki ARCO fuarını düşünüyorum da orada da Dirim Art vardı ve Seçilmiş isimlere bakıyorsunuz, iki isim var ki bunlar Dirim Art ile çalışan sanatçılar: E.Y'ın Japon sanatçı Tadasuka Kuwayama'yı bire bir sergilemesi nasıl modern Türk sanatını temsil eder biraz düşünmek gerek''* ve ''*burada dirim art farkı mı(!) ortaya konulmak isteniyor*'' seklinde yapılan çalışmanın sergilenmesine yönelik eleştiri yazıları internet ortamında bulunmaktadır (Resim 46 ve 47) (*https://turkishartmarket.wordpress.com/2013/07/21/yeni-bir-sergi-skandali/).*

Resim 44. Tadasuka Kuwayama *(1960).*

Dirimart Galeri'nin Fotoğrafları

Modern Türk sanatı Zürih'te

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın İsviçre'nin Zürih kentinde Haus Konstruktiv Müzesi'nde düzenlediği "Hot Spot İstanbul: 1940'tan Günümüze Türk Modern Sanatının Gelişimi" adlı sergi, 22 Eylül'e kadar açık kalacak

KATILAN SANATÇILAR

Resim 45. E.Yalçındağ hakkında haber *(2013).*

Resim 46 ve 48'de Türk Resim sanatında Ayakkabı düzenleme performanslarıyla gündeme gelen iki sanatçının tartışma örneği ele alınmıştır. A. Aksoyoğlu'nun 90 kadın sanatçı ile yaptığı ayakkabı proje sanatı çalışmasıyla, B. İlhan'ın enstalasyon çalışmalarında yer yer benzeşmeler olduğu yorumu sanatseverlere bırakılarak sonraki yapılan eserin intihal olabileceği konusu tartışma yapılmıştır. Daha sonra B.İ konuya ilişkin *"Aradan 4-5 yıl geçtikten sonra aynı fikirle birilerinin başka isim altında uygulamamı bire bir taklit etmesi artık taklitten başka bir durum teşkil etmemekte. Adına biri, kadına şiddet dese de, yok çarşıya gittim renklerle vb dese de..Aynı uygulama aynı malzemeyle aynı girişimle yapıldığında taklit oluyor, Ahmeti makyajlasanız da o Ahmettir"* şeklinde açıklama yapmıştır *(https://www.kitaptansanattan.com/sanatta-kendi-icinde-eriterek-yaratmak-temelluk).*

Türk resminde ayakkabı kullanılarak yapılan eserlerde iki sanatçıyı karşılaştırarak hangisi intihal hangisi değil, tartışması yapılsa da yurt dışında benzer çalışmaların daha önceki yıllarda yapıldığı gözlenmiştir. B. İlhan, Aksoyoğlu için kendisinden etkilenerek eser ürettiğini belirten açıklamada bulunmasına rağmen, aşağıdaki yabancı örnekler (Resim 47 ve 48) B. İlhan'ın eserlerinin de önceden yapılan yabancı sanatçılara ait örneklere benzediği görülmektedir.

Resim 46. A.Aksoyoğlu," 90 Kadın Sanatçı Projesi"nden çalışma örneği (2018).

Resim 47. 90 Kadın Sanatçı Projesi haberi (2018).

Resim 48 ve Resim 49. B.İlhan, Ayakkabı enstalasyon çalışması (2008).

Resim 50'de 1998 yılında Avustralyalı sanatçı Virginia Ryan çocuk askerlerin giyilmiş ayakkabıları çalışması One Hundred Steps adı altında sergilemiştir. Her biri bir öykü anlatan eserleri renkle, formla ve hareketle izleyiciye aktarmıştır. Geride bıraktıkları yaşanmışlıklarla, giyildikçe sahiplerinin ayak biçimlerini alan, sürelerini tamamlamış ve terk

edilmiş ayakkabılardan oluşmaktadır, (https://oggito.com/icerikler/Insanin-nesne-ile-kurdugu-Iliskide-sanatta-ayakkabi-Imgesi/68534.)

Resim 50'de ise II. Dünya Savaşı sırasında *Ok Haç Partis*i'nin izlediği politikalar sonucunda ölen 20000 Macar Yahudileri anısına Tuna Nehri'nin batı yakasında beton zemine sabitlenen altmış çift demir ayakkabıdan oluşmaktadır. Katliamda ölen kurbanlardan artakalan ayakkabılar Tuna Nehri'nin kıyısında metrelerce uzanmış bu görüntüden etkilenen sanatçılar daha sonradan demir ayakkabılarla anıt heykeli (2005) yapmışlardır. Sanatçılar, yaptıkları onlarca çift demirden ayakkabılarla kurbanların unutulmamasını sağlamak istemiştir. Sanatçı çalışmasında ayakkabıların farklı biçimleri; çocuk, kadın ve erkek ayakkabılarını temsil ederek, cinsiyet, kimlik ve meslek gibi ayrımlara gönderimde bulunur *(https://tr.wikipedia.org/wiki/Tunaayakkabı)*.

Resim 50. Virginia Ryan, "Child Soldıers" (1998).

Resim 51. Anıt "Tuna Kıyısındaki Ayakkabılar" (2005).

Sonuç olarak yukarıda verilen örneklerde tartışmaya konu olan Türk sanatçılar bilerek ya da bilmeyerek yaptığı bu etkileşimlerle sanatta öykünme, esinlenme ve intihal tartışmalarını beraberinde getirmektedir. Sanatçılar eserlerinde intihalden kaçınmaları ve eser üretirken alıntılama yapıldıysa atıfta bulunmaları beklenmektedir. Alıntılama ve kendine mal etme sürecinde taklidi yapılan çalışmanın anlatısından çok daha farklı yeni anlamlar katması beklenmektedir.

2.3.3. İntihal Eserin Hukuki Bakımından İncelenmesi

FSEK'ya göre eserin hukuki bakımdan incelenmesi Kopya Tespiti, Esinlenme Araştırması ve Son Aşama ve Eser Sahibinin Hakları olarak başlıklandırılmıştır.

2.3.3.1. Kopya Tespiti

Faydalanılan orijinal eser ile yeni ortaya konan eser arasında benzerlik olup olmadığı araştırılması gerekmektedir. Benzerlik araştırılması eserin ana temayı oluşturan noktaları ve en esaslı kısımları ile eserin tali unsurları üzerinde de yapılması gerekmektedir. Başka eserden yararlanmanın ölçütü bilir kişilerle hukuki olarak belirlenmelidir (FSEK).

2.3.3.2. Esinlenme Araştırması

Araştırılması istenen eserin kopya olup olmadığının tespit edilmesinden sonra ve taklit olduğu sonucuna varılan kısımlar için esinlenme incelemesi yapılması gerekmektedir. İki eser arasındaki benzerliğin başka bir eserden sadece ilham alma boyutunda kalıp kalmadığının tespitini belirlemeye yönelik araştırma sonucu ortaya konmalıdır. Bunun belirlenmesi için orijinal eserden yararlanılan kısımlarının orijinal eserin esaslı ayırt edici unsurlarından olup olmadığını belirlemek yönünde olması gerekmektedir. Orijinal eserin bilinirlik düzeyi ve topluma mal olup olmadığı ve taklit yaptığı söylenen eser sahibinin, önceki asıl esere ulaşma imkanı üzerinde durulmalıdır. Nitekim uygulamada bilirkişilerin kullanılacağı alan esinlenme araştırması aşamasında olmalıdır. Esinlenme de her iki eserin benzerliklerinin boyutu ve niteliği önem arz etmektedir (Sengel, 2009).

2.3.3.3. Son Aşama

"Son aşama sıradan izleyici ve bilirkişilerin söz konusu olan iki eser arasındaki benzerlikleri algılayabilmeleri şeklinde olmalıdır. Örneğin, iki sahne gösterisini de ayrı ayrı izleyen sıradan bir izleyicinin, iki eserin birbirinin neredeyse aynısı olduğu kanısının oluşması şeklindedir. Bu noktada önemli olan, tıpkı Sınaî Mülkiyet Hukuku'nda olduğu gibi benzerliklerin üzerinde durulmasıdır. Yapılacak bu üçlü testten sonra kanımızca verilecek olan kararlar daha doğru ve daha sağlam temellere dayanır hale gelecektir" (Sengel, 2008).

FSEK madde 71/3'de kopyanın tespitine karar vermek için *"Kendisinin eserini başkasının eseri veya başkasının eserini kendi eseri olarak gösteren veya 15. maddenin 2. fıkrası hükmüne aykırı hareket eden kişiler için"*para ve hapis cezasını öngörmüştür." İşte burada yer alan "başkasının eserini kendisininmiş gibi göstermek" ifadesi intihal suçunu oluşturmaktadır. Aynı fıkrada geçen "15. maddenin 2. fıkrası" ile kastedilen ise; bir güzel sanat eserinden çoğaltma ile elde edilen kopyalar ile bir işlenmenin çoğaltılmış nushaları veya asılları üzerinde asıl eser sahibine atıf belirtilmesini ve ortaya çıkan eserin işleme eser veya kopya olduğunun açıkça gösterilmesidir. Dolayısıyla bu hükmün yerine getirilmemesi de intihal suçunu oluşturacaktır" kanunlarla düzenlenmiştir (FSEK, 1951).

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na göre Madde 8/1 de yer alan ifadede *''eser sahibi, onu meydana getiren olarak belirtilmiştir. Eser Sahibinin hususiyetini taşıması, yani eser özelliğini barındırması gerekmektedir. Aynı zamanda özellikleri arasında yaratıcı fikri bir ürün olması da yer alır. Eğer eser birden fazla kişi tarafından yapılmışsa eserin kısımlara ayrılması sonucunda; bu kişilerden her biri vücuda getirdiği kısmın sahibi olmaktadır''* (FSEK Madde 9/1). ''*Fakat eser bütün olarak ayrılmaz durum teşkil ediyorsa, eserin sahibi onu vücuda getirenlerin birliğidir* " şeklinde kanunlaşmıştır (FSEK, Madde 10/1).

FSEK 71/4'de madde 32'den 40. maddeye kadar sayılan hallerde; kaynak gösterilmemesini yanlış, aldatıcı veya yetersiz kaynak gösterilmesinin de suç olduğunu belirterek cezai yaptırıma bağlanmıştır. İntihal suçunun müeyyidesi 71/son'da; suçu işleyenler hakkında, zararın ağırlığına göre, iki yıldan dört yıla kadar hapis veya maddi para cezasına veya; her ikisine birden de hükmolunacağı belirtilmiştir (Sengel, 2008).

FSEK'ya göre eser sahipliği hakkında değinilen karinelerde ise; güzel sanat eserlerinin aslında veya yayınlanmış eser nüshalarında, o eserin sahibi olarak müstear adını veya adını kullanan kimse, aksi ispatlanana dek o eserin sahibi sayılmaktadır (FSEK, Madde 11/1). Bir diğeri ise umumi yerlerde veya radyo-televizyon aracılığı ile verilen konferans ve temsillerde, açık şekilde eser sahibi olarak tanıtılan kimse, o eserin sahibi sayılır. Meğerki eserde eser sahibi olarak başkası yazılmış olsun (FSEK, Madde12/1).

2.3.3.4. Eser Sahibinin Hakları

Çalıntı olan eseri sahiplenen kişinin yaratıcılığı etik olarak sorgulanmaktadır. Ayrıca orijinal eser sahibini fikrinin çalınması etik değerler yanında fikir hırsızlığına girdiğinden suç

içermektedir. Suç oranının Türk hukukundaki yeri ve yasal çerçevesi hukukçularımız tarafından kaleme alınmış ve bu kaynağa göre aşağıdaki bilgilere bakacak olursak; FSEK 'da eser kapsamına giren ve sahibinin mali ve manevi haklarını koruyan maddeleri mevcuttur. FSEK madde 13'de yer alan bu hüküm *"fikir ve sanat eserleri üzerinde sahiplerinin mali ve manevi menfaatleri kanun dairesinde himaye görür"* şeklinde belirtilmektedir. Burada demek istenilen; eser üzerindeki haklar;

Mali haklar;
a. İşleme hakkı,
b. Çoğaltma hakkı,
c. Temsil hakkı,
d. Yayma hakkı,
e. Yayın ve umuma iletim hakkı,
f. Pay alma (izleme) hakkı,

Manevi haklar;
a. Adın belirtilmesi yetkisi,
b. Eseri umuma arz yetkisi,
c. Eserde değişiklik yapılmasını önleme yetkisi,
d. Eserin aslına varma yetkisi,

mali ve manevi olarak ayrılmıştır. Bu haklar doğrudan eser sahibinin kişiliğine bağlı haklarıdır.

"*Mali haklar; eserden ekonomik olarak yararlanma ve bunun şeklini tayin etme olanağı tek başına ve sadece eser sahibine veren ve ona eserden üçüncü kişilerin izinsiz yararlanmalarına engel olma yetkilerini bahşeden mutlak haklardır"* (Sengel, F.C.2009, s:45).

BÖLÜM III

YÖNTEM

İntihal ve kendine mal etme kavramı hakkında güncel kaynaklar, ülkemizdeki intihal tartışması yaratan örneklerle ilgili internet yayınları ve yazılı belgelerle veri toplanmaya çalışılmıştır. Nitel araştırma yöntemi görsel ve yazılı kaynakları içeren araştırma yöntemidir (Bloor ve Wood, 2006). Bu tez çalışmasında sanat eğitimi veren kurumlardaki eğitimcilerle görüşülerek görsel intihale ilişkin yaklaşımları ele alınmıştır. Çeşitli üniversitelerde sanat eğitimi veren kurumlarda belirli sayıdaki akademisyenlerle görüşmeler sonucunda nitel verilere ulaşılmıştır. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemiyle betimsel içerik analizi yapılarak problem durumu alt başlıklarla ele alınmıştır. Betimsel araştırma yöntemlerinden literatür tarama modeli kullanılmıştır.

3.1.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim çalışması niteliğindedir. Araştırma da belirli bir olguya yönelik, kişisel algıların yorumlanması ve ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanılması olgu bilim fenemonoloji deseni olarak tanılandırılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 72).

Nitel araştırmalarda kullanılan Olgu bilim bir araştırma desenidir. Olgu bilim deseni, herhangi bir olgu hakkında bilgi sahibi olmak amacıyla kişilerin deneyimlerinden faydalanılan araştırma türüdür (Bloor & Wood, 2006). Bu çalışmada sanat alanında eğitim veren üniversitelerde görev yapmakta olan akademisyenlerin görsel intihal hakkındaki düşünceleri ve önerileri araştırılmıştır. Akademisyenlerin resim sanatı alanındaki intihal görüşlerini incelemek amacıyla görüşme yapılmıştır. Yapılan görüşmede 7 soru içeren 'Türk Resim Sanatında (1980-2023) Görsel İntihal Kavramı ve Akademisyenlerin İntihale Yönelik Görüşleri' başlıklı formdaki araştırmayı cevaplandırmaları istenmiştir. Akademisyenlere

görüşme yöntemi ile sınırlı sayıda soru sorularak elde edilen veriler tablolarla analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanıldığından görüşme sonuçlarından elde edilen verilerin açıklanabilmesi adına nitel araştırma yöntemi gerçekleştirilmiştir.

3.1.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye'nin değişik bölgelerinde Güzel Sanatlar Eğitimi, Sanat Tasarım ve Resim İş Eğitimi bölümlerinde, resim sanatı alanında eğitim veren üniversitelerde 2022-2023 eğitim öğretim yılında görev yapan akademisyenlerin görüşleri alınarak yapılmıştır. Türkiye'de bulunan 18 farklı üniversitedeki 23 akademisyenin görüşleri alınarak yapılmıştır (Tablo 1).

Tablo 1.

Katılımcıların demografik özellikleri.

Kodu	Cinsiyet	Yaş	Akademik Unvanı	Görev Yaptığı Üniversite	Çalışma Yılı
A1	Erkek	40	Doç. Dr.	Tokat Gazi Osman Paşa Üniv.Güz.San. Fak. Grafik Tas. Böl.	20
A2	Kadın	39	Dr. Öğrt. Üyesi	Aydın Adnan Menderes Üniv. Eğit. Fak. Güz.San.Eğit.Böl.	13
A3	Erkek	34	Dr. Öğrt. Üyesi	Karabük Üniv. Safranbolu Fethi Toker Güz.San.ve Tas. Fak.	3
A4	Erkek	48	Dr. Öğrt. Üyesi	Mersin Ünv. Güz. Eğt. Böl. Resim-İş Eğt.	20
A5	Erkek	49	Dr. Öğrt. Üyesi	Giresun.Üniv.Görele Güzel Sanatlar Fak. Resim Böl.	29
A6	Kadın	42	Dr. Öğrt. Üyesi	Ondokuz Mayıs Ünv Eğit. Fak. Güz. San Eğit. Böl.	16
A7	Kadın	46	Dr. Öğrt. Üyesi	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniv. Mim. ve Güz. San. Fak.Resim Böl.	22
A8	Kadın	32	Dr. Öğrt. Üyesi	Ardahan Üniv. Güz. San. Fak. Resim Böl.	1
A9	Erkek	50	Prof. Dr.	Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat Ve Tasarım Fak. Bileşik San.	25
A10	Erkek	43	Doç. Dr.	Tokat Gaziosmanpaşa Üniv. Güz. San. Fak. Grafik tas. Böl.	20
A11	Erkek	67	Dr.Öğrt. Üyesi	Osmaniye Korkut Ata Üniv. Mim. Tas ve Güz. San.Fak. res.	36
A12	Kadın	40	Prof. Dr.	Kocaeli Üniv. Güz. San. Fak. Resim Böl.	17
A13	Erkek	42	Dr. Öğrt. Üyesi	Sivas Cumhuriyet Üniv. Eğt. Fak. Güz. San. Eğit. Res.A.B.D	15
A14	Erkek	52	Prof. Dr.	Trabzon Üniv. Fatih Eğt. Fak. Güz. Eğit. Böl. Resim-İş Eğit. Böl	25
A15	Erkek	47	Doç. Dr.	Pamukkale Üniv. Eğt. Fak. Güz. San. Eği. Ana Bil. Dalı Res-İs Eğt.	20
A16	Erkek	44	Dr. Öğrt. Üyesi	Uşak Üniv. Güz. San. Fak. Resim Böl.	18
A17	Kadın	51	Doç. Dr.	Osmaniye Korkut Ata Üniv. Mim. Tas. ve Güz. San. Fak. Resim Böl.	26
A18	Kadın	67	Doç. Dr.	Ardahan Üniv. Güz. San. Fak. Resim Böl.	35
A19	Erkek	42	Doç. Dr.	Yalova Üniv. Sanat ve Tasarım Fak. Resim Bölümü	15
A20	Erkek	44	Prof. Dr.	Giresun.Üniv.Görele Güzel Sanatlar Fak. Resim Böl.	21
A21	Erkek	51	Prof. Dr.	Ondokuz Mayıs Ünv Eğit. Fak. Güz. San Eğit. Böl.	28
A22	Erkek	39	Doç. Dr.	Gazi Eğit. Bil. Güzel san. Eğit. Böl. Resim Ana Bilim Dalı	12
A23	Erkek	34	Doç. Dr.	Pamukkale Üniv Eğitim Bil Güzel San. Eğit. Ana Bilim Dalı	10

Üniversitelerin sanat eğitimi veren bölümlerinde görev yapmakta olan akademisyenlerin mevcut düşünceleri konu hakkındaki önerileri gruplandırılmıştır. Akademisyen gözünde resim sanatı alanındaki intihali incelemek amacıyla görüşme sorularında derinlemesine fikir alınmış ve cevaplar gruplandırılmıştır.

3.1.3. Verilerin Toplanması

Araştırma Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden 18 üniversitenin sanat eğitimi verilen bölümlerinde 23 sanat eğitimi veren alanında uzman akademisyen ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın önemi ve amacına ilişkin katılımcılara bilgi verildikten sonra katılımcılar araştırmaya gönüllü olarak dahil edilmişlerdir. Daha sonra yüz yüze görüşme ve mail yoluyla araştırma verileri toplanmıştır. Her katılımcı için veri toplama süresinde cevaplar için dakika süre sınırı konulmamış sadece hiçbir etki altında kalmadan doğruları yansıtan samimi içten cevap vermeleri istenmiştir. Yüz yüze yapılan görüşmeler ortalama 50-60 dakikada gerçekleşmiştir. Sorulara verilen yanıtlar word ile maile çevrilmiş mail arşivde depolanmıştır.

3.1.4. Görüşme Sorularının Yapısı

Görüşme formunun yapısı taslak halinde hazırlanarak uzman görüşüne sunulmuş, uzman görüşleri doğrultusunda görüşme sorularının içeriği ve 7 soru sayısı düzenlenmiştir. Görüşme formundaki sorularla ilgili literatür bağlamında belirlenmiş ve uzman görüşleri alınarak uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Katılımcılara sorulan sorular önceden belirlenmiş olduğu için görüşme yapılandırılmış şekilde tasarlanmıştır. Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde kişisel bilgilere, akademisyenlerin yaşı, cinsiyeti, medeni durumları, mesleki kıdemleri, öğrenim durumları, çalıştıkları eğitim kurumu, ikinci bölümde akademisyenlerin resim sanatı alanındaki intihal düşüncelerini belirlemeye yönelik sorular;

1. soru; *Resim Sanatı alanında intihal konusundaki görüşleriniz nelerdir?,* sorusu ile konuya genel olarak ilk yaklaşımları ve verdikleri önem özetle incelenmeye çalışılmıştır.

2. soru; *Günümüz Çağdaş Türk resminde intihal tartışması yaratan mevcut örneklere ilişkin görüşleriniz nelerdir*?, şeklinde yöneltilerek konu hakkında akademisyenlerimizin mevcut

örneklerle karşılaşıp karşılaşmadığı ve konu hakkında görüşleri alınarak konunun varlığı derinleştirilmeye çalışılmıştır.

3. soru; *Resim sanatı alanında intihalin nedenleri sizce nelerdir?*, sorusunda konu ile ilgili katılımcı görüşleri kategorilere ayrılmıştır. Belirgin çoğunluk görüler bulgularda ele alınmıştır.

4. soru; *Sanat eğitiminde öğretim yöntemlerinden biri olan kopya eserden öğrencilerin yararlanmaları hakkında düşünceleriniz nelerdir?* şeklinde, sorularla, intihal hakkında atölye ve ders içi uygulamalarda öğrenci etkileşimleri incelenmeye çalışılmıştır.

5.soru; *Öğrencilerinize intihal bilgilendirmesi yaparken hangi konulara değiniyorsunuz?*, konu bilgilendirmelerine göre farklı yöntemlerin ortak cevaplarına bakılarak, yaklaşımlarının yanıtları aranarak sonuçlar tablolarda kategorilerine göre detaylandırılmıştır.

6. soru; *Türk Resim Sanatında intihali önlemeye yönelik yaptırımlara ilişkin görüşleriniz nelerdir?* sorusunda ise intihal önlemeye önerilere yönelik katılımcı görüşleri öneriler kısmında ele alınmıştır.

7. soru; *Sanat eğitimcisi olarak Türk Resim Sanatında intihali önlemeye yönelik önerileriniz nelerdir?* son olarak katılımcıların intihal konusundaki probleme yönelik çözüm önerilerini alarak asıl amaca ulaşılmaya çalışılmaktadır. 7.soruya yönelik görüşler alınarak araştırma tamamlanmıştır.

Araştırmaya katılan 23 akademisyenin gizliliğini korumak amacıyla kod (A1, A2…A15...A23) ile belirtilmiştir. Temalar içerisinde görüşler kodlanarak ele alınmış, alt kategoriler oluşturulmuştur. Her bir kategori içerisinde eğitmenlerin görüşlerine ilişkin benzer görüşler sayı yoğunluğuna göre gruplandırılmıştır. Dolayısıyla analizlerde katılımcıların her bir soruya verdikleri cevaplara ilişkin kategoriler oluşmuş ve ilgili soru ile ilişkilendirilerek tablolandırılmıştır.

23 akademisyenlerin görsel intihale yaklaşımlarıyla sonuç ve öneriler kısmına yorum getirmeleri sağlanarak, araştırmanın çözüm önerileri sonuç kısmına eklenmiştir. Akademisyenlere sorulan sorulara yorum getirmeleri sağlanarak konu hakkındaki düşünceleri belirginleştirilmeye çalışılarak araştırma amacına göre tamamlanmıştır.

3.1.5. Görüşmenin Uygulanması

Türkiye'de 18 ayrı üniversitenin resim sanat eğitimi veren; Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-iş Eğitimi Ana Bilim Dalı, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Resim Bölümü, Sanat ve Tasarım Fakültesi Bileşik Sanatlar Bölümü, Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik tasarım Bölümü, Mimari Tasarım ve Güzel Sanatlar Fakültesi ve Sanat ve tasarım Fakültesinin Resim Bölümü ve Grafik tasarım Bölümü gibi benzer bölümlerde resim sanatı alanında eğitim veren akademisyenlerle görüşmeler yapılmıştır. Araştırma çerçevesinde toplanması gerekli olan veriler farklı bölgelerde ulaşılan ilgili bölümlerde her yaştan gönüllü akademisyenlerle yapılmıştır. Görsel intihale yönelik görüşleri 7 soru ile yazılı (mail) ve yüz yüze sorularak kayıt altına alınmıştır. Tamamlanan tüm görüşmeler isimler saklı tutularak A1-A2…A23 şeklinde görüşmeler word belgesi olarak düzenlenmiştir. Akademisyenlerin üniversite mail adresleri üzerinden karşılıklı gönderimler yapılarak mail arşivde depolanmıştır.

3.1.6. Verilerin Analizi

İntihal ile kendine mal etme arasındaki farklar nelerdir intihali oluşturan belirgin özellikler ve hepsinden önemlisi intihalin hukuki çerçevesi nelerdir gibi konularla araştırma bölümlere ayrılmış kavramsal kısımda başlıklarına göre düzenlenmiştir. İntihalin araştırılmasına yönelik akademisyenlere sorular yöneltilmiştir. Önceden belirlenmiş temaların olmaması nedeniyle görüşme sorularından verilere bağlı olarak temalar oluşturulmuş ve içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verilerinin incelenmesi nitel analiz yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların görüşlerine bağlı olarak kategoriler ortaya çıkarılmıştır. Katılımcıların verdiği cevaplar da oluşan kategoriler doğrudan tabloların içine yazılarak gruplandırılmıştır. Kodlamalara bağlı temalar ve oluşan kategoriler analiz edilerek sonuç kısmında değerlendirilmeye alınmıştır.

BULGULAR ve YORUM

Türkiye'de tartışma yaratan intihal örnekleri kamuya mal olan eserlerden seçilmiştir. Ulusal ve uluslararası sergi ve yarışmalara intihal eserlerle katılan sanatçıların verilen hakları mahkeme yoluna gidilerek geri alındığı gözlemlenmiştir. Günümüz sanat ortamında çok daha fazla intihal örneği bulunduğu düşünülmektedir. Bu durum sanatı ve sanatçıyı yaratıcılıktan uzak bıraktığı gibi orijinal eser sahibini mağdur eden bir yaklaşımdır.

Resim 27'de örneği verilen UPSD resim yarışmasında oluşan intihal tartışması durumuna dikkat çekmek amacıyla sanat çevresinden F. Özgür'ün Antmen'in (2008) konuyla ilgili yazısını ''*Bir sanatçının eseri bir başka sanatçının eseriyle benzeşiyorsa, hiç değilse sanatçının izninin alınması telif hakkının ödenmesi, adının zikredilmesi vs" gerekmektedir. Bu durumda intihal kuvvet kazanıyor başka deyişle meşrulaştırılmış intihale dönüşüyor. Alan ve veren arasındaki aleni suç ortaklığı "imge rüşveti" anlamında başka bir paradoks olarak sırıtıyor. Telifi sahibi tarafından verilmiş bir imge ile "intihal" sahibinin suç ortağı olduğu resmiyet kazanmış bir hırsızlığa dönüşmektedir''* eleştiri yazısı olarak kullanmıştır (Özgür, 2017). Gündeme gelen çok sayıdaki kopya ya da taklit olduğu söylenen eserlerin kopya olup olmalarından değil, bunları ortaya koyanların yeni bir üslup ve özgün eser yaratamamış olmalarına rağmen, bir kısım sanatseverin bunlara yeni bir üslup ürünü gibi davranmalarına tepki koydukları gözlenmiştir.

Sanat eğitimcilerinin intihal konusundaki yaklaşımları sanat eğitimi alan öğrenciler için orijinal fikir ve eserin önemini kavramaları açısından yönlendirici olabilmektedir. Bu bağlamda sanat eğitimcilerimizin intihal bakış açılarını izlemede bu araştırmanın bulguları bir nebze açıklık getirecektir denilebilir.

Araştırmanın kavramsal çerçevesi yanında intihal konusunda akademisyen görüşlerini içeren görüşmeler sonucunda elde edilen bulgulara ayrıca bölümler halinde yer verilmiştir. Bulgular görüşme formunda yer alan sorulara, araştırmanın problemlerine ve alt problemlerine göre sınıflandırılarak ele alınmıştır. Toplam 23 akademisyen ile farklı bölgelerden dağılımla görüşme formu cevaplanarak ve görüşme soruları uzman rehberliğinde analiz edilerek yorumlanmaya çalışılmış, görüşmenin özelliklerine göre sorulan sorular verilerin analizi tüm görüşme detaylarının gidişatı yöntem kısmında belirtilmiştir.

3.2.1. Akademisyenlerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan akademisyenlerin değişkenleri cinsiyet, Akademik ünvan, mesleki kıdem yılı şeklindedir.

Gönüllük esasına göre 7 kadın ve 16 erkekten oluşan toplam 23 akademisyen ile görüşmeler gerçekleştirildi. Cinsiyet değişkenine göre akademisyenlerin %30'u kadın ve %70'i erkektir. Cinsiyet ayrımı yapılmamıştır. Akademisyenlerin ünvanları 5 tanesi profösör %22, 7 tanesi doçentlikle %30 iken yarı yarıya %48 civarı Dr. Öğrt üyesidir. En fazla kıdem yılı ise 10 akademisyen ile %43,5 lük oranla 15-20 yılları arasında olduğu görülmüştür.

Tablo 2.

Katılımcıların demografik değişkenlere göre dağılımları.

Değişkenler		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	7	%30
	Erkek	16	%70
Akademik ünvan	Dr. Öğrt. Üyesi	11	%48
	Doç. Dr.	7	%30
	Prof. Dr.	5	%22
Mesleki kıdem yılı	14 ve altı	4	%17,4
	15-20 yıl	10	%43,5
	21 yıl ve üzeri	9	%39,1

3.2.2. Akademisyenlerin İntihale İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular

3.2.2.1. Birinci Alt Probleme Dair Resim Sanatı Alanında İntihal Konusundaki Görüşlere Ait Bulguların Değerlendirilmesi

Tablo 3 e göre İntihal olamaz kategorisinde, 7 katılımcı, *etik ve ahlakı intihal olarak yanlıştır* derken, 7 katılımcının da *başka bir eserin kopyası taklidi intihali doğurur* dedikleri görülmüştür. Yine benzer katılımcı görüşü, *intihal özgünlüğe zarar verir* derken 2 tanesinin de *intihalden yapmak sanata zarar verir* diyerek özgünlüğün önemine işaret ettiği görülür. 2 katılımcı *sanat piyasası intihal eseri desteklemektedir* derken, 4 katılımcının da *internet ağları, görsel iletişim intihali kolaylaştırmaktadır,* diyerek toplam 17 katılımcı duruma karşı olarak aynı görüşü bildirdiler.

Etkilenme olabilir, kategorinde; 7 katılımcı, e*sinlenme ve öykünme intihal içermez* derken yine 6 katılımcı, e*serler birbirinden etkilenerek oluşur sadece bunun derecesine dikkat edilmelidir* diyerek durumu sürecin ürünü olarak değerlendirdikleri görülür. Yine benzer görüşle 3 katılımcı *dünyada benzer eserler ortaya çıkabilir bu intihal olduğu anlamına gelmez* demişlerdir. İntihal olabilir kategorisinde 11 katılımcı Türk resim sanatı içinde etkilenme olabileceği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcıların yarısı eserlerden etkilenmenin esinlenme boyutunda olabilirliğine olumlu yaklaşırken büyük bir kısmı da intihalin olmaması gerektiği yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu durumu görsel intihal kavramına ilişkin katılımcılar arasında etkilenme derecesinden bahsedilmediğinden bir fikir birliğinin oluşmadığı şeklinde açıklamak mümkündür. Bunun nedenini katılımcıların Türk resim sanatındaki esinlenmenin sınırları hakkında yeterli örnek ve bilgilerinin olmadığı şeklinde yorumlamak mümkündür.

Tablo 3.

Resim sanatı alanında intihal konusundaki görüşleriniz nelerdir? sorusuna ilişkin bulguların sonuçları.

Tema; Resim Sanatı Alanında İntihal Konusundaki Görüşleriniz Nelerdir?

Kategori	Görüşler	Katılımcı Kodu	N
İntihalin tanımı (8)	İntihali açıklar, tanımlar	A1-A7-A9-A10-A12-A19-A21-A22	8
İntihal olamaz (17)	Etik ve ahlakı intihal olarak yanlıştır	A3-A5-A6-A8-A11-A15- A23	7
	Başka bir eserin kopyası taklidi intihali doğurur	A1-A2-A3-A7-A8- A18-A22	7
	Özgünlüğe zarar verir	A2-A5-A7-A9-A10-A22	6
	İnternet ağları, görsel iletişim intihali kolaylaştırır	A3-A12-A11-A14	4
	İntihalden yapmak sanata zarar verir	A5-A6-A22	3
	Sanat piyasası intihal eseri desteklemesi sanata zarar verir	A8-A20	2
Etkilenme olabilir (11)	Esinlenme ve öykünme intihal içermez.	A8-A9-A10-A12-A19- A21-A14	7
	Eserler birbirinden etkilenerek oluşur sadece bunun derecesine dikkat edilmelidir.	A1-A4-A7-A12-A14-A219	6
	Dünyada benzer eserler ortaya çıkabilir bu intihal olduğu anlamına gelmez.	A9-A19-A8	3

Başlık 3.2.2.1.'de alt problem "Resim sanatı alanında intihal konusundaki görüşleriniz nelerdir?" sorusuna ilişkin katılımcıların doğrudan görüşleri,

A1. *Genellikle Resim alanında etkilenme ve örnek alma kaynaklı birbirine benzeyen çalışmalar olmakta. Etkilenme durumunun fazla olması intihal ile ilişkilendirilmekte. Başka bir duruma bir sanatçının heykelinden etkilenip resme dönüştürme ya da fotoğrafı resme dönüştürme gibi durumlar intihal ile ilişkilidir. Kolaj yöntemi ile yapılan resimlerinde intihal ile ilgisi bulunmaktadır.*

A2. *Resim sanatında intihal sanat eserinin biricikliğinin karşısında duran en büyük sorunlardan biridir. Ünlü sanatçıların ikonik çalışmalarına anlamsal göndermeler yapılmamışsa eserler kopyadan öteye gidemez.*

A3. *Günümüz sanat ortamındaki görsel iletişim ve bilgi erişim noktasında oldukça geniş kapsamlı internet ortamı sanatçıların birbirleri ile olan etkileşimini en üst seviyeye çıkarmıştır. Dolayısıyla esinlenme öykünme gibi yaklaşımlar da karşımıza sıkça çıkmaktadır. Bu yaklaşımların bazı noktalarda öykünme ve esinlenmenin ötesine geçtiği gibi sorunlar da yadsınamaz biçimde göz önüne çıkmaktadır. Bu bağlamda düşünüldüğünde bir başka eserin fikri ve plastik yaklaşımını olduğu gibi devşirmek intihal durumunu ortaya çıkarmakta ve etik olarak sorun teşkil etmektedir.*

A4. *Sanatçıların birbirlerinden bağımsız üretimler ortaya koyması, geçmişten günümüze üslup tartışmalarını da beraberinde getirmiştir. Bu nedenle sanat var olduğundan günümüze kadar sanat eserleri ve sanatçıların eserlerinde birbirlerinden etkilendikleri yadsınamaz bir gerçektir. Sanat akımlarının ve temsil eden sanatçılarının birbirlerine olan etkileri bilinmektedir. Bu etkileşimi birebir kompozisyon, nesne dizilimi, teknik olarak uygulamanın dışında ele almak, incelemek, tartışmak sanatçı açısından olumlu bir süreç olarak değerlendirilebilir.*

A5. *İntihal sadece sanat alanında değil, sosyal alanının her kademesinde kabul görmesi mümkün olmayan etik dışı bir davranış biçimidir. Tabi resim sanatı da bu durumdan ziyadesiyle etkilenmektedir. Plastik sanatlarda herhangi bir çalışmanın düşünsel altyapı süreci çalışmayı oluşturan birey için oldukça meşakkatli bir dönemi kapsamaktadır. Sanatta özgün olma arayışı sanatçıyı diğer paydaşlarından ayıran en önemli özelliktir. Bu nedenle sanatta var olmak adına intihalden kaçınmak bireyin sanat adına var olma çabalarına yadsınamaz katkılar sağlayacaktır. Unutulmamalıdır ki "Taklitler aslını kuvvetlendirmekten başka bir işe yaramaz" ve "Gerçeklerin er veya geç gün yüzüne çıkmak gibi bir özelliği vardır".*

A6. *İntihal sadece akademik alanda değil, sanat alanında da gündemde olan bir konu. İntihal, ister akademik alanda isterse başka bir alanda olsun, yapanlar için ağır sonuçlar doğurur. Ve sanatıyla dünya çapında tanınmak isteyen bir sanatçı, ne pahasına olursa olsun intihalden kaçınmalıdır. Neden? Çünkü, mali durum ve itibar için pek çok kötü sonucu beraberinde getirir. İntihalden nasıl kaçınabilir ve daha iyi bir sanatçı olabilirsiniz? sorusuna cevap arayarak sanat yapılmalıdır.*

A7. *İntihal, orijinallik ve yaratıcılıkla ters düşmektedir, sanatçıların kendi tarzlarını ve fikirlerini geliştirmelerini engeller. Çağdaş Türk resminde intihal tartışmaları, çoğunlukla*

eserin benzerlikleri ve kaynakların kullanımı gibi konulara yoğunlaşmaktadır. Bu gibi tartışmalar, genelde çalışmaların tarzı ya da benzer konuların çalışılması ile eserler arasındaki sınırın belirsiz olmasından kaynaklanabilir. İntihal iddialarının genelde bir eserin doğrudan kopyalanması veya eserden alıntı yapıldığında ortaya çıktığı görülüyor. İntihal iddialarını her durumun kendi içerisinde, özgünlüğüne ve koşullarına bağlı olarak değerlendirilmesinin uygun olacağı görüşündeyim.

A8. *İntihal, direk etik kavramıyla ilişkilidir ve orijinali yayınlanmış çalışmanın bir başkası tarafından kendi çalışmasıymış gibi atıf yapılmadan kullanılmasıdır. Özgün bir sanat yapıtının, eser sahibinden izin almadan eserin kullanılması, kısmen değişiklikler yapılarak başkalarına pazarlanması, farklı tekniklerle kopyalanıp dağıtılması intihale girmektedir. Resim sanatına baktığımızda geçmişten günümüze kadar birçok ünlü sanatçının benzer çalışmaları olduğu görülmektedir. Ama bu sanatçılar esinlendikleri eserlerin tarzını çalmadıklarını düşünüyorum. O çalışmalardan yola çıkarak kendilerine özgü bir eser çıkarmışlardır. Sanatta salt özgünlük diye bir şey olduğunu düşünmüyorum. Sanatçılar birbirlerinden etkilenebilir ama kendine has bir dil resim dili oluşturarak yapılmalıdır. Sanat, sanatçı ve izleyici arasında etkileşime dayalı bir alan olduğu için benzer işler görmek mümkündür. Bunun tam tersi tamamen kopya ya da bir kısmı kopya işlerle de karşılaşılmaktadır ve orada intihal yapılmaktadır.*

A9. *İntihal: fikir, görüş veya yapılmış olan her türlü eserin sahibinin izni olmaksızın kullanıp kendininmiş gibi kullanmaktır. Benzerlik ya da aynılık konuları zaman zaman birbirine karıştırılabiliyor. Aynı kültürü yaşamış kişilerin birbirlerine yakın eser yapmaları mümkün. Bakış açıların yakın olmaları mümkünken bazen çok küçük benzerliklerin büyütülerek sansasyon yaratılmaya çalışıldığına şahit olmaktayız. Doğada var olan bütün nesneler tekrar tekrar farklı sanatçılar tarafından yapılıyor. 'Sanatçı yeni bir şey ortaya koyandır diyen Tolstoy'un tanımına göre sanatçı yaptığı bir figürde doğada var olanı taklit ediyor yani yeni bir şey ortaya koymuyor. İnsana eklemlenen kuyruk, uzatılan kulaklar ya da iki gözü tek göze indirmek yeni bir şey ortaya koymanın tanımı olmuyor. Bu sebeple insan bir şekilde taklit etmiş oluyor. Özgün olmak ise sadece kişiye has bakış açısıdır ve sanatçının belleğinde yoğrulmuş olanın yansıması olarak teklik özelliğini korumalıdır. Tanrının yarattığı bir sanatçının eserini taklit ya da intihal yoluyla aşırmak ise özden uzaklaşmak veya doğadan uzaklaşıp hazıra konmaktır.*

A10. *Resim sanatı yüzyıllar boyunca birbirinden etkilenen, esinlenen ve bunun sonucunda yeni yaratım ve özgün çalışmaların ortaya çıktığı akımlar silsilesi ile yoluna devam etmiştir. İntihal konusunu Kubilay Aktulum'un deyişi ile resimlerarasılık kavramı çerçevesinde ele almak gerektiği kanısındayım. Bir söylem geliştirmek ve eser oluşturmak için kullanılan dilde; pastiş, parodi, öykünme, esinlenme, kopyalama ve kendine mal etme gibi sorunlar ortaya çıkmaktadır. Resim de dil gibi taklit ederek öğrenebilen bir süreç gerektirir fakat intihal ve kendine mal etme konusunda özgün bir yapıdan söz edilemez.*

A11. *Resim Sanatında İntihale sık sık karşılaşıyoruz. Ben bunu Teknolojinin gelişimi ile görsellere daha çabuk ulaşılabilirliğe bağlıyorum. Gençliğimizde eserlerin basılı olduğu kitaplara zor ulaşırken, bugün bir tuşla görsellerine ulaşabiliyoruz. Araştırma ve inceleme için çok güzel ancak Kopya ederek kendi özgün eseri gibi sergilenmesi etik bir hareket değil. Bu birçok ülkede yapılıyor. Yasalar ile önlemler alınıyor ancak denetim yok.*

A12. *Sanat ussal bir fikrin inşası ile görünür kılınır. Gerek toplumsal gerek psikolojik ortak yaşanmışlıklar bazı imgelerin çoğaltılıp yaygınlaşmasını kolaylaştırmış, başka bir ifadeyle kuramsal temellerle bu durum legal hale getirilmiştir. Güncel sanat hareketlerine zemin hazırlayan postyapısal kalıplar dahilinde temellendirilmesi halinde ortaya çıkan ürünlere artık çok tepki göstermeme eğilimindeyiz. Ancak insanın esin sınırları tahmin edilemez bir hızla günümüze ulaşırken her alanda teknolojinin gelişip dolaşıma sokulmasını sağlamıştır. Sanat da bu görüşe dahil edilebilir, edilmelidir. "Kendininmiş gibi göstermek" intihali en çıplak biçimde tanımlarken, bir sanat olayı yaratma ya da eleştiri bağlamında eyleme konu olan imgenin/fikrin/hareketin aşırılmasının meşrulaştığı bir eğilim de söz konusu. Sanat tarihine mal olmuş pek çok başyapıtın bile bir "esin"den ötede olduğunu artık görüyoruz. Ancak bu konu engellenebilecek boyutta değil ve hiçbir zaman da olmayacaktır.*

A13. *Resim sanatı kişiye özgü bir değerlendirme süreci içerisinde sübjektif yargılara göre değerlendirilen bir alandır. Herkes tarafından kabul edilen matematiksel ölçütler üzerinden değerlendirilmediğinden özellikle ülkemizde intihal kaçınılmaz olmaktadır.*

A14. *Bugün dünya üzerinde gerek toplum içerisinde gerek toplumlar arasında her konuda birbirinden etkilenme ve taklit eme olduğu gibi Resim sanatı tarihinde de birçok usta sanatçının başka sanatçılardan öykündüğünü görürüz. Resim sanatının başlangıçtan itibaren geleneğinde usta çırak ilişkisinin olduğu ve bunun bugün de sürdüğü görülmektedir. Sanatçıların belli bir süre hocalarından veya takip etiği beğendiği sanatçılardan etkilenmesi*

çalışmalarının benzerlik göstermesi belli bir süre kabul edilebilir. Bu süreklilik arz ederse kişi bundan kendini kurtaramazsa bu intihal olarak kabul edilir.

21. yüzyılda teknolojinin hızla ilerlemesine bağlı olarak yeni medyatik ortamların çeşitliliğinin artması, insanların pek çok ürüne ulaşımını (fiziki, görsel vb.) kolaylaştırmıştır. Bunlardan biri de sanat alanıdır. Sanat üreten kişiler ve bunların sergilenmesi noktasında görevler üstlenen galeriler tanıtım için yeni medyadan sıklıkla faydalanmaktadırlar. Dolayısıyla yapılan eserler her ne kadar sanatçıya ait olsa da tüm topluma mal olmaktadır. Sonuç itibariyle sanatçıların kendilerine ait olan eserlerinin görünürlüğünün artmasına bağlı olarak böyle bir düzlemde sanat intihallerinin yaşanmasını kaçınılmaz olmaktadır.

A15. *1 öncelikle: ülkemiz gibi eğitimin özelliklede sanat eğitiminin bir takım aksaklıklarla yürütüldüğü yerlerde, her alanda olduğu gibi sanat alanında da intihal kaçınılmaz bir sonuç olarak karşımıza çıkaktadır. Resim alanında intihalin sıklıkla karşımıza çıkmasının nedenleri olarak, etik sorunlar, eksik eğitim talepteki bilinçsizlik hatta intihale teşvik sayılabilir.*

A16. *Birçok sanat dalında olduğu gibi resim sanatında da sıklıkla karşılaşılan bir durum.*

A17.*Türk Resim Sanatı alanında, özellikle bireyin kendi özgün yaratıcılığının ön planda olması gereken bir alanda, intihal düşünülemez.*

A18. *Resim sanatında intihal onaylanmış estetik değerleri kopya ederek kolaycı bir yaklaşımla beğeni toplanmasını sağlıyor.*

A19. *Resim sanatında doğrudan kullanımın bilerek ve isteyerek yapılması durumunda intihal olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca kişilerin kendi eserlerinin kendisine ait olduğunu ispat etme durumuna düşmeleri de söz konusudur. Ancak intihalin yanında esinlenme ve benzer tarz ve içerikte görüntüye sahip çalışmaların intihal kapsamına alımı da ayrıca bir sorudur. Görseller ve fikirler kişiler tarafından aidiyete dönüştürülemez. Görsel unsurlar ve sanatsal yaklaşımlar evrenseldir. Bununla birlikte fikrin geliştirilmesi ve farklı şekillerde çoğaltılması da asıl fikrin farklı yaklaşımlardaki görüntüsünü sunarak çoğalım göstermiş olmasını sağlar.*

A20. *Buna iki türlü cevap verilebilir. Sorudan kastedilen Türkiye üzerinden bir cevapsa dönemimiz sanatçılarının intihal kavramını tam anlamıyla idrak edemediğini düşünmekteyim. Özellikle sanat piyasasındaki alıcıların eğitimli olmadığını ve sanat*

simsarlarının kolay para kazanmak için kopya işleri desteklemesi ve piyasaya sürmesinden dolayı intihalin engellenemeyeceğini düşünmekteyim.

Batıda ise kopya işlerin, genelde bir manifesto üzerinden eserlerin eleştirisini ortaya koymak üzere yapıldığı ve bu eserler üzerinden bir noktaya dikkat çekildiğini gözlemlemekteyim. Arasındaki fark; biri kolay yoldan para kazanma isteği diğeri ise protest bir tavırla sanatı varoluş düzleminde tartışma isteği.

A21. *Bu alanda intihal konusu tarafımca sanatın doğasında da var olan teknik, konu(biçim, içerik), öykünme ve sanatsal fikrin bir başka sanat eserini konu olarak ele alması ve özellikle akımlar sürecinde akımların teknik, biçim ve içerik açısından bir birinden etkilenmesi şeklinde 5 başlık altında ele alabiliriz.*

a. Teknik intihaller çok sık karşımıza çıkabilir ve bir sanatçının buluşu olan teknik uygulamanın(biçim dışında) taklit edilmesi çok karşımıza çıkmaktadır. Bunun nedeni genellikle usta çırak eğitimi, öğrencinin hocasından etkilenmesi, yetiştirme ve sanatçını şöhretinden etkilenme olarak karşımıza çıkar. Özellikle sanat tarihinde bir çok akımlarda görülür. Bu teknik intihaller sanatçıyı taklit ederek deneysel bir yeni yolda açabilir. Sanat tarihinde bu yolları inkar etmeden yeni tekniklere ulaşan sanatçılar mevcuttur. Özellikle Venedik ressamlarında bir dönem çokça görülmüştür.

b. Konu intihali özellikle çok yaygın, ünlü ve rağbet gören sanatçıların konuları bir başka sanatçı ve adaylar tarafından heyecan duyularak veya imge gücüne kazınması nedeniyle farkına varmadan bile tekrarlanmaktadır. Çok tehlikeli olabilir. Sanat camiasında ve çevrelerinden bu nedenle dışlanan bir çok sanatçı vardır. Yer yer iyi fotoğraf sanatçılarının ressamlar tarafından konuları çokça kopyalanmaktadır ve tehlikeli sonuçlar doğurur. Bir portre fotoğrafçısının duyguyu çok iyi aktardığı fotoğrafların resim sanatında taklidine sıkça rastlamaktayım. Bu anlamda sanatçıdan izin alınmadan yapılmaması daha bir tehlike doğurur. Konu ve içerik intihali imge intihali olması nedeniyle fikir çalınması anlamında gelmektedir.

c. Öykünme her ne kadar masum görülse de fikri açıdan hak ihlali sayılabilir. Birebir taklit olmasa da sanatçının iznini gerektirebilir. Özellikle yetişen öğrenciler için eğitim aşamasında idare edilse de sonrasında çok büyük saplantılar yaratabilir. Sanat tarihinde öykünen ressamlar bir basamak aşağıdan değerlendirmiştir.

d. Bir sanat eserinin bir başka sanat eseri için konu olması veya imgesinin eleştirilmesi veya övülmesi ise sanatçının tavrını ortaya koyması açısından değer atfedebilir. Örneğin Da Vincinin Mona Lisa'sına Dali tarafından bıyık takılması fikri bir intihal değil sanat eserinin bir başka eserin üretilmesinde konu alınmasıdır. Burada parodi ve ironi gibi yaklaşımlar yenilikçi ve eleştirel bir deneysellik olarak karşımıza çıkar. Sanat tarihinde bir heykel veya resmin konu edildiği bir çok sanat eserine rastlayabiliriz. Bu durumda sanatçının veya içinde bulunduğu akımın bakış açısı da önemlidir. Dada, pop-art, sürrealizm veya kavramsal akımlarda sıkça örnekleri karşımıza çıkar.

e. Akımlar dönemindeki sanatçılar teknik ve içerik açısından sıkça tekrara düştükleri görülür. Bu benzerlik doğrudan olmasa da akımın bir üyesi olarak bağlılık gösterebilir. İzlenimcilik, puantilizm veya fütürizm, otomatizm gibi akım ve hareketlerde görmekteyiz. Bu aslında dönemin özellikleri ve tarihsel tanıklıkla açıklanabilir.

A22. *Resim sanatı alanında intihal, özellikle yaratıcılık ve orijinallik gerektiren bir disiplin olduğu için oldukça önemli bir konudur. İntihal, bir sanatçının veya öğrencinin başka bir sanatçının eserini, fikrini veya tekniğini izin almadan ve uygun atıf yapmadan kullanması anlamına gelir. Bu, sadece telif haklarının ihlali değil, aynı zamanda sanatçının kendine has sesini ve yaratıcı ifadesini geliştirme sürecine de zarar verebilir.*

• Sanat eğitimi ve profesyonel pratikte intihal, yalnızca hukuki sonuçlar doğurmakla kalmaz, aynı zamanda sanatçının itibarını ve güvenilirliğini de sarsabilir. Akademik ve sanatsal çevrelerde, özgün düşünce ve yaratıcılığın teşvik edilmesi gerektiğine inanıyorum. Öğrencilere ve genç sanatçılara esinlenmenin doğal bir süreç olduğu, ancak başkalarının işlerinden doğrudan kopya çekmenin kabul edilemez olduğu öğretilmelidir.

• Sanat dünyasında intihal konusuna yaklaşım, genellikle sanatçının eserindeki benzersiz yorum ve kişisel katkı üzerine kuruludur. İntihal, sanatçının bu özgün katkısını engelleyerek sanatsal gelişimini sınırlar. Bu yüzden, intihal konusu resim sanatı alanında ciddiye alınmalı ve hem eğitim hem de profesyonel pratiklerde açıkça ele alınmalıdır.

A23. *Etik ve ahlaki olarak son derece yanlıştır. Ancak maalesef üniversitelerde de internetten kopya işlere göz yumulmaktadır.*

3.2.2.2. İkinci Alt Problem Günümüz Çağdaş Türk Resminde İntihal Tartışması Yaratan Mevcut Örneklere İlişkin Görüşlere Ait Bulguların Değerlendirilmesi

Tablo 4.te oluşan kategorilere göre; İntihal sanata zarar verir¸ kategorisinde11 katılımcı *mevcut örnekler sanatta kopyacılığı sağlar, yaratıcılığa katkısı yoktur, sanatta özgünlüğe zarar vermektedir* şeklinde kopyanın sanata zarar verdiği yönünde görüş bildirmişlerdir. 6 katılımcı s*anat fuarları, yarışmalar ve galeriler vs. sergilenen eserlerdeki intihaller görmezden gelindiğinden bu durum sanatsal gelişimimize zarar vermekte olduğunu* ifade etmişlerdir. Diğer 6 katılımcı benzer görüşü ile i*nternetin yarattığı sosyal ağlar görsel etkileşimi sağlar ve intihali kolaylaştırır* demişlerdir. Bunların yanında 3 katılımcı da i*ntihal emek hırsızlığıdır, sanatçısına haksızlıktır, intihal yapılan eser bir gün ortaya çıkar ve yapan*

için maddi manevi zararlar doğurduğunu dile getirmiştir. Yine benzer 4 görüşte *mevcut intihal örnekleri etik ve ahlaki olarak yanlıştır, emek hırsızlığıdır sanatçısına haksızlıktır* görüşünü belirtmişlerdir. Toplamda 15 katılımcının intihalin zararlarına değindikleri görülmüştür.

Sanatın gelişim sürecinde intihal vardır kategorisine 12 katılımcıya göre y*eni kuşak üslup arayışında kendinden öncekini takip eder, ülkemizde geçmişten günümüze sanatın gelişim sürecinde intihal uygulanmaktadır* belirtirken. Aynı zamanda 7 katılımcıya göre *üslup arayışında kendinden öncekini takip ederken intihal sınırları olması gerektiği* belirtilmiştir. Son olarak 2 katılımcıya göre y*apılan intihal örnekleri için uzman tespiti gereklidir* denmiştir. Toplamda 13 katılımcının sanatın gelişim sürecinde intihal vardır şeklinde görüş belirttikleri görülür.

Ülkemizde intihal yaygındır kategorisine göre toplam 9 katılımcı *ülkemizde geçmişten günümüze görsel intihal yaygındır* şeklinde görüş belirtmişlerdir. Ayrıca 6 katılımcı intihal ve esinlenme yapan sanatçılara isimleriyle örnek vermiştir. Katılımcıların yarısından az bir kısmının *günümüz çağdaş Türk resminde intihal tartışması yaratan mevcut örneklere ilişkin* bilgilerinin olduğu görülmüştür. Bu durum önemli bir katılımcı grubunun örneklere ilişkin bilgilerinin olmadığını yönünde kanı oluşturmaktadır. Doğaldır ki bilgi eksikliğinden dolayı konu hakkında belirtecekleri görüşlerini de tam olarak yansıtamayacaklardır.

,

Tablo 4.

Çağdaş Türk resminde intihal tartışması yaratan örneklere ilişkin görüşleriniz nelerdir? Sorusuna ilişkin bulguların sonuçları.

Tema Resim Sanatı Alanında İntihal Konusundaki Görüşleri

Kategori	Görüşler	Katılımcı Kodu	N
İntihal sanata zarar verir (15)	Mevcut örnekler sanatta kopyacılığı sağlar, yaratıcılığa katkısı yoktur, sanatta özgünlüğe zarar vermektedir	A2-A4-A5-A6-A7-A8-A11-A15-A18-A20-A22	11
	İntihal yapan sanatçılara örnek verir	A2-A6-A8-A11-A15-A2	6
	Sanat fuarları, yarışmalar, galeriler de vs. sergilenen eserlerde intihaller görmezden gelindiğinden bu durum sanatsal gelişimimize zarar vermektedir	A5-A8-A11-A15-A23-A22	6
	İnternetin yarattığı sosyal ağlar görsel etkileşimi sağlar, ve intihali kolaylaştırır	A5-A6-A10-A11-A13-A22	6
	İntihal emek hırsızlığıdır. Sanatçısına haksızlıktır. İntihal yapılan eser bir gün ortaya çıkar ve yapan için maddi manevi zararlar doğurur	A9-A19-A12	3
	Mevcut intihal örnekleri etik ve ahlaki olarak yanlıştır, emek hırsızlığıdır. Sanatçısına haksızlıktır	A9-A19-A12-A22	4
Sanatın gelişim sürecinde intihal vardır (13)	Yeni kuşak üslup arayışında kendinden öncekini takip eder, ülkemizde geçmişten günümüze sanatın gelişim sürecinde intihal uygulanmaktadır.	A3-A5-A6-A9-A11-A12-A13-A14-A16-A17-A20-A21	12
	Yeni kuşak üslup arayışında kendinden öncekini takip ederken intihal sınırları olmalıdır	A3-A5-A12-A14-A16-A21	6
	Yapılan intihal örnekleri için uzman tespiti gereklidir	A7-A1	2
İntihal yaygındır (9)	Ülkemizde intihal yaygındır	A5-A8-A11-A13-A14-A15-A16-A20-A21	9

Başlık 3.2.2.2‘ye göre 2. alt problem çağdaş Türk resminde intihal tartışması yaratan örneklere ilişkin görüşme cevapları,

A1. *İntihal tartışması olan çalışmaların aynı akademik çalışmalarda olduğu gibi sınanacağı yapılar olmalı ve konunun uzmanlarınca tespiti gereklidir.*

A2.*Resim sanatında intihal sanat eserinin biricikliğinin karşısında duran en büyük sorunlardan biridir. Ünlü sanatçıların ikonik çalışmalarına anlamsal göndermeler yapılmamışsa eserler kopyadan öteye gidemez.*

A3.*Çağdaş Türk resmi olarak adlandırdığımız sürecin 1970’ler sonlarına doğru “Yeni Eğilimler” sergileri ile başladığını kabul edersek yenilikçi deneysel yaklaşımların bu tarihten itibaren günümüze kadar geldiğini söyleyebiliriz. Bu noktada ortaya çıkan yaklaşımlar şüphesiz çağdaş Türk resminin rol modelleri olma özelliğini de kazanmıştır. Dolayısıyla birbirini etkileyen veya bu örneklere öykünmenin ötesine geçen çalışmalar genç kuşak tarafından kendi üslup arayışlarının sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum güncel olarak halen devam etmektedir.*

A4. *Son dönemde Türk resminde gündeme gelen, sansasyonel tartışmalara neden olan bir yarışma örneği oldukça ilgi çekiciydi. Yarışma sonrasında ödül verilen eserin sonradan başka bir çalışma ile olan birebir benzerliği esinlenmeyi aşan benzeme konusunda tartışmalara neden oldu. Burada esere yaklaşım gözlem ve takip önem arz etmektedir. Sanatçının buradaki rolü çalışmasını üslup açısından oluşturmanın yanında meşrulaştırmayı da sağlamaktır.*

A5. *Görsel veya yazılı bilgiye ulaşmanın son derece kolay olduğu bir dönemde yaşıyoruz. Pek çok sosyal medya sayfası izleyenlerine dünyanın farklı coğrafyalarındaki sanatçıların eserlerini yakınen tanıma ve eleştirme imkanı sağlamaktadır. Tabi bu olgunun Türk resim sanatına yansımalarını da görmemek neredeyse imkansızdır. Günümüzde A sanatçısına ait bir eserin aslında farklı bir kimlik tarafından daha öncesinde yapılmış olduğunu görmek oldukça yaralayıcıdır. Sanatta etkilenme kaçınılmazdır. Lakin bu etkinin sınırlarını iyi belirlemek gerekir. İşin en trajik taraflarından biri ise maalesef bizati şahit olduğum resim yarışmalarında intihal yapıldığı belli olan çalışmaların ödüllendirilmesidir. Bugün büyük fuarlarda veya sergilerde gördüğümüz pek çok eserin düşünsel ve kurgusal altyapısının başka sanatçılara ait olduğunu gözlemlemek Türk resim sanatının ilerlemesinde ve gelişmesinde en büyük engel olarak durmaktadır.*

A6. *İntihal hayatımızın sonuna kadar bize kara bir leke olarak yapışır. Günümüzde de sosyal medya sayesinde daha kolay bilgilere ulaştığımız için, Google'a sanatçı ismi girdiğinizde bütün bilgiler çıkar. Son yıllarda intihal oranı tüm dünya da ve ülkemizde de artmıştır. Bunun nedeni sosyal medya ve bilgiye daha kolay ulaşılır olabilmesidir. İntihal her zaman vardı. Örneğin Andy Warhol'un eserlerinden biri olan 1964 tarihli serigrafi baskılar üzerine çiçek desenlerinden oluşan "Çiçekler" serisi dünyayı kasıp kavurmuştu. Ancak daha sonra, çalışmasının orijinal bir çiçek portresinden değil, Modern Photography'nin 1964 sayısında yayınlanan Patricia Caulfield'ın bir fotoğrafından yapıldığı ortaya çıktı. 1966'da Warhol'a dava açıldı ve sonunda Caulfield'a, satılan her Çiçek tablosu için telif hakkı ödendi. Günümüzde buna benzer birçok örnek var, bunlardan biri Elif Şahin Altunkaya'dır. Bu olayın en ilginç tarafı, Elif Şahin Altunkaya'ya yılın çıkış yapan ressam ödülüne layık görülmesi idi. Benim fikrim Türk sanatçıları daha fazla intihal yapmaktadırlar.*

A7. *İntihal, orijinallik ve yaratıcılıkla ters düşmektedir, sanatçıların kendi tarzlarını ve fikirlerini geliştirmelerini engeller. Çağdaş Türk resminde intihal tartışmaları, çoğunlukla eserin benzerlikleri ve kaynakların kullanımı gibi konulara yoğunlaşmaktadır. Bu gibi tartışmalar, genelde çalışmaların tarzı ya da benzer konuların çalışılması ile eserler arasındaki sınırın belirsiz olmasından kaynaklanabilir. İntihal iddialarının genelde bir eserin doğrudan kopyalanması veya eserden alıntı yapıldığında ortaya çıktığı görülüyor. İntihal iddialarını her durumun kendi içerisinde, özgünlüğüne ve koşullarına bağlı olarak değerlendirilmesinin uygun olacağı görüşündeyim.*

A8. *Günümüzde sanat alanında bazen var olanı sentezleyerek yeniden üretim olarak yeniden görmekteyiz ve tabi ki de intihal olduğunu düşünmüyorum. Bu sene 2023 yılında Artankara gerçekleşti. Bu sergiyi neredeyse her gün gezdim ve birçok eserin, tarzın birbirine benzediğini düşünüyorum. Bir galeriye gittiğim de bu resmi nerden hatırlıyorum diyorum bir kısmını veya tamamının yine intihale girdiğini düşünüyorum.*

A9. *Türk Resim Sanatının başlangıcından beri süre gelen bir problem olan intihal günümüze yansımasıyla birlikte gelenek halini almıştır. Örnekler üzerinden gitmek veya onları afişe etmek gerekli mi bilmiyorum. Bu durumu ahlak ve etik ile açıklamak en güzeli olmalı. Ama ne yazık ki ne ahlak ne de etik açısından doğru bulunabilecek bir yanı da bulunmamaktadır. Karakter zayıf olunca, yüz kızarmayınca zaten ne etik ne de ahlaktan söz etmek mümkün değildir. Başkasının olana tamah etmek ve onun emeklerini sömürmekle birinin malını çalmak arasında fark göremiyorum.*

A10. *Mevcut örneklerden kastınızı daha çok açmanızı ve göstermenizi isterdim. Fakat Google dünyası olarak bilinen en hazır bilgiye ulaşma ve kopyalama konusunda maalesef çok aktif bir ülkeyiz.*

A11. *Ülkemizde ne yazık ki intihal tartışması yapılan eserler mevcut. Uzun yıllar önce Türkiye Joker Kulübünün düzenlediği resim yarışmasında bir fotoğraf sanatçısının çektiği At temalı bir kareyi başka bir kişi resimleyerek bu yarışmaya göndermiş ve bu resim ödül almıştı. Olay basına yansıdığında yarışma jürisi olayı kınamış ancak ödülü geri alamamıştı. Gerekçe de bununla ilgili bir yönetmelik veya yasa mevcut olamadığından dolayı!... Pinteret ten alınıp kopyalanan eserler ile sık sık karşılaşıyoruz. Ressam Hikmet Çetinkaya nın Gelincik resimleri kurslarda kopyalanıp Fuarlarda veya galerilerde sergileniyor. Yanılmıyorsam Ressam arkadaşımız mahkemeye vermişti. Ama mahkeme "Gelincik resmi yapmak kimsenin tekelinde değil" diye bir karar ile davayı reddetmişti.*

A12. *İntihalin bir ahlak problemi olduğunu bilmek bütün insanlığı kapsayan bir bilinç durumu olmalıdır. Popüler kültürün sosyal yaşamımıza kolaylıkla eklemlendirdiği en kritik nokta, fikirlerin yukarıda da belirttiğim gibi, ortak psiko-sosyal aşamalardan geçmiş kitlelere ait anonim kaynaklarmış gibi algılanıp sadece günümüz değil Batılı teknik ve bakış açısı ile üretilmiş Türk resim sanat tarihinde de örneklerini ortaya koymuş olduğunu biliyoruz. Gerçeklerin er ya da geç ortaya çıkma ihtimalinin olduğu gibi, intihal de zamanı geldiğinde görünür olabilmektedir. Artık bu aşamadan sonra geçmiş olsun. Onlarca yıl sonra en sevdiğiniz imgenin başka bir coğrafyada çok daha önce uygulanmış olduğunu görüyorsunuz. Bir toplum için çok yaralayıcı. Çünkü kültürlerle var olur, onun ürünleriyle anılır, ilerleriz.*

A13. *Sosyal medyadan ister Avrupalı ister uzak doğulu sanatçıların çalışmalarını neredeyse birebir alıp, bu çalışmaları sanki kendi kavramsal çerçeveleri içerisinde ürettiklerini beyan eden birçok örnek ülkemizde mevcuttur. Bunları birebir anlatmak yerine genel kapsamda bakıldığında popüler kültür içerisinde daha çok satma kaygısı taşıyarak bu çalışmaların kopyalandığını görmemiz mümkündür.*

A14. *Birinci maddede söylediğim gibi belli bir süre bu kabul edilebilir ama süreklilik arz etmesi durumunda bu intihaldir ve ne yazık ki günümüz Türk sanatı içerisinde gerek yabancı sanatçıların gerek Türk sanatçıların taklitleri sıkça önümüze çıkmaktadır.*

Bugün dünya üzerinde gerek toplum içerisinde gerek toplumlar arasında her konuda birbirinden etkilenme ve taklit eme olduğu gibi Resim sanatı tarihinde de birçok usta sanatçının başka sanatçılardan öykündüğünü görürüz. Resim sanatının başlangıçtan itibaren geleneğinde usta çırak ilişkisinin olduğu ve bunun bugün de sürdüğü görülmektedir. Sanatçıların belli bir süre hocalarından veya takip etiği beğendiği sanatçılardan etkilenmesi çalışmalarının benzerlik göstermesi belli bir süre kabul edilebilir. Bu süreklilik arz ederse kişi bundan kendini kurtaramazsa bu intihal olarak kabul edilir.

A15. *Son yıllarda saygın birkaç resim yarışmasında peş peşe yaşanan orjinallik sorununda yarışmadaki ödüllerin iptali ve basında haber olmasını olumlu görüyorum. İntihal olaylarında ciddi yaptırımların olması bu konuya daha dikkat edilmesini sağlayacaktır*

Maalesef Ahmet Güneştekin İsmail acar gibi sanatçılarda basına da yansıyan intihal olayları örtbas edilmiş olup sanatçılar bir zaman sonra büyük projelerde boy gösterebilmektedir bu da toplumun bu konudaki hassasiyetinin zayıflığımı göstermektedir.

A16. *Başarılı bir konuma ulaşan sanatçıların işlerinin kopyalanması her dönemde olağan bir olgudur.*

A17. *Türk Resim Sanatında, zaman zaman intihal yaratan görsellere ilişkin haberler duyuyoruz. Elbette ki yapılmaması gereken, bir durum.*

A18. *Bir tür etkilenme olarak aşırma ya da pastiş olarak nitelenen intihal tek tipleşme yaratmaktadır. Etkilenme bir noktaya kadar kabul edilebilirse bile yaratıcılığı engellediği söylenebilir. Sanatçı kimliğini ortaya koyamazsa sanatçı olarak değerlendirilemez. Taklit edilen eserler ancak zanaat olarak kabul edilebilir ve değeri yoktur.*

A19. *Doğrudan aynı biçim ve görüntüde oluşturulan eserlerin intihal kapsamına alınması gerektiğini düşünüyorum. Ufak tefek değişikliklerle aynı sonuca ulaştırılması da konunun süslenmesinden öte değildir. Fikrin kopyalanması eserin öz sahibine haksızlık yapılması anlamına gelmektedir.*

A20. *Kolay yoldan dikkat çekme, ünlü olma ve para kazanma isteği. Örneklerle daha anlaşılır olacağını düşünmekteyim. Juan Genoves Burcu Yavuz İspanyol Ressam Türk Ressam (Özgün yaratım)(Bunun gibi onlarca örnek verilebilir)*

A21. *Sıkça karşımıza çıkmaktadır. Bir dönem (cumhuriyetin kurulma aşaması) sanatçıların yurt dışına gönderilmesi sürecinde bazı o dönem sanatçılarında resim ve heykelde*

öykünmelere rastlanmıştır. Türk resminde yine ünlü görülen terli ve yabancı sanatçılardan çokça intihallere rastlanmaktadır. Kesinlikle doğru bulmuyorum ve deşifrede edilmesinden yanayım

A22. Günümüzde Çağdaş Türk resminde intihal, özellikle internetin ve dijital platformların erişilebilirliğinin artmasıyla daha görünür bir hale gelmiştir. Çok sayıda bilinen sanatçının eserlerinin, bazen bilinçli bazen de bilinçsiz olarak kopyalanması veya taklit edilmesi, sanat dünyasında önemli tartışmaları beraberinde getirmiştir. Bu durum, sadece etik bir sorun olarak değil, aynı zamanda yaratıcılık ve orijinalite krizi olarak da ele alınabilir.

• Sanatçıların ve yaratıcıların başkalarının işlerini taklit etmeye yönelmesinin temel nedenleri arasında, artan rekabet, ticari baskılar ve hızlı üretim ihtiyacı bulunmaktadır. Pazarın sürekli yeni ve taze içerik talep etmesi, bazı sanatçıları hızla üretmeye ve bu süreçte özgünlükten ödün vermeye itebilir. Ayrıca, eğitim sistemlerinde yaratıcılığın ve özgün düşüncenin yeterince teşvik edilmemesi de bu sorunları körükleyebilir.

*• Bu sorunları ele alırken, 'cadı avı' yaklaşımından kaçınmak ve sanatçıların neden bu yola başvurduğunu anlamaya çalışmak önemlidir. Sistemin bu tür davranışları teşvik eden yönlerini sorgulamak ve sanat eğitimi ile profesyonel pratiklerde değişiklik yapmak, daha sağlıklı bir sanat ortamı oluşturabilir. Eğitimde özgünlüğün ve yaratıcı düşünmenin daha fazla vurgulanması, sanatçıların kendi benzersiz seslerini geliştirmelerine olanak tanıyabilir ve intihal ihtiyacını azaltabilir.*A23. *Bu durumun ana sebebi, popülarite temelli resim anlayışının empoze edilmesidir. Bundan kurtulmanın yolu ise temelin sağlam olması için gerçek anlamda akademik kurumlara ihtiyaç var. Ayrıca sanat felsefesi de iyi verilmeli.*

3.2.2.3. Üçüncü Alt Problem Resim Sanatı Alanında İntihalin Nedenlerine Ait Bulguların Değerlendirilmesi

Tablo 5.te intihal konusunda eğitim yetersizliği kategorisine göre 8 katılımcı e*tik ve ahlaki değerlerden yoksun olmak,* şeklinde ahlaki değerler hakkında yeterince eğitim almadıkları için küçük yaşlarda eğitim alınması gerekliliğinden bahsederlerken 8 katılımcıda *eğitimsizlik intihal bilgisine sahibi olmama ve intihal yaptığının farkında olmamak esinlenme, kendine mal etme ile intihal arasındaki ayrımı bilememek* şeklinde görüşler bildirmişlerdir. Yine 7 katılımcı *genç sanatçıların henüz tarzını bulamaması, bu arayış sürecinde başarılı bulduğu veyahut rol model aldığı kişilerin işlerini taklit ederler* şeklinde ifade etmişlerdir. Son olarak 3 katılımcı *eğitim sırasında esinlenme kopya olabilir fakat kopya eserler sergilenmemelidir*

demiştir. Toplamda 11 katılımcı intihal eğitiminin yetersiz olduğu şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Kişisel nedenlere bağlıdır kategorisine göre 15 katılımcı o*naylanmıştan yola çıkarak kabul görme beklentisi* şeklinde görüş bildirmiştir. Yine önceki görüşe benzer 12 katılımcı *kolaycılığa kaçma* dan bahsederken ek olarak bunun nedenini *yaratıcılık yoksunluğu ve özgün eser üretememek* şeklinde ifade etmişlerdir. 10 katılımcı ü*nlü olma isteği beğenilme kaygısı ve başarılı görünme* gibi kişisel durumlardan bahsederken bununla beraber yine 10 katılımcıda s*anatçının sanat piyasasında para kazanma hırsı* gibi kişisel durumlara değindikleri görülür. Toplamda 20 katılımcı intihalin kişisel nedenlere bağlı olduğunu ifade etmiştir.

İntihali teşvik edici çevresel nedenler kategorisinde 6 katılımcı s*anat piyasasının (galeri, koleksiyoner vs) özgünlüğe değil satışa önem vermesi,* görüşü ile sanat piyasasının durumu teşvik ettiğine değinmişlerdir. 5 katılımcı ise y*eni yüzyılın gerekliliği olarak sosyal ağların çeşitliliği ve dünyadaki diğer eserlere ulaşma kolaylığı* şeklinde görüş belirtmişlerdir. 3 katılımcı *alanlarında pek çok yöntemin denenmesi yeni yöntem bulunamaması nedeniyle çalışmaların birbirine benzemesi* işaret etmişlerdir. Önemli konuya işaret eden 2 katılımcı, *intihale uğrayan kişilerin hukuki yola başvurmaması* nedeniyle intihalin artacağı görüşünü belirtmişlerdir. Son olarak 2 katılımcı *ülkemizde sanat eleştirmeni azlığı ve olanlarında intihali görmezden gelmesi* dile getirdikleri görülür. Toplamda 11 katılımcı intihale yönelik çevresel teşvik edici nedenler hakkında görüş bildirdi.

İntihalin nedenleri temasında katılımcıların yarısının intihal ile ilgili eğitimi yeterli bulmadıklarını belirttiler. Toplam da 11 katılımcının intihal bilgilendirme eksikliği ve konu ile ilgili eğitimin gerekliliğine işaret ettikleri görülmüştür. Katılımcıların büyük çoğunluğunun da çevre ve piyasanın teşvik edici özelliğinin etkilerinden bahsettiler. Fakat neredeyse tamamına yakın 20 katılımcı kişisel nedenlerden dolayı intihale önem verilmemesinden vurgulamıştır. Sonuç olarak katılımcıların büyük bir oranı intihal yapmayı kişisel neden olarak görmelerine rağmen diğer nedenler hakkında yeterince fikir belirtmemişlerdir. Bu yüzden konu hakkında yeterince fikir sahibi olmadıkları düşünülmektedir.

Tablo 5.

Resim sanatı alanında intihalin nedenleri sizce nelerdir? Sorusuna ilişkin bulgular.

Tema: Resim sanatı alanında intihalin nedenleri

Kategori	Katılımcı Görüşleri	Katılımcı Kodu	N
İntihal konusunda eğitim yetersizliği (11)	Etik ve ahlaki değerlerden yoksun olmak,	A7-A9-A10-A12-A15-A19-A20-A21	8
	Eğitimsizlik intihal bilgisine sahibi olmama ve intihal yaptığının farkında olmamak Esinlenme, kendine mal etme ile intihal arasındaki ayrımı bilememek.	A3-A5-A8-A12-A17-A20-A21-A22	8
	Genç sanatçıların henüz tarzını bulamaması, bu arayış sürecinde başarılı bulduğu veyahut rol model aldığı kişilerin işlerini kopyalaması,	A3-A7-A12-A16-A19-A20-21	9
	Eğitim sırasında esinlenme kopya olabilir fakat kendi özgün çalışmalarını yaparlarsa sergilenmemelidir uyarılmalıdır. Bu durum intihale teşvik edebilir.	A12-A7-A20	9
Kişisel nedenlere bağlıdır (20)	Onaylanmıştan yola çıkarak kabul görme beklentisi, kolaycılığa kaçma	A5-A7-A9-A11-A12-A13-A15-A16-A17-A18-A19-A20-A21-A22-A23	15
	Yaratıcılık yoksunluğu, Özgün eser üretememek,	A1-A2-A5-A6-A7-A9-A10-A12-A16-A17-A22--A23	12
	Ünlü olma isteği Beğenilme kaygısı ve başarılı görünme gibi kişisel istekler.	A1-A6-A7-A10-A16-A19-A20-A21-A22-A23	10
	Sanatçının sanat piyasasında para kazanma hırsı,	A1-A5-A7-A9-A13-A14-A16-A18-A19-A22	10
Teşvik edici çevresel nedenler (11)	Sanat piyasasının, (galeri, koleksiyoner vs) özgünlüğe değil satışa önem vermesi	A5-A9-A13-A14-A20-A22	6
	Yeni yüzyılın gerekliliği olarak sosyal ağların çeşitliliği ve dünyadaki diğer eserlere ulaşma kolaylığı,	A3-A4-A7-A10-A22	5
	Alanlarında pek çok yöntemin denenmesi yeni yöntem bulunamaması nedeniyle çalışmaların birbirine benzemesi	A7-A21-A22	3
	İntihale uğrayan kişilerin hukuki yola başvurmaması,	A9-A22	2
	Ülkemizde sanat eleştirmeni azlığı ve olanlarında intihali görmezden gelmesi	A14	1

Yukarıdaki başlık 3.2.2.3.'e göre üçüncü alt problem resim sanatı alanında intihalin nedenlerine ilişkin görüşme cevapları;

A1. İntihale neden olan durumlar, yaratıcılık yoksunluğu, özgün iş çıkarmak, genç yaşta ünlü olma ya da para kazanma hırsı vb. gibi çeşitli nedenler sıralanabilir.

A2.Yaratım zorluğu

A3. 20. yüzyılın başlarından itibaren gelişen sanayi ve teknoloji alanındaki gelişmeler sanatçıların hazır nesne ve önceki dönem sanatçılarına ait çalışmaları kendilerine mal etmelerinin yolunu açmıştır. Bu yaklaşım ile değişen bir sanat anlayışının erken dönem örnekleri karşımıza çıkmıştır. Duchamp'ın "Mona Lisa" resminin bir fotoğrafına bıyık ve sakal çizmesi bu konuya verilebilecek etkili örneklerdendir. Bu süreci takiben eklektik başlığı altında karşımıza çıkan çalışmalar farklı sanatçılara ait çalışmaların yeniden yorumlanması olarak değerlendirilmiştir. Bu yaklaşımın arasındaki ayrımın tam olarak anlatılmaması ile intihal içeren çalışmalar da karşımıza çıkmaktadır.

A4. Günümüzde iletişim ağının yaygın olarak kullanılması ve aynı anda dünyanın her yerinde etkileşime açık olması zaman zaman imge tekrarlarındaki benzerlikleri de beraberinde getirmektedir.

5. *Bunun birkaç nedeni olabilir. Tabii ki en büyük etmen kanımca alan yetersizliği ve yaratıcı düşünce eksikliği. Bir resmi sanat adına anlamlı kılan uygulanan teknik değil tasarım aşamasında geçirilen süreçtir. Siz herhangi bir sanatçının duygu durumunu, acılarını, ızdıraplarını , tutkularını veyahut estetik kaygılarını yaşamadan veya hissetmeden eserini intihale naruz bırakmayı tercih ediyorsanız "yetersizsiniz" demektir. Bir diğeri piyasa beklentisine yönelik kolaycılık zihniyeti olabilir. Bugün intihal olduğu bilinen veya bilinmeyen çalışmaların sanat piyasasında alıcı bulması da bu ilkesiz yaklaşım biçiminin tercih edilmesine sebep olabilir diye düşünüyorum. Her ne olursa olsun bu olguların hiçbirisi intihal kavramının meşru bir zemine oturmasına sebep olamaz.*

A6. *En büyük nedeni, kişinin yeteneksiz olup başarı elde etmek istemesi olabilir. Diğer bir nedeni ise kıskançlık.*

A7

- *İntihal birçok faktöre bağlı olabilir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte bilgiye kolay ulaşılmaktadır. Sanatsal çalışmaların farklı mecralarda paylaşılması ve bunların kolaylıkla izleniyor olmasının büyük etkisi olduğu görülmektedir.*

- *Bunun yanında sanat eğitimi sürecinde, gösterilen örneklerden esinlenen öğrenciler, kendi çalışmalarını yaparlar, yalnız bazı öğrenciler çalışmanın çok benzerini ya da kopyasını yaparak intihal yapabilirler.*
- *Özgüven problemi veya çalışmanın beğenilmeme kaygısı gibi nedenlerden olabilir.*
- *Bir diğer durum ise; elde edilen kazanç ile ilgili olabilir. Sanat piyasasının rekabetçi olması çok kazanç sağlanan eserlerin taklit edilmesine veya çok benzerinin üretilmesine neden olabilir.*
- *Sanatçılar benzer konuları benzer tekniklerle çalışabilirler, birçok konunun çalışılmış olması yani sanatçıların fikirlerinin sınırlı olması olabilir.*

A8. *Bilimsel yöntem ve ilkelere yeterince uyulmamaktadır. Bu alanla araştırma eğitiminin yeterli düzeyde olamamasından kaynaklanmaktadır. Araştırmacının deneyimsizliğinden bazen farkına varılmadan yapıldığını ve zaman zaman bilerek yapıldığını düşünüyorum.*

A9. *Bu bir kişilik sorunudur ve sebep olarak piyasa şartları yani ekonomik gerekçeler, hazırcılık, yaratıcılık sorunları, karakter sorunları, etik ve ahlak yoksunluğu ile alakalı olduğunu düşünüyorum. Kendi hayatına odaklanmaya bir insan neden başkasının dünyasını yaşamak ister ki? Kendinde var olana neden bakmaz ve kendi kişiliğini var etmeye çalışmaz ki? Özgüven sahibi olmak ve kendi özünü yaşayıp yansıtması gereken bir sanatçı adayı neden başkasının tutulan bir fikrine, sözüne, resim ya da heykeline göz dikip onun hazır kitlesine göz diker? Aç gözlülük ya da hırsızlık olarak görülmesi gereken bu durum ne yazık ki alıcılar tarafından sorgulanmamakta ve bu emek hırsızlığına ortak olunmaktadır.*

İntihalle elde edilen gelir, konum, itibar desteklendiği takdirde ve alınan resmin kaynağı incelenmeden bilinçsizce bir taltif intihal zincirlerini uzatıp sorgulanamaz hale getirmektedir. Bu durumda en büyük eksiklik telif hakları konusunda adımların atılmaması ve hukuksal yöntemlere başvurulmamış olması sorunların daha da artmasına neden olmaktadır.

A10. *Eğitim ahlakı ve bilginin kolayca elde edilmesi ile kendine mal etme konusu da oldukça popüler olmaya başladı. Bu konuda genel olarak özgünlük ve iş ahlakından yoksun kişilerin kendini sanatçı olarak tanıtması birçok alanda olduğu gibi intihalin Resim sanatında da kaçınılmaz olduğu kanısındayım.*

A11. *Kolaycılığa kaçmak tabi. Başkasının yıllarca uğraşıp bir üslup belirleyip oluşturduğu kompozisyonu kopyalamak daha kolay gibi geliyor.*

A12. Neden olarak net bir yargıda bulunamamakla birlikte kişisel bir sorunsal olduğunu düşünüyorum. Sanat alanında kendine ait olmayan herhangi bir şeyi alıp kullanan, hayatının bütününde bunu yapıyordur. Kendi yaratıcılığını bulup ortaya çıkarmak yerine, kısa yoldan aşırmak daha pratik gelmektedir. Bilmeden, bilinçsizce özellikle öğrencilerin bir görseli akademik çalışmalarında kaynaksız kullanmaları; yine bir görselin tamamını ya da bir kısmını sanatsal çalışmalarına taşımaları öğretim elemanları/danışmanlar tarafından tespit edilmeli, ciddi bir şekilde neden olacağı sonuçlar hakkında uyarılmaları çok önemlidir. Her akademisyenin başından bu ve buna benzer durumlar geçmiştir. Üzerinde durulması gereken nokta, farkındalığa ulaştıktan sonra bu yola başvurmamaktır.

A13.*Bir önceki maddede de değinmeye çalıştığım gibi ülkemizde "ne kadar çok resim satarsan o kadar iyi sanatçısın" algısından kaynaklanıyor. Bu olguyu da kendilerinde içselleştiren kimi sanatçılar(!) bunu yapmayı kendilerince haklı görüyorlar.*

A14. *İntihal konusunda sanatseverlerin yeterince bilinçli olmaması ülkemizdeki sanat galerilerinin yeterince bilinçli bir şekilde hareket etmeyip seçici davranmamaları ve alıcıları yanlış yönlendirmeleri. Sanat fuarı düzenleyen şirketlerin seçici olmamaları. Son olarak da ülkede yeterince sanat eleştirmeninin olmaması ve çoğu zamanda intihal konusunun görmemezlikten gelmeleri.*

A15. *Kolaycılık. Talepteki teşvik, etik değerlerin gelişmemiş olması*

A16.*Genç sanatçıların henüz tarzını bulamaması, bu arayış sürecinde başarılı bulduğu veyahut rol model aldığı kişilerin işlerini kopyalayarak bir tarz oturtmaya çalışması. Çok satan ressamların işlerinin benzerlerini üreterek sanat piyasasında var olma çabası.*

A17. *Bu alanda çalışma yapan kişilerin kolaya kaçması, kendi yaratıcılığını kullanamaması. Ya da görsel ögelerden yanlış yararlanması diyebiliriz.*

A18. *Kolay yoldan satış yapabilme beklentisi, onaylanmıştan yola çıkarak kabul görme beklentisi.*

A19. *Sanat eserlerinin günümüzdeki değerlenme hızları ve gerçek sanatçıların gördükleri kıymet bakımından intihal yaklaşımı benimsenmiş olabilir. Hazır fikir üzerinden ilerlemek, kabul görmüş çalışmaların doğrultusunda daha hızlı etkileşim ve gelir sağlama amacı*

güdülebilir. Aynı mantıkta üretilen eserlerin değer görmesi bakımından haksız kazanç sağlama eğilimi oluşmaktadır.

A20. *Sanat eğitimin yetersiz olması, insanların kolaycılığa alıştırılması, ahlaki ve etik değerlerin ortadan sistematik bir şekilde yok edilmesi, hobi kursu altında verilen sanat eğitimi tekniklerinde uygulanan hatalar ve öğrencileri devamlı kopyaya yöneltmeleri, beğenilmiş ve insanlar tarafından taktir gören işlerin tekrarını yaparak taktir görme isteği....vs.*

A21. *Bu nedenleri yukarıda 5 başlık da a, b, c ,d, ve e şıklarında belirttim.*

a. *Teknik intihaller çok sık karşımıza çıkabilir ve bir sanatçının buluşu olan teknik uygulamanın (biçim dışında) taklit edilmesi çok karşımıza çıkmaktadır. Bunun nedeni genellikle usta çırak eğitimi, öğrencinin hocasından etkilenmesi, yetiştirme ve sanatçını şöhretinden etkilenme olarak karşımıza çıkar. Özellikle sanat tarihinde birçok akımlarda görülür. Bu teknik intihaller sanatçıyı taklit ederek deneysel bir yeni yolda açabilir. Sanat tarihinde bu yolları inkar etmeden yeni tekniklere ulaşan sanatçılar mevcuttur. Özellikle Venedik ressamlarında bir dönem çokça görülmüştür.*
b. *Konu intihali özellikle çok yaygın, ünlü ve rağbet gören sanatçıların konuları bir başka sanatçı ve adaylar tarafından heyecan duyularak veya imge gücüne kazınması nedeniyle farkına varmadan bile tekrarlanmaktadır. Çok tehlikeli olabilir. Sanat camiasında ve çevrelerinden bu nedenle dışlanan birçok sanatçı vardır. Yer yer iyi fotoğraf sanatçılarının ressamlar tarafından konuları çokça kopyalanmaktadır ve tehlikeli sonuçlar doğurur. Bir portre fotoğrafçısının duyguyu çok iyi aktardığı fotoğrafların resim sanatında taklidine sıkça rastlamaktayım. Bu anlamda sanatçıdan izin alınmadan yapılmaması daha bir tehlike doğurur. Konu ve içerik intihali imge intihali olması nedeniyle fikir çalınması anlamında gelmektedir.*
c. *Öykünme her ne kadar masum görülse de fikri açıdan hak ihlali sayılabilir. Birebir taklit olmasa da sanatçının iznini gerektirebilir. Özellikle yetişen öğrenciler için eğitim aşamasında idare edilse de sonrasında çok büyük saplantılar yaratabilir. Sanat tarihinde öykünen ressamlar bir basamak aşağıdan değerlendirmiştir.*
d. *Bir sanat eserinin bir başka sanat eseri için konu olması veya imgesinin eleştirilmesi veya övülmesi ise sanatçının tavrını ortaya koyması açısından değer atfedebilir. Örneğin Da Vincinin Mona Lisa'sına Dali tarafından bıyık takılması fikri bir intihal değil sanat eserinin bir başka eserin üretilmesinde konu alınmasıdır. Burada parodi ve ironi gibi yaklaşımlar yenilikçi ve eleştirel bir deneysellik olarak karşımıza çıkar. Sanat tarihinde bir heykel veya resmin konu edildiği birçok sanat eserine rastlayabiliriz. Dada, pop-art, sürrealizm vs. sıkça örnekleri karşımıza çıkar.*

e. *Akımlar dönemindeki sanatçılar teknik ve içerik açısından sıkça tekrara düştükleri görülür. Bu benzerlik doğrudan olmasa da akımın bir üyesi olarak bağlılık gösterebilir. İzlenimcilik, puantilizm veya fütürizm, otomatizm gibi akım ve hareketlerde görmekteyiz. Bu aslında dönemin özellikleri ve tarihsel tanıklıkla açıklanabilir.*

A22. *Intihal, çeşitli faktörlerin bir araya gelmesiyle ortaya çıkar ve bu faktörler kültürel, ekonomik, teknolojik ve eğitimsel olabilir. İşte resim sanatında intihalin bazı temel nedenleri:*

• ***Eğitimsel Eksiklikler****: Sanat eğitimi sırasında özgünlük ve yaratıcı düşünme becerilerinin yeterince teşvik edilmemesi, öğrencilerin ve genç sanatçıların başkalarının eserlerini kendi çalışmalarında kullanmaya daha yatkın olmalarına neden olabilir. Ayrıca, intihal konusunda yeterli bilinç ve eğitimin verilmemesi de bu durumu kolaylaştırabilir.*

•***Teknolojik Erişim ve Kolaylık:*** *İnternet ve dijital medya platformları, sanat eserlerine kolay erişim sağlar. Bu durum, sanatçıların başkalarının eserlerini kopyalamalarını veya bu eserlerden aşırı derecede etkilenmelerini kolaylaştırabilir. Dijital araçların kullanımı, eserlerin manipüle edilmesini ve orijinal olarak sunulmasını da mümkün kılar.*

• ***Rekabet ve Pazar Baskısı:*** *Çağdaş sanat piyasasının rekabetçi doğası, sanatçıları sürekli yeni ve dikkat çekici eserler üretmeye zorlayabilir. Bu baskı, bazı sanatçıların daha hızlı üretim yapmak veya dikkat çekmek için başkalarının fikirlerini kullanmalarına neden olabilir.*

• ***Kültürel ve Toplumsal Algılar:*** *Bazı kültürel çevrelerde, özellikle eserler arası diyalog ve referans verme yaygın bir pratik olabilir ve bu durum intihal ile ilham arasındaki sınırın belirsizleşmesine yol açabilir.*

• ***Yaratıcılıkta Durgunluk:*** *Bazen sanatçılar, yaratıcı tıkanıklık yaşayabilirler. Kendi yaratıcı fikirlerini geliştirme konusunda zorlanan sanatçılar, başkalarının eserlerine yönelerek bu boşluğu doldurmaya çalışabilirler.*

• ***Eğitim ve Mentorluk Eksikliği:*** *Genç sanatçıların, deneyimli sanatçılar ve eğitimciler tarafından yeterince desteklenmemesi, onların yaratıcı süreçlerini yönlendirme ve orijinal çalışmalar geliştirme konusunda zorlanmalarına neden olabilir. Mentorluk ve rehberlik eksikliği, intihal yapma olasılığını artırabilir.*

• *Intihalin nedenleri, tarih boyunca değişen sanatsal üretim pratikleri ve ahlaki-etik değerler çerçevesinde ele alınmalıdır. Her dönem, sanatın kendine has pratikleri ve etik değerleri ile şekillenir ve bu da intihal kavramının dönemsel olarak farklı algılanmasına yol açar.*

• Özellikle günümüzde, intihal sıklıkla kendini ifade etme ve özgün olma çabası içinde bir araç olarak kullanılabilmektedir. Sanat eserlerindeki provokatif ve ironik yaklaşımlar, bazen var olan eserlerden alıntılar yaparak veya mevcut sanatsal ifadeleri yeniden yorumlayarak gerçekleştirilir. Bu durum, özellikle postmodern sanat anlayışında sıklıkla rastlanan bir yöntemdir.

• Ayrıca, dijital teknolojinin ve yapay zeka gibi araçların sanat üretiminde giderek daha fazla kullanılması, eserlerin telif ve özgünlük kavramlarını yeniden tanımlamamıza neden olmaktadır. Dijital araçlar, sanatçılara eski eserleri kolaylıkla dönüştürme ve yeniden yaratma imkanı verirken, aynı zamanda özgünlük ve telif hakları gibi konularda yeni sorunlar ve tartışmalar ortaya çıkarmaktadır.

• Bu bağlamda, gelecekte sanatın özgünlüğü ve telif hakları konuları, günümüzden çok farklı bir şekilde ele alınabilir. Teknolojinin ilerlemesi ve sanatsal üretim metodlarının değişmesi, sanatın tanımını ve intihal kavramını daha da karmaşık hale getirecektir. Bu nedenle, intihali anlamak ve ele almak için tarihsel perspektifin yanı sıra güncel teknolojik ve kültürel gelişmeleri de dikkate almak önemlidir.

A23. *Popüler olma çabası, kısa yoldan ünlenme çabası, yaratıcılık eksikliği.*

3.2.2.4. Dördüncü Alt Problem Sanat Eğitiminde Öğretim Yöntemlerinden Biri Olan Kopya Eserden Öğrencilerin Yararlanmaları Hakkında Düşüncelerine Ait Bulguların Değerlendirilmesi

Tablo 6.ya göre eğitimde kopya yönteminin sakıncası yoktur kategorisine göre; 11 katılımcı s*anat eğitimi, atölye gibi derslerin yöntem ve tekniklerini öğrenmek için kopya eser kullanılabilir* derken aynı zamanda benzer görüşle 11 katılımcı ö*nceki eserlerden kopya olarak yararlanma durumu öğretim yöntemidir* ifade ederek olumlu görüş bildirdiler. Eserin taklit edilerek eğitim amaçlı öğrenilebileceğine değinen 9 katılımcı s*anat eğitiminde sürekli kopya eserden faydalanmak alışkanlık olmamalıdır sorumluluğu vardır* şeklinde görüş bildirmişlerdir. 9 katılımcı ise g*eçmişten günümüze resim sanatımızda kopya etme geleneği öğrenme yöntemidir,* derken 7 katılımcı da *kopya eserlerden yola çıkarak öğrenci kendine özgü yeni üslup tarz oluşturabilir aynı eseri başarabilmesi özgüven* sağlayacağını ifade ettiler. Yine 7 katılımcı görüşü r*öprodüksiyon (eser birebir kopya) bir öğrenme yöntemidir, sakıncası yoktur* demişlerdir. Son olarak 3 katılımcı e*ğitimin ilk yıllarında kopya kullanılması faydalıdır* şeklinde görüş bildirmiştir. Sonuçta olarak toplamda 20 katılımcının

sanat eğitiminde kopya yönteminin kullanılması yönünde destekleyici cevap verdikleri görülmüştür.

Kopya öğretim yöntemi olarak kullanılmaz kategorisine göre: önceki kategorideki görüşlerin tersi yönde 3 katılımcı k*arşıyım yaratıcı bir ruhun kopyalar üzerinden değil, gerçekler üzerinde gitmesi gerektiğini düşünmekteyim* ve 1 katılımcıda ö*ğrenci kopya eseri sergilenmemelidir* şeklinde karşı görüşler belirtmişlerdir.

Eğitimde kopya yönteminin sakıncası yoktur kategorisinde; toplamda 20 katılımcının destekleyici cevap verdikleri görülmüştür. Burada eğitim sürecinde kopyayı destekledikleri görülürken birkaç katılımcının da kopya çalışmanın sınırı olduğundan ve alışkanlık haline getirilmemesi gerektiğinden bahsettiği görülür. Sadece 3 katılımcı kopya yöntemiyle eğitim yapılmasına karşı görüş bildirmiştir.

Tablo 6.

Sanat eğitiminde öğretim yöntemlerinden biri olan kopya eserden öğrencilerin yararlanmalarına ilişkin bulguların sonuçları.

Tema: Sanat eğitiminde öğrencilerin kopya eserden faydalanması

Kategori	Katılımcı Görüşleri	Katılımcı Kodu	N
Eğitimde kopya yönteminin sakıncası yoktur (20)	Sanat eğitimi atölye vs derslerin yöntem ve tekniklerini öğrenmek için kopya eser kullanılabilir	A1-A4-A5-A7-A10-A11-A12-A18-A19-A22-A21	11
	Eserlerden kopya olarak yararlanma durumu öğretim yöntemidir,	A6-A7-A8-A10-A11-A12-A15-A18-A19-A21-A22	11
	Sanat eğitiminde sürekli kopya eserden faydalanmak alışkanlık olmamalıdır sorumluluğu vardır,	A2-A5-A11-A12-A14-A15-A17-A19-A21	9
	Kopya eserlerden yola çıkarak öğrenci kendine özgü yeni üslup tarz oluşturabilir, şarabilmesi özgüven sağlar,	A7-A10-A12-A15-A18-A21-A22	7
	Röprodüksiyon (eser birebir kopya) bir öğrenme yöntemidir, sakıncası yoktur,	A5-A12-A14-A16-A17-A21-A23	7
	Eğitimin ilk yıllarında kullanılması faydalıdır,	A2-A16-21	3
Kopyayı öğretim yöntemi olarak kullanmaz (4)	Karşıyım. Yaratıcı bir ruhun kopyalar üzerinden değil, gerçekler üzerinde gitmesi gerektiğini düşünmekteyim	A9-A13-A20	3
	Öğrenci kopya eseri sergilenmemelidir,	A18	1

Başlık 3.2.2.4'e göre dördüncü alt problem sanat eğitiminde öğretim yöntemlerinden biri olan kopya eserden öğrencilerin yararlanmalarına ilişkin görüşme cevapları,

A1. *Bir tekniği ya da yöntemi öğrenmek için kopya eser çalışmakta sakınca yoktur.*

A4. *Sanat eserlerinin kopya edilmesi geleneği sanat eğitimi verilen kurumlarda yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir. Öğrencinin disipline edilmesi, gördüğünü aktarabilme, bakmak ve görmek arasındaki farkı keşfedebilme, plastik ilke ve elemanlarını doğru kullanabilme gibi birçok amacı içinde barındırmaktadır.*

A5. *Sanat eğitimi verilen kurumlarda geçmiş sanatçıların eserlerine yönelik röprodüksiyon çalışması yaptırılması oldukça tercih edilen bir yöntemdir. Dönem sanatını ve sanatçıyı daha iyi analiz etmek açısından değerlendirildiğinde yaklaşımın yanlış olduğunu düşünmüyorum*

A7. *Yaratıcılık anlamında kimilerine göre olumlu kimilerine göre olumsuz olan görüşler var. Öğrenciler, kopya eserlerden yararlanarak, sanatçıların yaklaşımlarını, tarzlarını, tekniklerini öğrenilebilir, gözlem ve analitik becerilerini geliştirebilir,*

A10. *Resim yeteneği eğitilebilir ve resim alanıyla ilgili birçok konu öğretilebilir. Sanat eğitiminde bu eğitimin amacı özgünlüğe ulaşmak için kullanılır. Özgünlüğün ve sanatın tanımı yapılırken birçok teknikten faydalanılır. Kopya eserden yararlanma da bu alanda uygulanan teknik bir eğitimdir.*

A11. (Kopya ile çalışma) *Bu yöntem ile bizde eğitildik ve bizlerde uyguluyoruz.*

A12. *Atölye derslerinde röprodüksiyondan faydalanma oldukça geleneksel bir yaklaşımdır. Kopya üretmek, yeni bir üretimin aslına uygun olarak günümüz malzeme ve teknolojileriyle deneysel, keşfetmeye dayalı birtakım yetileri ölçmede faydasını gördüğümüz, zor ama keyif verebilen bir yöntemdir.*

A15. *Öğrencinin Eğilimi ortaya çıktığında kontrollü bir şekilde kopyalar yaptırılmalı ve kendi tarzına yönelme anlamında bilgilendirilmelidir*

A18. *Sanat eğitimi ve öğretiminde kopya tekniğin öğretilmesi açısında derslerde uygulanabilir ancak bunları eser olarak değerlendirmek ve sergilemeyi doğru bulmuyorum.*

A19. *Sanat eğitiminde yapılmış eserlerin tekrardan üretilmesi, öğrencinin gelişimi bakımından önemli bir süreçtir. Gerçekçi kopyaların oluşturulmaması ve mümkün olduğu kadar yorumlanarak değiştirilmesi yönünde düzenlemeler yapılabilir.*

A21. *Bazı imge oluşturma süreçlerinde zorlanan öğrencilerde bu anlamda reprodüksiyon yaptırılabilir.*

A22. *Çalıştığım alan olarak El Sanatları Bölümü, Geleneksel Sanatlara daha yakın bir bölüm olduğu için öncelikle ve özellikle yapılmış tarihi eserlerden faydalanıyoruz. Çünkü bazı kalıplaşmış geleneksel motiflerin dışına çıkamıyoruz. Ancak kendi özgün çalışmalarımızda geleneksel motiflerden etkilenip daha modern etkiler yakalayabiliyoruz.*

A6. *Derslerde kopya eserlerden yararlanmak intihale girmez. Sadece eğitim amaçlı kullanılmaktadır.*

A7. *Öğrenciler, kopya eserlerden yararlanarak, sanatçıların yaklaşımlarını, tarzlarını, tekniklerini öğrenilebilir, gözlem ve analitik becerilerini geliştirebilir, ayrıca kendi becerilerini geliştirmesi ve kendine özgü bir tarz oluşturması için faydalı olabilir.*

A8. *Sanat eğitimi yönetimi dersinde burada zaten kendisinin olmadığını belirtip ve atıf yaptığında bir sorun görmüyorum. Dersin amacının öğrenmek olduğunu için ve bir problem görmüyorum.*

A10.*Kopya eserden yararlanma da bu alanda uygulanan teknik bir eğitimdir. Bu sebeple tanımların birbirine karıştırılmaması gerekir. Özgün bir esere ulaşmak için taklit etme ve kopyalama sadece teknik bir araçtır. Asla amaç olmamalıdır.*

A11. *Bu yöntem ile bizde eğitildik ve bizlerde uyguluyoruz. Buradaki yöntemde usta bir sanatçının; Renklerden, kompozisyon elemanlarının kullanılması ve pentürlerin yüzeyde uygulanış biçimlerinden asgari ölçüde yararlanmadır.*

A12 *Kopya üretmek, yeni bir üretimin aslına uygun olarak günümüz malzeme ve teknolojileriyle deneysel, keşfetmeye dayalı birtakım yetileri ölçmede faydasını gördüğümüz, zor ama keyif verebilen bir yöntemdir.*

A15. *Öğrencinin Eğilimi ortaya çıktığında kontrollü bir şekilde kopyalar yaptırılmalı ve kendi tarzına yönelme anlamında bilgilendirilmelidir.*

A18. *Sanat eğitimi ve öğretiminde kopya tekniğin öğretilmesi açısında derslerde uygulanabilir*

A19. *Sanat eğitiminde gerçek eserlerin birebir kopyalanması pek mümkün değildir. Ancak sanat eğitiminde yapılmış eserlerin tekrardan üretilmesi, öğrencinin gelişimi bakımından önemli bir süreçtir.*

A21. *Dersin eğitim ve öğretim amaçları ile hedefleri gereği olabilir, olmalıdır da. Bu grup öğrenci olduğu için sanatçı statüsünde ve olgunluğunda değillerdir.*

A22. *Sanat eğitimi kapsamında kopya eserlerden yararlanmanın değeri, öğrencilere teknik becerileri ve sanatsal anlayışı geliştirmede yardımcı olabilecek önemli bir yöntem olarak görülmektedir. Bu yöntem, tarihsiz zamanlardan beri uygulanmakta olup, özellikle Rönesans*

döneminde sanatçı çıraklarının ustalarının eserlerini taklit etmeleriyle bilinir. İşte bu konuda bazı düşünceler:

- *Teknik Becerilerin Gelişimi: Kopya çizim yapmak, öğrencilere renk, kompozisyon, ışık ve gölge gibi temel sanatsal prensipleri öğretir. Ustaların eserlerini kopyalamak, öğrencilere bu teknikleri uygulama pratiği sağlar ve onların daha hızlı öğrenmelerine yardımcı olur.*
- *Sanatsal Dilin Anlaşılması: Sanat tarihinde önemli bir yere sahip eserlerden kopyalar yapmak, öğrencilerin sanatsal diller ve stiller hakkında derinlemesine bilgi edinmelerini sağlar. Bu süreç, sanatçıların eserlerinde hangi yöntem ve tekniklerin kullanıldığını anlamalarına olanak tanır.*
- *Yaratıcı Düşünceye Geçiş: Başlangıçta kopya eserlerle çalışmak, öğrencilerin daha sonra kendi orijinal eserlerini yaratmaları için gerekli zeminin hazırlanmasına yardımcı olur. Bu, öğrencilerin yaratıcı düşünme yeteneklerini geliştirir ve kendi stil ve üsluplarını keşfetmelerine olanak tanır.*
- *Sanat Tarihiyle Bağ Kurma: Kopya eserlerden yararlanmak, öğrencilere sanat tarihiyle pratik bir bağlantı kurma fırsatı sunar. Bu, sanatın evrimini ve sanatçıların zaman içinde nasıl etkileşimde bulunduklarını anlamalarını sağlar.*
- *Eleştirel Düşünme Becerilerinin Geliştirilmesi: Kopya çizimler yapmak, öğrencilere eserleri analiz etme ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirme fırsatı verir. Bu süreç, sanatın sadece teknik bir beceri olmadığını, aynı zamanda derin bir düşünsel süreç olduğunu öğretir.*

3.2.2.5. Beşinci Alt Problem Öğrencilerinize İntihal Bilgilendirmesi Yaparken Değindikleri Konulara Ait Bulguların Değerlendirilmesi

Tablo 7.de verilen özgünlüğün ve yaratıcığın önemi kategorisine göre; 11 katılımcı ö*zgünlüğün öneminden bahsederim* cevabı vermişken 6 katılımcının da e*sinlenme, öykünme, ilham alma ve kendine mal etme ile intihal arasındaki özgünlük farkından* bahsettikleri görülür.

Etik ve ahlaktan bahsederim kategorisine göre; 8 katılımcı *intihalin* e*tik olmadığı ve ahlaki açıdan yanlış olduğu* yönünde görüş bildirirken, 6 katılımcı da b*aşka bir eserden kendine mal etme veya kopya yapmışsa önceki eserden bahsedilmesi gerektiğini* ifade etmektedir.

Sosyal medyadan uzak tutarım kategorisine göre; 5 katılımcı ö*ğrenci çalışmalarını inceleyerek kopyaya izin vermem* derken 3 katılımcı da ya*ratıcılık için sosyal medyadan uzak durmalarını söylerim* şeklinde görüş bildirdikleri görülmüştür.

Kanunlar ve telif haklarından bahsederim kategorisine göre; 6 katılımcı *telif hakları hakkında bilgilendirme yaparım* derken 3 katılımcı *kurumumda telif hakları ile ilgili ders bulunmakta,* şeklinde görüş bildirmişlerdir.

İntihal örnekleri veririm kategorisine göre; 6 katılımcı r*esim yarışmalarında peş peşe yaşanan orijinallik sorununa ödüllerin iptali, kopya eseri dava etme ve basında haber olmasına değinerek caydırıcı örnekler vermekteyim* demişlerdir.

Katılımcıların yarısı ö*ğrencilerinize intihal bilgilendirmesi yaparken hangi konulara değinmektesiniz* sorusuna *özgünlüğün öneminden bahsederim* görüşü bildirmiştir. Bir kısmı *sosyal medyadan uzak tutarım*, bir kısmı *telif haklarından bahsederim* yine bir kısmı da *intihal örnekleri veririm* gibi çeşitli görüşler bildirmişlerdir. Bu görüşlere bakıldığında, bazı katılımcılar farklı yönde cevap vermişlerdir. Bir kısmının eser orijinalliği, özgünlük, intihalin etik ve ahlaki olarak yanlış olması gibi konulara cevap verdiği görülmektedir. Burada katılımcıların başka bir kısmının farklı bilgilendirme yapmasına rağmen çoğunluğun tam anlamıyla yeterli intihal eğitimi ve bilgilendirmesi yapamadığı sonucuna varılabilir.

Tablo 7.

Öğrencilerinize intihal bilgilendirmesi yaparken hangi konulara değinmektesiniz? sorusuna ilişkin bulguların sonuçları.

Tema: Öğrencilere intihal bilgilendirmesi yaparken hangi konulara değinir

Kategori	Katılımcı Görüşleri	Katılımcı Kodu	N
Özgünlük ve yaratıcılıktan bahsederim (11)	Özgünlüğün öneminden bahsederim	A4-A5-A7-A10-A15-A16-A17-A18-A19-A20-A22	11
	İnternet kopyacılığını yasaklarım	A5-A12	2
Etik ve ahlaktan bahsederim (8)	Etik olmadığı ve ahlaki açıdan yanlış olduğundan bahsederim	A7-A8-A10-A11-A12-A14-A20-A22	8
	Başka bir eserden kendine mal etme veya kopya yapmışsa önceki eserden bahsedilmesi gerektiğini söylerim	A7-A9-A11-A14-A17-A22	6
Sosyal medyadan uzak tutarım (7)	Öğrenci çalışmalarını inceleyerek kopyaya izin vermem.	A10-A11-A13-A20-A22	5
	Yaratıcılık için sosyal medyadan uzak durmalarını söylerim	A5-A12-A22	3
Kanunlar ve Telif haklar bahsederim (7)	Telif hakları hakkında bilgilendirme yaparım,	A1-A2-A7-A9-A12-A22	6
	Kurumumda telif hakları ile ilgili ders vardır,	A1-A2-A21	3
İntihal örnekleri veririm (6)	Resim yarışmalarında peş peşe yaşanan orijinallik sorununa ödüllerin iptali, kopya eseri dava etme ve basında haber olmasına değinerek caydırıcı örnekler veriyorum.	A2-A7-A12-A15-A17-A19	6

Yukarıdaki başlık 3.2.2.5'e göre, 5. alt problem, öğrencilerinize intihal bilgilendirmesi yaparken hangi konulara değinmektesiniz sorusuna ilişkin görüşme cevapları,

A1. *Bizim bölümde telif hakları ile ilgili ders bulunmakta,*

A2. Özellikle grafik tasarımda bunun çok örneklerini görüyoruz. 12. Caz Afişi Yarışmasını kazanan Murat Bektaş'a ait çalışmanın birinciliği iptal edilmişti. Çalışmanın Arjantinli Grafik Sanatçısı Pablo Lobato'nun "Yo Yo Ma" adlı eserinden çalıntı olduğu ortaya çıktıktan sonra genç sanatçının tüm kariyerinin bittiğinden bahsetmiştim. Bu örnek yeterince caydırıcı olmuştu.

A3. *Yapılmış bir resimden esinlenme, öykünme veya ilham kaynağı olması konusunda gerekli bilgileri verdikten sonra hangi noktada intihal durumunu ortaya çıkaracağı konusunda bilgileri verip akılda kalıcı örneklerle destekleyerek anlatmanın yararlı olacağı düşüncesindeyim. Bununla birlikte disiplinler arası sanat konusunda değerlendirmeler yaparak dijital teknoloji ve plastik sanatların birbiri ile olan ilişkileri üzerinde durulmasını önemsiyorum.*

A4. *Sanat eseri üretim aşamalarında öğrencinin üsluplaşma eğilimleri doğrultusunda ortaya koyduğu çalışmaların sanat tarihi içerisindeki karşılıklarından örnekler veririm. Çağdaş Sanat pratikleri ile güncele olan atıflar varsa bunların öğrenci bakışı açısından soru-cevap yöntemiyle değerlendirmelerini yaparım. Üsluplaşma yolunda özgünleşmenin öneminden bahsederim. İntihale sebep olacak ayrıntıları çalışmaları üzerinde tartışarak birlikte değerlendiririm.*

A5. *Bizlerde zaman zaman bu tür zorluklarla karşı karşıya kalıyoruz maalesef. Tasarım boyutunda sosyal medyadan uzak durmalarını salık veriyorum. Sanatta özgünlüğün ne kadar kıymetli olduğunu kavratmaya çalışıyorum. Mükemmele giden yolun başkalarının eserlerine saygı duyup kendi söylemini oluşturmasından geçtiğini kavratmaya çalışıyorum. Ancak başarı konusunda tereddütlerim olmuyor değil. Maalesef çabuk yorulan (Tembel) ve tali yollarda hareket etmeyi seven bir topluma sahibiz. Öğrencilerde bu toplumun bir ferdi olarak üzerine düşeni ziyadesiyle yapıyorlar (ironi))*

A6. *Öncelikle intihal yaptıklarında hangi sonuçlar ile karşılaşacaklarını açıklıyorum.*

İster heykeltıraş ister grafik tasarımcı olsun, herhangi bir sanatçının fikri mülkiyetini çalmak yasa dışı bir eylemdir. Olası hapis cezasına ek olarak, intihalci, itibarını zedeleme ve ağır para cezaları ödeme riskiyle karşı karşıyadır. İlham kaynağı olarak kullanabilirsiniz ama bilmiyordum demek iyi bir mazeret değildir. Öğrencilere bu şekilde açıklıyorum.

A7. *Öncelikle intihalin tanımını yaparak, ne olduğunu yani birinin çalışmasını ya da fikrini kopyalamanın, çalmak anlamına geldiğinden bahsediyorum. İntihal yapmanın neden yanlış olduğu konusuna değiniyorum. Etik olmadığı ve ahlaki açıdan yanlış olduğundan bahsederek, bu eylemin fikri haklara girdiğini ve cezalandırılabileceğinden bahsediyorum. İntihal yaparsak ne olur, yaşamlarını nasıl etkiler, sonuçları nelerdir bunlardan bahsediyorum. Hangi durumlar intihal olarak kabul edilebilir ve intihalden kaçınmak için neler yapabilir bunlardan bahsediyorum. Öğrencilerin düşünme becerilerini,*

özgünlüklerini, yaratıcılıklarını sınırlandıracağını vurgulayarak, gerçek bir tasarımcı ya da sanatçının özgün çalışma yapması gerektiği ve bunun önemine değinmeye çalışıyorum. Kendi özgün tasarımlarını ya da eserlerini oluşturabilmeleri için izleyebilecekleri yol ve yapılması gereken yöntemler hakkında bilgiler vererek, intihal yapılmasının önüne geçmeye çalışıyorum.

A8. *Bilim, etik, intihal gibi konular hakkında bilgi verilmektedir. Bilimsel araştırma yapan kişi insanlara zarar vermemeli ve toplumsal sorumluluklarını yapmaları konusunda bilinçlendirilmektedir.*

A9. *Öğrencilerime sanatsal duyarlılıklarını ortaya çıkarmak için sanatçı hikayelerini okumaları gerektiğini, bu sanatçıların hayatlarının sanata dönüşürken nasıl evrelerden geçtiğini anlatarak herkesin ayrı bir varlık olduğunu ve kendine has olanın üzerinden üretim yapmalarını paylaşıyorum. Eğer bir eser kopya etmek gerekiyorsa yapılan kopyanın hangi sanatçıya ait olduğunu yazmalarını ve o esere kendi isimlerini yazmamaları gerektiğini anlatıyorum. Ayrıca telif haklarından bahsederek etik konularda görüşlerimi aktarıyorum.*

A10.*Öğrencilere önce bu konunun ahlakını ve daha sonra özgünlükten bahsederken oluşturacağınız tüm tasarım elemanlarının size ait olması gerekliliği vurgusunu yapmaktayım. Hazır materyal, illüstrasyon ve başkasına ait olan eserleri kendi eserinize mal etmeme konusunda çalışmalarının her aşamasında kontrol ederim.*

A11. *En önemli vurgu bunun bir Hırsızlık olduğu ve Yasal yaptırımlarının olduğunu söylüyoruz. Eğitim öğretim aşamasında Kopyalamanın eğitimin bir yöntemi olduğunu ve çalışılan bir eserin kopya eser olduğunu bir şekilde belirtmelerini istiyoruz imza atarken bu eserin kendilerine ait özgün olmadığının bilinmesi gerektiğinin bir şekilde vurgulanması gerekiyor.*

A12. *İntihal ile ilgili en önemli nokta emek hırsızlığıdır. Bu konu hakkında duyarlılık geliştirememiş bir insana sonraki basamaklarda anlattıklarınızın bir değeri olmayacaktır. Başka bir kişinin emeğinin çalınmasının yanında kendi üretimlerini de aynı titizlikte korumalarının farkındalığı geliştirilmelidir. Her türlü yaratının -fikir/ bilim/edebiyat/sanat eserlerinin- sahibi tarafından maddi, manevi koruması altında olduğunun bilincinde olunması gerekliliği ve bu eserlerin telif hukuk mevzuatı üzerinde dikkatle durulmalıdır. Günümüzde yaratıcılığı körelten etmenler üzerinde durmanın da bir bilinç seviyesi olduğuna inanıyorum. Bunların başında internet kaynaklı web siteleri ve dolayısıyla sosyal medya*

yolu ile "hazır fikir" sunan platformların varlığı sanat üretimlerinde orijinalliği yok etme tehlikesi taşımaktadır. Bir fikir bulmak için okumak, düşünmek, görmek, konuşmak yerine, çaba harcamadan kim görecek bu kadar çok imge bombardımanında düşüncesiyle bir gecede bulunan aşırma fikirlerle karşıma çıkan onlarca öğrencim oldu.

A13.*Genelde yüksek lisans öğrencilerimi bu konuda yoğun olarak izliyorum. Çünkü akademik eğitimin temeli disiplin ve içsel dürüstlüktür. Bu konuda sınırların oldukça katı ve öğrencilerimin özellikle alanlarındaki bilgi edinme yöntemlerini, uygulama çalışmalarındaki kendi ürettikleri kavramları özellikle dikkatle alıyorum.*

A14. *İntihalin sadece sanat alanında değil her alanda olabileceğini öğrencilerime iyi birer vatandaş ve ahlaklı bireyler olmaları gerektiğini genel olarak bir bütünlük içerisinde vermeye çalışıyorum.*

A15. *Son yıllarda saygın birkaç resim yarışmasında peş peşe yaşanan orijinallik sorununda yarışmadaki ödüllerin iptali ve basında haber olmasını olumlu görüyorum. İntihal olaylarında ciddi yaptırımların olması bu konuya daha dikkat edilmesini sağlayacaktır. Maalesef Ahmet Güneştekin İsmail acar gibi sanatçılarda basına da yansıyan intihal olayları örtbas edilmiş olup sanatçılar bir zaman sonra büyük projelerde boy gösterebilmektedir bu da toplumun bu konudaki hassasiyetinin zayıflığımı göstermektedir. Sanatın öncelikli hedefinin özgünlük olduğu bunu çıkarınca geriye bir hiç kalacağı ısrarla üzerinde durulmalı.2 soruda cevap verdiğim üzere öncelikle toplumsal kınama mekanizmasının sağlıklı bir şekilde işlemesi lazımdır. Bu konuda günümüzde sosyal medya kopya çalışmaların çabuk fark edilmesine ve eleştirilmesine olanak tanımaktadır. Ana sanat atölye derslerinde benzer çalışmaların birbirlerinden ayrıldıkları noktaları keşfetmeyi sağlamak. Her öğrencinin çalışmasının kendi çizgisi, düşüncesi ile paralellik göstermesi gerektiğini anlatmalı. Bu konudaki örnekler görünür kılınmalı ve teşvik edilmeli*

A16. *Esinlenme yapabileceklerini, tarzlarını bulana, teknik becerilerini geliştirene kadar birebir kopyalar oluşturabileceklerini ancak özgün işler üretmek istiyorlarsa kendi imgelerini yaratmaları gerektiğini iletiyorum.*

A17. *Tasarımlarını yaparken görsellerden yararlanabileceklerini, ancak kendilerine özgün yorum getirmelerini, verilen ödevlerde mutlaka kaynakça ve görsellerde yararlanılan tüm kaynakların doğru bir şekilde gösterilmesi konularına özellikle vurgu yapıyorum.*

A18. *Kompozisyon, renk, espas vb. teknik öğretimi açısından yeni başlayanlara yol göstereceğini ancak bu ürünlerin orijinal olmaması nedeniyle kesinlikle sanat eseri olamayacağını anlatıyorum.*

A19. *intihalin nihai sonuçta yasal yükümlülüklerinin olduğunu belirtir ve yapan kişinin bu alanda ne yaparsa yapsın bir yer edinemeyeceği konusunda bilgilendirme yapılır. Ayrıca kişisel sanatsal yaklaşımlarını oluşturmalarında mevcut fikir ve eserlerin kaynak teşkil edebileceği ancak benzersizlik noktasında çok daha farklı düşünlerin geliştirilmesi gerektiği vurgulanır.*

A20. *Atölye dersi hocası olduğum için teorik anlamda öğrenciye bilgi vermiyorum. Ancak eser üretim aşamasında özgün eserlerin önemi ve gerekliliği hakkında genel bilgiler vermekteyim.*

A21. *Dersin eğitim ve öğretim amaçları ile hedefleri gereği olabilir, olmalıdır da. Bu grup öğrenci olduğu için sanatçı statüsünde ve olgunluğunda değillerdir. Bu nedenle sanatçıları reprodüksyonize ederek onlardan teknik anlamda becerilerini geliştirebilir, özellikle figüratif veya ölü doğa resimlerinin taklidi çok da büyük yarar sağlayabilir. Rengi öğrenme, fırça ve spatüla teknikleri adına yararlıdır. Bazı imge oluşturma süreçlerinde zorlanan öğrencilerde bu anlamda reprodüksiyon yaptırılabilir. Ancak daha önce de söylediğim gibi bu yöntemler öğrencide saplantıya dönüşmemeli ve önlemi alınmalıdır.*

Öğrencilerinize intihal bilgilendirmesi yaparken hangi konulara değiniyorsunuz? Cevabım 4. Madde içerisinde bütüncül olarak verilmiştir.

Dersin eğitim ve öğretim amaçları ile hedefleri gereği olabilir, olmalıdır da. Bu grup öğrenci olduğu için sanatçı statüsünde ve olgunluğunda değillerdir. Bu nedenle sanatçıları reprodüksyonize ederek onlardan teknik anlamda becerilerini

A22. *İntihalin tanımı: Öğrencilere intihalin, başka birinin eserini izin almadan ve kaynak göstermeksizin kullanmak olduğu açıklanır. Bu, yazılı metinler, görsel eserler, müzik ve diğer tüm yaratıcı çalışmaları içerebilir.*

• Etik Değerler: Intihal, etik olmayan bir davranıştır ve sanatçının veya yazarın yaratıcılığına ve emeğine saygısızlık anlamına gelir. Öğrencilere, sanat dünyasında etik değerlerin ve bireysel yaratıcılığın önemi vurgulanır.

• Yasal Sonuçlar: Intihalin sadece etik bir mesele olmadığını, aynı zamanda yasal sonuçları da olabileceğini öğrencilere anlatmak önemlidir. Telif hakkı yasaları çerçevesinde intihal yapmanın cezai sonuçları olabileceği açıklanır.

• Alıntı ve Atıfların Önemi: Öğrencilere, başka bir sanatçının çalışmalarını kullanırken nasıl düzgün bir şekilde alıntı yapılacağı ve atıf verileceği öğretilir. Bu, akademik çalışmalarda olduğu gibi sanatsal çalışmalarda da geçerlidir.

• Özgünlük ve Yaratıcılık: Öğrencilere, yaratıcı süreçte özgünlüğün ve kişisel ifadenin değeri vurgulanır. Onlara, ilham almanın ve öğrenmenin intihalden farklı olduğunu açıklamak önemlidir.

• Eleştirel Düşünme ve Analiz: Öğrencilere, eserlerin analizi ve eleştirisi sırasında eleştirel düşünme becerilerini kullanmaları öğretilir. Bu, onların başkalarının fikirlerini değerlendirmelerine ve kendi orijinal düşüncelerini geliştirmelerine yardımcı olur.

• Kaynakların Doğruluğu: Öğrencilere, kullanılan kaynakların güvenilirliği ve doğruluğu hakkında bilgi verilir. Bu, özellikle internetten elde edilen bilgiler için geçerlidir.

Intihal bilgilendirmesi, öğrencilerin hem akademik hem de sanatsal kariyerlerinde karşılaşabilecekleri etik ve yasal sorunlardan kaçınmalarına yardımcı olmak için önemlidir. Bu bilgilendirme, onların bilinçli ve sorumlu sanatçılar olarak yetişmelerine katkı sağlar.

A23. *İnternet kopyacılığını yasaklıyorum. Eskizlerini atölyede yapıyorlar.*

3.2.2.6. Altıncı Alt Problem Türk Resim Sanatında İntihali Önlemeye Yönelik Yaptırımlara İlişkin Görüşlerine Ait Bulguların Değerlendirilmesi

Tablo 8.de verilen eserler belgelenmelidir kategorisine göre; 10 katılımcı *hukuki yaptırım vardır, eser özgünlüğü belgelendirilmelidir ve kanunlarla koruma altına alınmalıdır,* derken 3 katılımcı ise *uzman kişilerden resmi bir intihal tespit komisyonu kurulmalıdır* olarak ifade etmişlerdir.

Hukuki yaptırımlar vardır ve uygulanması gereklidir kategorisine göre; 10 katılımcı *hukuki caydırıcı cezalar vardır ve uygulanmıyor* şeklinde görüş bildirirken 3 katılımcının da *İntihal içerikli ders konulması gerekir* demişlerdir. 4 katılımcı ise *cezai yaptırım vardır ve (5846) kanunlarda ciddi para cezaları uygulanmaktadır* şeklinde ifade ederken 2 katılımcının *intihale uğrayan kişiler mahkemeye başvurursa önleyici olur* demişlerdir. Yine 2 katılımcı *basın haberleri ve sanat dergi yayınlarında intihal örnekleri yazılmalı* şeklinde görüş

bildirmişlerdir. Son olarak 2 katılımcının *sanat alıcılarını yanlış yönlendiren galericilerin gerekli şekilde cezalandırılması gerekir* şeklinde görüş bildirdiler.

Hukuki yaptırımlar yoktur veya yetersizdir kategorisine göre; 8 katılımcı *hukuki yaptırımlar yetersizdir* derken 5 katılımcı n*elerin esinlenme nelerin kendine mal etme ve intihal olduğu kesin sınırlarla belirlenmeli hukuki olarak belirsizdir* diyerek hukuki yaptırımların olmadığını veya uygulanmadığını dile getirmiştir. Son olarak 2 katılımcı *intihalde hukuki yaptırım yoktur veya var mı bilmiyorum* şeklinde cevap verirken toplamda 10 katılımcı *görsel alanda intihalin hukuki yaptırımların eksik olduğunu* ifade ettiler.

Katılımcıların yarısı hukuki olarak yaptırımlar vardır ve uygulanması gereklidir şeklinde görüş bildirmiştir. Aynı zamanda büyük bir kısmı Türkiye'de eserlerin korunmasına yönelik koruyucu kanunların olduğunu, eserlerin hukuki olarak belgelenmesi gerektiğinden bahsetmişler. Ayrıca uzman kişilerden oluşan eser inceleme komisyonunun eksikliğine işaret etmişlerdir. Bu kategoriler göstermektedir ki katılımcıların bir kısmı Türk resim sanatında intihali önlemeye yönelik yaptırımları ve eser belgelemeyi yetersiz bulmuşlardır. Buna rağmen konuya görüş bildiren ve bildirmeyen tüm katılımcılara baktığımızda Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundan bahsetmedikleri görülmüştür. Bu durumda yeterli bilgi edinilmediği ve konuya yeterince önem verilmediği de düşünülebilir.

Tablo 8.

Türk resim sanatında intihali önlemeye yönelik yaptırımlara ilişkin görüşleriniz nelerdir? Sorusa ilişkin bulguların sonuçları.

Tema: Öğrencilerinize intihal bilgilendirmesi yaparken hangi konulara değinir

Kategori	Katılımcı Görüşleri	Katılımcı Kodu	N
Eserler belgelenmelidir (12)	Hukuki yaptırım vardır, eser özgünlüğü belgelendirilmelidir. Kanunlarla koruma altına alınmalıdır	A3-A7-A8-A11-A10-A12-A15-A16-A20-A22	10
	Uzman kişilerden resmi bir intihal tespit komisyonu kurulmalı,	A14-A21-A22	3
Hukuki yaptırımlar vardır uygulanması gereklidir (12)	Hukuku ki caydırıcı cezalar vardır ve uygulanmıyor	A4-A5-A7-A8-A9-A12-A15-A17-A20-A21	10
	Cezai yaptırım vardır ve (5846) kanunlarda ciddi para cezaları uygulanmaktadır,	A4-A5-A17-A22	4
	İntihale uğrayan kişiler mahkemeye başvurursa önleyici olur	A9-A20	2
	Basın haberleri ve sanat dergi yayınlarında intihal örnekleri yazılmalı	A8-14	2
	İntihal yapan öğrenci çalışması sergiye koyulmamalı,	A18	1
	Sanat alıcılarını yanlış yönlendiren galericilerin gerekli şekilde cezalandırılması gerekir	A14-A22	2
Hukuki yaptırımlar yoktur veya yetersizdir (14)	Hukuki, yaptırımlar yetersizdir	A6-A8-A9-A13-A19-A20-A23-A22	8
	Nelerin esinlenme nelerin kendine mal etme ve intihal olduğu kesin sınırlarla belirlenmeli hukuki olarak belirsizdir	A3-A7-A18-A19-A21	5
	Yaptırım yoktur veya var mı bilmiyorum	A2, A12	2

Yukarıdaki başlık 3.2.2.6.'ya göre, 6. alt problem resim sanatımızda intihali önlemeye yönelik yaptırımlara ilişkin görüşlere ilişkin görüşme cevapları;

A1. *İntihal konusunun farkındalığını oluşturacak ders konulmalıdır.*

A2. *Çok fazla yaptırım olduğunu düşünmüyorum*

A3. *Günümüz sanat ortamında eserlerin kanuni olarak koruma altına almanın faydalı olmasını düşünmekle beraber ne dereceye kadar intihal edilebilir, intihal tamamen mi yoksa sadece öykünme veya esinlenme düzeyinde mi konusunun net olarak belirlenebileceğinin tartışmalı olduğu kanısındayım.*

A4. *Bir sanat eserinin kişiye ait bazı hususları içinde barındırması gerekmektedir. Eseri üreten kişinin bireyselliğini, yaratıcılığını, fikri çabasını yansıtacak etkide olması gerekmektedir. Bu koşullar yerine geldikten sonra intihale konu olan eser için bazı yaptırımlar söz konusu olabilmektedir. İntihal tespiti yapıldıktan sonra eserin hangi amaçla kullanıldığı göz önünde bulundurularak eser sahibine gerekli hukuki işlemler başlatılabilmektedir. Türk Ceza Kanunun da yer alan genel hukuka uygunluk ilkesi göz önünde bulundurularak para cezası uygulamaları ya da bulunduğu resmi kurumun iç tüzüğünde yer alan disiplin suçu cezaları olarak uygulanmaktadır.*

A5. *5846 sayılı Fikri Mülkiyet Hakları Kanunu sanatta intihal sorununun hukuki bir zeminde tartışılmasına ve çözüme kavuşmasında öncülük etmektedir. Ancak uygulamada ne kadar başarılı olunduğu muammadır. Ceza ve yaptırımların daha caydırıcı olması sanırım sorunun çözümüne daha reel katkılar sunacaktır*

A6. *Yaptırımlar yetersizdir.*

A7. *Sanat, yaratıcılık ve özgünlük üzerine kuruludur. Resim sanatı da diğer sanat dalları gibi orijinal ve yaratıcı fikirlerin ifadesi için kullanılır. Bu nedenle, intihal sanat dünyasında ciddi bir suç olarak görülür ve doğru yaptırımlar uygulanmalıdır. Sanatçıların emeğine saygı gösterilmesi gerekir, bu nedenle intihali önlemeye yönelik yaptırımların, sanatçıların haklarını koruyacak şekilde uygulanması ve cezaların caydırıcı olması gerekmektedir. Bunun yanında suçlamalar yapılırken kanıt olması gerektiği bilinmeli, benzer fikirlerin ya da tasarımların, rastlantısal olabileceği gibi aynı esin kaynağından olabilirliği de göz önünde bulundurularak, adaletli bir yargı süreci olması sağlanmalıdır.*

A8. *Türkiye' bilimsel sahtecilikler v önlem alınması konusundaki sorumluluk Üniversitelere ve Yükseköğretim Kuruluna (YÖK) verilmiş olduğunu biliyorum. Yine Ülkemizde TÜBİTAK, bilimsel alanda sahtecilik yapanların ortaya çıkarılması ve sahteciliği önlenmeye yönelik birçok çalışma yapıldığını biliyorum. İntihal yapanlar ile ilgili gerekli cezalar verilerek yaptırımlar uygulanarak engellenmeye çalışılmaktadır. Yasal yaptırımların intihal yapan kişinin caydırıcılığa etkisini ortaya koyabilmek üzere uygulanmasının faydalı olduğunu*

düşünüyorum. Bu yaptırımlar intihalin tamamını önlenmese de araştırmacıların konuyla ilgili farkındalıklarının sağlanması için önemlidir. Ama eser sahiplerinin hakkını güvence altına alabilecek ve sanatçının özgün çalışmalarını koruma altına alabilecek düzenlemeler tam anlamıyla yeterli olduğunu düşünmüyorum.

A9. *Sanat hukuku ve telif hakları kanununun daha işlevsel bir bir hale gelmesi gerekiyor. Ama ne yazık ki eserde yapılan bir değişiklik aynılığı yok ettiğinden bu aşamada iyi sonuçlar çıkmayabiliyor. Ayrıca mahkeme masrafları ve uzayan mahkemeler nedeniyle sanatçılar bu tür konularla uğraşmak istemiyor.*

A10. *Son zamanlarda gündeme gelen Özgün çalışmaları belgelendirme konusu bu alanda atılmış iyi bir adım olduğu kanısındayım. Resim heykel müzesi ve akademinin özgün resim çalışmaları konusunda daha aktif rol oynamaları gerektiğini düşünüyorum.*

A11. *Eğitim verirken Öğretim elemanlarının uyarması ve yasaların uygulanması gerekiyor.*

A12. *Resim sanatında telif hakları ile ilgili cezai mevzuat uygulanıyor mu şahit olmadım ama var olması bile güven verici. Ayrıca birçok kere resim yarışmalarında dereceleri elinden alınan kişiler oldu. Bu gibi örnekleri yeri geldikçe konuşuyoruz öğrencilerle. Onlar için caydırıcı oluyordur umarım.*

A13. *Kesinlikle çok yetersiz. Eşit ve adil yaptırım sürecinin olduğunu düşünmüyorum.*

A14. *Sanat alanında Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü bünyesinde bu alanda uzman kişilerden kurulacak bir Daire başkanlığının kurulması, gerek sanatçılara gerek etik ihlalini görmezden gelen ve sanat alıcılarını yanlış yönlendiren galericilerin gerekli şekilde cezalandırılmasının sağlanması.*

A15. *İntihal konusunda yasal yaptırımların net bir şekilde ifade edilmesi gereklidir. İntihal, esinlenme gibi kavramların sanat literatüründe ve camiasında nasılının ve niçininin kapsamlı olarak tartışılması gerektiği kanısındayım. Çünkü intihalle ilgili olarak geçmişten günümüze görülen davalara bakıldığında da mahkemelerin göstermiş olduğu sebeplerden dolayı davaların kimisinin hükümsüz kılındığı kimisininse cezai yaptırıma uğradığı görülmektedir. Dolayısıyla sanatla uğraşan bireylerin bu gibi davalarda neden yaptırım uygulandığı ya da uygulanmadığı konusunda detaylı olarak bilinçlendirilmesinin intihali azaltabileceğini düşünüyorum.*

A16. *Resimlerin veyahut tekniklerin telif hakları alınabilir ancak sanat alanında çok etkili olacağını düşünmüyorum.*

A17. *Resim Sanatı alanındaki yarışmalarda zaman zaman görsel intihale, tasarım intihallerine yönelik haberlere ve bunlarla ilgili uygulanan cezalara rastlıyoruz. Örneğin bir tasarım yarışmasında ödülün geri alınması gibi.*

A18. *İntihali önleyici yaptırımlar sergilenme sürecinde doğru geliyor. Yukarıda dediğim gibi resim yapmayı öğretmede iyi örneklerden yararlanılabilir ama bunun kişiyi alçaltıcı olduğu noktasında yaptırım gerekir.*

A19. *Sanatın evrenselliği ve ucunun açıklığı bakımından intihalin gerçekleşmesi ve ilgili yaptırımların uygulanması oldukça zayıf kalmaktadır. Fikrin ve uygulamanın kişiye ait olamayacağı vurgusu ile eserin kopyalanması arasındaki farkın doğru algılanması bakımından üzerinde durulması gereken bir konudur.*

A20. *Resim sanatımızda intihali önlemeye yönelik yaptırımlara ilişkin görüşleriniz nelerdir? Bu alanda çalışan mesleki bir birliğin olduğunu ve bu birliğin tek başına yeterli olmadığını ayrıca bu birliğin herhangi bir yasal yaptırım gücünün de olmadığını bilmekteyim. Sanatçı kendi eserinin kopya edildiğini tespit etmeli ve mahkemeye taşıyarak ispatlamalıdır. Bu süreçte hem maddi hem de manevi olarak zor bir süreçtir. Bu yüzden intihallere devlet bünyesinde etkili önlemler alınmadığı ve meslek birliklerinin yaptırım gücü artırılmadığı müddetçe kopya işlerin sonu gelmeyecektir.*

A21. *Bu anlamda resim sanatına önem atfeden kurum ve derneklerin sanatta intihal, hukuk ve haklar konusunda bir kurumsal anayasa hazırlamalıdır. Bu bir yönerge şeklinde kuruluşu kabul edilen organizyasyonlarca, sanatçı ve sanat eğitimcileriyle tartışılarak yapılmalıdır. Hukuki altyapısı iyi hazırlanmalıdır. Benzer örnekler fotoğraf sanatı federasyonunda ve müzik derneklerinde vardır. Örnek olarak aşağıdaki linki paylaşmak isterim.*

A22. *Intihalin önlenmesi konusunda yaptırımların uygulanması, sanat piyasasının ekonomik değer yaratma potansiyelini göz önünde bulundurarak hem intihal yapanları hem de bu eylemi destekleyen mekanizmaları hedef almalıdır. İşte bu bağlamda bazı düşünceler:*

• Hukuki Yaptırımlar: Intihal yapan sanatçılara karşı hukuki yaptırımların uygulanması önemlidir. Bu, telif haklarının ihlali durumunda uygulanan cezaları içerebilir. Hukuki süreçlerin etkinliği, intihal yapanların ve destekleyenlerin bu eylemlerinin sonuçlarını ciddiye almalarını sağlar.

• Telif Hakları Eğitimi: Sanatçılar ve sanat eseri alıcıları için telif hakları hakkında eğitimler düzenlenmeli. Bu eğitimler, herkesin telif haklarına saygı göstermesini ve sanat eserlerinin orijinalliğini koruma bilincini artırmayı hedeflemelidir.

• Meslek Birlikleri ve Derneklerin Rolü: Gesam gibi meslek birliklerinin intihal konusunda daha aktif rol alması gerekmektedir. Bu birlikler, sanatçıların haklarını koruyacak ve intihali önlemeye yönelik standartlar geliştirecek politikaları desteklemeli ve uygulamalıdır.

• Sertifikasyon ve Doğrulama Süreçleri: Sanat eserlerinin satışında sertifikasyon ve doğrulama süreçlerinin güçlendirilmesi, eserlerin orijinalliğinin ve sahipliğinin doğrulanmasına yardımcı olur. Bu, alıcıların intihal içermeyen eserler satın almasını teşvik eder.

• Piyasa Denetimi: Sanat piyasasında denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi, intihal yapan ve bu eylemi destekleyen mekanizmaların tespit edilmesine ve cezalandırılmasına olanak tanır.

• Kamuoyu Bilincinin Artırılması: Kamuoyunda intihal konusunda farkındalığın artırılması, sanatçıların ve alıcıların etik davranışlar sergilemesini teşvik eder. Medya ve eğitim yoluyla yapılan bilgilendirmeler, bu konudaki toplumsal duyarlılığı artırabilir.

Sanat piyasasının ekonomik değer yaratma özelliği göz önüne alındığında, intihali önlemeye yönelik yaptırımların sadece yasal ve cezai boyutlarıyla sınırlı kalmaması, aynı zamanda eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarını da içermesi gerektiği anlaşılmaktadır. Bu çok yönlü yaklaşım, sanat dünyasında daha etik bir ortamın oluşmasına katkıda bulunabilir.

A23. Yetersiz buluyorum. Basın haberleri ve sanat dergi yayınlarında intihal örnekleri yazılıp haber yapılmalıdır.

3.2.2.7. Yedinci Alt problem Sanat Eğitimcisi Olarak Türk Resim Sanatında İntihali Önlemeye Yönelik Önerilere Ait Bulguların Değerlendirilmesi

Tablo 9.da verilen eğitimde özgünlük ve intihal bilgilendirmesi gereklidir kategorisine göre**;** 9 katılımcı *sanat eğitimci özgünlüğün önemi üzerinde durmalıdır* ve *sanat eğitimcilerin intihali önlemeye yönelik öğretme sorumluluğu vardır* derken 7 katılımcı ise ö*zgünlük ve yaratıcılığın önemi çok küçük yaşlarda aşılanmalıdır* şeklinde görüş bildirmişlerdir. 7 katılımcı *sanat eğitimi verilen kurumlar bu konuda öğrenciye rehber olmalıdır* derken 6 katılımcı *etik ve ahlak bilinci kazandırılmalı* şeklinde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca 5 katılımcı ise e*sinlenme kendine mal etme ile intihal arasındaki fark iyi öğretilmeli* şeklinde cevap verirken 6 katılımcı *sanatta İntihal konuları ders programlarına eklenmelidir* ve *fikri*

ve mülkiyet hakları hakkında bilgilendirmeler yapılmalıdır şeklinde cevap vermişlerdir. Son olarak sadece 2 katılımcı ö*ğrenciler özgün eser üretmesi desteklenmeli ve teşvik edilmeli* şeklinde görüş bildirdikleri görülür.

Kanunlar intihali önlemede gereklidir kategorisine göre; 9 katılımcı *cezai yaptırımlar uygulanmalı caydırıcı olmalıdır* ve *cezai yaptırımlar yetersizdir uygulanır hale getirilmelidir* derken 4 katılımcı ise *sanat eseri özgünlüğü kanunlarla belgelenmeli korunmalı,* şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Eğitimde özgünlük ve intihal bilgilendirmesi gereklidir kategorisinde tüm katılımcıların 22'si intihal bilgilendirmesi gerekliliğinden, eğitim yetersizliğinden ve intihal konusunda eğitimin gerekli olduğundan bahsetmişlerdir. Yine katılımcıların bir kısmı da intihale karşı çözüm önerisi olarak kanunların uygulanması gerekliliği yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu görüşleri ele alırsak katılımcıların intihali önlemede çözüm önerisi olarak hukuki yaptırımlardan daha çok eğitimi gerekli bulmuşlardır.

Tablo 9.

Sanat eğitimci olarak türk resim sanatında intihali önlemeye yönelik çözüm önerileriniz nelerdir? Sorusa ilişkin bulguların sonuçları.

Tema: İntihali önlemeye yönelik önerileri

Kategori	Katılımcı Görüşleri	Katılımcı Kodu	N
Eğitimde özgünlük ve intihal bilgilendirmesi gereklidir (22)	Sanat eğitimci özgünlüğün önemi üzerinde durmalıdır, Sanat eğitimcilerin intihali önlemeye yönelik öğretme sorumluluğu vardır,	A1-A7-A10-A15-A12-A17-A18-A19 A22	9
	Özgünlük ve yaratıcılığın önemi çok küçük yaşlarda aşılanmalıdır,	A1-A5-A6-A9-A14-A18-A19-A22 A23	9
	Sanat eğitimi verilen kurumlar bu konuda öğrenciye rehber olmalıdır,	A7-A8-A12-A17-A19-A20-A22	8
	Etik ve ahlak bilinci kazandırılmalıdır,	A7-A8-A10-A11-A12-A14	6
	Esinlenme kendine mal etme ile intihal arasındaki fark iyi öğretilmeli	A1-A3-A7-A13-A17	5
	Sanatta intihal konuları ders programlarına eklenmelidir. Fikri ve mülkiyet hakları hakkında bilgilendirmeler yapılmalıdır,	A2-A3-A7-A16-A20-A22	6
	Öğrenciler özgün eser üretmesi desteklenmeli ve teşvik edilmeli	A18-A22	2
Kanunlar intihali önlemede gereklidir (9)	Cezai yaptırımlar uygulanmalı caydırıcı olmalıdır. Cezai yaptırımlar yetersizdir uygulanır hale getirilmelidir	A4-A7-A9-A11-A15-A20-A6-A19 A21	9
	Sanat eseri özgünlüğü kanunlarla belgelenmeli korunmalıdır	A4-A19-A20-A21	4

Başlık 3.2.2.7 ye göre 7. alt probleme ilişkin resim sanatımızda intihali önlemeye yönelik çözüm önerilerine ilişkin görüşme cevapları;

A1. *İntihal farkındalığı ve özgün ve yaratıcı iş ortaya koyma yöntemlerinin aşılanması.*

A2. *Sanatsal intihale yönelik programlar tasarlanabilir*

A3. *Başka birisine ait çalışmaların olduğu gibi kullanılmasıyla, esin kaynağı olarak öykünme arasındaki farkın ders içeriği olarak hazırlanması ve ayrı bir ders olarak verilmesi*

gerektiğini, önlemekten çok bilinçlendirme ve eğitim verildiğinde kendiliğinden başka bir yöne evrileceğini düşünüyorum.

A4. Eserin kamuya açık hale gelmesiyle birlikte içinde barındırdığı unsurlar; maddi ortamda fiziki olarak tespitinden sonra hukuki olarak kişi tarafından belgelendirilerek cezai işlem uygulanabilir.

A5. *Bugün bir anaokulu sergisinde eğitimciler tarafından yapılmış, birbirinin aynısı olan ancak altlarında farklı isimler yazan resimleri veya üç boyutlu çalışmaları görmek olasıdır. Yani Anaokulundan başlayarak çocuklarımıza kendisine ait olmayan çalışmaları sahiplenebilecekleri güdüsü aşılanmaktadır. Bunun yansımaları ileriki eğitimlerinde de yoğun bir şekilde devam etmekte ve neslin intihal konusunda duyarsız kalmasına sebep olmaktadır. Önemli olan küçük yaşlardan itibaren sanat adına bilim adına vs sosyal bilincin oluşturulması ve bireylerin sağlıklı toplum kurgulamak amacıyla bu tür tali davranışları anlayışla karşılamama özgüvenine sahip olmasına çalışılmalıdır.*

A6.*Ülkemizdeki telif hakkı yasasının tekrar gözden geçirilmesi lazım. Ayrıca bu konudaki eğitimler ana okulundan başlamalıdır.*

A7. *İntihalin ne olduğu ne tür davranışların intihal olduğu ve neden yanlış olduğu öğretilmelidir. Etik ve ahlak ile ilgili bilinç kazandırılmalı, fikri mülkiyet hakları konusunda bilgilendirilmelidir. Özgün çalışma yapmanın önemi vurgulanmalıdır. Örneğin; farklı birkaç çalışmaların birinin bir yerini, diğerinin bir yerini alarak kendi çalışması gibi sunmasının doğru ve özgün bir çalışma olmadığı konusunda bilinçlendirilmesi, bilinen bazı yanlış algıların değiştirilmesine yönelik çalışılması gerekir. Öğrencilerin, başarısızlık, yetersizlik gibi kaygıları olabilir. Bu gibi nedenlerle intihale başvuruyor olabilirler. Nasıl yol izleyecekleri hakkında bilgiler ve yöntemler aktarılarak özgün çalışmalar yapabilecekleri konusunda cesaretlendirilmelidirler.*

A8. *Bireylere bilimsel etik ve intihalle ilgili bilgilerin araştırma becerileriyle birlikte iyi bir eğitim verilmesi gerekmektedir. Kaynak göstermede, atıflarda etik kurallara uyulmalıdır. Kaliteli yayın yapma anlayışının sağlanması ve denetiminin yapılması gerekmektedir.*

A9. *Ülkemizde sanat hukuku büroları daha yeni yeni faaliyete geçmeye başladı. Keşke kanuni açıklar giderildikten sonra bu bürolar sanatçıların uğraşmak istemediği bu durumlar üzerine gitse ve mağduriyetler giderilse.*

A10. *Öncelikle etik ve ahlak bilgisinin kazandırılması gerekmektedir. Resim sanatının amacını ve özgün eserin hangi koşullarda ortaya çıkacağı konusunda daha çok bilgilendirilme yapılması gerekmektedir.*

A11. *Ahlaklı bir nesil yetiştirmek gerekiyor. Denetim mekanizmasının işletilmesi lazım. Ek Yasalar çıkarılsın. Müzikte ve edebiyatta daha sıkı bir denetim var ama resim de maalesef bu denetim yok.*

A12. *Birer eğitimci olarak sorumluluk sahibi olduğumuzu düşünüyorum. Öncelikle spesifik ve orijinal bir fikrin kıymetini, üreten bir eğitimci-uygulayıcı kimliğimizle kendimiz göstermeliyiz. İllaki diyalog şart. Öğrenci ile sadece ders izlencesi değil etik değerler üzerinde de derin bağlar kurmak gerekiyor. Bu sağlandığı noktada zaten kişilerin emeğine saygı duymanın anlamını benimseyecek, intihale başvurmayarak düşünen, geliştiren ve uygulayan bireyler yetişecektir.*

A13. *Öncelikle kendi kültürümüze, kendi değerlerimize dönüp bu konuları içselleştirdiğimizde zaten intihal yapmaya kimsenin ihtiyacı kalmayacaktır. Medeniyetin beşiğinde bulunup devamlı başka ülkelerdeki sanatçıların yapıtlarını tabiri caizse aşırmak çok acı bir durum*

A14. *okulöncesi eğitimden itibaren çocuklara ahlaki değer verilmesi gerektiğine, ilk, orta ve yüksek öğretimde etik ve ahlak eğitimi dersinin kesintisiz olarak verilmesi gerektiğinin düşünmekteyim.*

A15. *Ana sanat atölye derslerinde benzer çalışmaların birbirlerinden ayrıldıkları noktaları keşfetmeyi sağlamak. Her öğrencinin çalışmasının kendi çizgisi, düşüncesi ile paralellik göstermesi gerektiğini öğretilmelidir*

A16. *Etik konuları içeren dersler müfredata eklenebilir.*

A17. *Sanat eğitimcisi, derslerinde intihali önlemeye yönelik öğrencilere sık sık bilgilendirme yapmalı, Resim Sanatındaki görsel örneklerden nasıl ve ne şekilde yararlanabileceklerini söylemelidir. Başka sanatçılara ait özgün resimler, özgün tasarımlar vb. kullanılmasına kesinlikle müsaade edilmemelidir.*

A18. *Resim sanatında ya da diğer sanatlarda intihalin önlemeye yönelik önerim her eğitim kademesinde özgünlüğün önemi vurgulanmalı. Hem lisans ve hem de kurslarda öğrenciler özgün imge yaratmaları yönünde teşvik edilmeliler.*

A19. *İntihal mantığının yanlışlığının anlaşılması öncelikli olarak eğitim sürecinde oluşturulmalıdır. Sanat öğretmenin bu konudaki tutumunu öğrencisine iyi bir şekilde aktarması ve asıl yapması gerekenleri üzerinde durarak eğitimi sürdürmesi daha iyi olacaktır. Ayrıca yaptırımların sanatçı haklarını koruyacak bir şekilde uygulanması ile konunun öneminin sanat ile ilgilenenler tarafından anlaşılması sağlanabilir.*

A20. *Üniversitelerin Güzel Sanatlar Fakülteleri bünyesinde bu konuyu işleyen dersler verilmeli, akademik düzeyde çalıştaylar, konferanslar düzenlenmeli. Ayrıca hobi kursu verilen yerlerin denetime tabi tutularak intihal konusu hakkında bilgilendirmeler yapılmalı, sanat fuarlarında ve sergi salonlarında kopya işlere yer verilmemeli. Galeriler özellikle bu konu hakkında eğitilmeli çalışacakları sanatçıları doğru yöntemlerle seç*

A21. *Bu anlamda hazırlanacak yönergede yaptırımlarda olmalıdır. Maddi, manevi ve deşifre edici birtakım yöntemler fikir hakları ve hukuk açısından ciddi ele alınmalıdır. İntihalin niteliği ve amacı iyi bir hukuki tespit gerektirir.*

A22. *Sanat eğitimcisi olarak resim sanatında intihali önlemeye yönelik önerilerim şunlardır:*

• Eğitim Programları: Sanat eğitimi programlarına, öğrencilere telif hakları, intihal ve etik konularında bilinç kazandıracak dersler eklenmelidir. Öğrencilere, sanatın orijinal olmanın önemi ve kendi yaratıcı seslerini bulmanın değeri anlatılmalıdır.

• Özgünlük Teşvikleri: Öğrenciler, kendi özgün çalışmalarını yaratmaya teşvik edilmeli. Öğretmenler, öğrencilere ilham kaynakları kullanırken nasıl orijinal işler üretebileceklerini göstermeli ve bu süreçte mentorluk yapmalıdır.

• Kritik Düşünme ve Analiz: Öğrencilere, eleştirel düşünme becerileri kazandırarak, eserler arasındaki farkları ve benzerlikleri analiz etmeyi öğretmek önemlidir. Bu, onların başkalarının eserlerini analiz ederken daha bilinçli olmalarını sağlar.

• Kaynakça ve Atıf Yapma: Sanatçıların, esinlendikleri ya da alıntı yaptıkları eserlere doğru şekilde atıf yapmalarının önemi vurgulanmalıdır. Bu, hem hukuki sorumlulukları anlamalarına yardımcı olur hem de etik bir sanat pratiği geliştirmelerine katkıda bulunur. A23. *Söylediğim gibi eskiz süreci çok önemli.*

BÖLÜM IV

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

4.1. Tartışma

Akademisyenlerin düşünceleri 7 alt probleme yönelik görüşme soruları üzerinden ele alınmıştır. Bu alt problemlerin analiz sonuçlarına göre;

- **Birinci alt probleme dair *Resim Sanatı alanında intihal konusundaki görüşler*e ilişkin katılımcı görüşleri incelendiğinde;**

Katılımcıların önemli bir kısmı İntihalin tanımı kategorisinde, intihali açıklayıcı tanım yaparken bir kısmının da dolaylı tanım yaptıkları görülmüştür. Bu durumun katılımcıların konu hakkında bilgi eksikliğinden kaynaklandığı söylenebilir. Oysa bu alanla ilgili çalışan akademisyenlerin konu ile ilgili bilgilerinin bulunması beklenirdi. Ancak bu anlamda yeterli olmadıkları görülmüştür.

İntihal olamaz kategorisinde, bir kısım katılımcı, *etik ve ahlakı olarak intihal yanlıştır* derken, bir kısım katılımcı da *başka bir eserin kopyası taklidi intihali doğurur* demişlerdir. Yine benzer katılımcı görüşü, *intihal özgünlüğe zarar verir* derken az bir kısmı da *intihal yapmak sanata zarar verir* diyerek özgünlüğün önemine işaret etmişlerdir. Yine az sayıda katılımcı *sanat piyasasının intihal eseri desteklemesi sanata zarar verir* derken bir kısmı da *internet ağları, görsel iletişim intihali kolaylaştırmaktadır,* diyerek intihale ilişkin olumsuz görüş belirtmişlerdir.

Faydalanılan bir eserin sabinin belli olmasıyla birlikte yayınlanmış bir eserden, eser sahibinin adı belirtilmeden uygun olmayacak bir ölçüde aktarımda bulunulması intihal olarak kabul edilmektedir. Kanun nezdinde intihal yanlıştır ceza gerektirir (Tekinalp, s. 147).

FSEK'nun 71. maddesinde; *"başkasına ait esere, kendi eseri olarak isimlendirmek", "bir eserden kaynak göstermeksizin iktibasta bulunmak"* ve *"bir eserle ilgili olarak yetersiz, yanlış veya aldatıcı mahiyette kaynak göstermek"* fiilleri suç sayılmaktadır (Yaman, D.2010, *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu).*

Katılımcıların yarısı eserlerden etkilenmenin esinlenme boyutunda olabilirliğine olumlu yaklaşırken büyük bir kısmı da intihalin olmaması gerektiği yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu durumu günümüz Türk resim sanatında görsel intihal kavramına ilişkin katılımcılar arasında etkilenme derecesinden bahsedilmediğinden bir fikir birliğinin oluşmadığı şeklinde açıklamak mümkündür. Bunun nedenini katılımcıların, Türk resim sanatındaki esinlenmenin sınırları hakkında yeterli örnek ve bilgilerinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

- **İkinci Alt probleme göre *çağdaş Türk resminde intihal tartışması yaratan mevcut örneklere* ilişkin katılımcı görüşleri incelendiğinde;**

Katılımcıların yarısının görüşleri neticesinde "İntihal sanata zarar verir" kategorisi gelişmiştir. Bun göre katılımcıların bir kısmı *mevcut örnekler sanatta kopyacılığı sağlar, yaratıcılığa katkısı yoktur* ve *sanatta özgünlüğe zarar vermektedir* şeklinde kopyanın sanata zarar verdiğini söylerken bir kısmı da s*anat fuarları, yarışmalar, galeriler de vs. sergilenen* eserlerde intihaller görmezden gelindiğinden bu durum sanatsal gelişimimize zarar verdiğini düşünmekte. Bir kısım katılımcı i*nternetin yarattığı sosyal ağlar görsel etkileşimi sağlar ve intihali kolaylaştırır* demişlerdir.

Günümüzde internetin imkanları ile yaşam bir "alıntılar ağı" şekline dönüşmektedir. Böylece özgünlükten, yenilikten ve sanatçı yetkinliğinden bahsetmek zorlaşmaktadır ve postmodern bağlamda sıkça sorgulanmaktadır (Aktulum, 2011, s. 1).

Katılımcıların az bir kısmı *intihal emek hırsızlığıdır, sanatçısına haksızlıktır, intihal yapılan eser bir gün ortaya çıkar ve yapan için maddi manevi zararlar doğurur* demişler. Katılımcıların az bir kısmı da *mevcut intihal örnekleri etik ve ahlaki olarak yanlıştır, emek hırsızlığıdır sanatçısına haksızlık* olduğunu düşünmekte. Böylece katılımcıların yarısından fazlasının intihalin zararlarına değindikleri görülmüştür.

"Sanatın gelişim sürecinde intihal vardır", kategorisine göre katılımcıların yarısı, y*eni kuşak üslup arayışında kendinden öncekini takip eder* ve *ülkemizde geçmişten günümüze sanatın gelişim sürecinde intihal uygulanmaktadır*, derken; bir kısmı da, *yeni kuşak üslup arayışında*

kendinden öncekini takip ederken intihal sınırları olmalıdır demiştir. Burada katılımcıların yarısının *sanatın gelişim sürecinde intihal vardır* şeklinde görüş belirttikleri görülür.

"Bir eserin yaratılmasında, bu faaliyeti gösteren müstakil eser sahibi, içinde bulunduğu ortamın medeni ve kültürel seviyesinin kendisine sağladığı birikimle orantılı olarak, mevcut değerlerden yararlanır. Mevcuttan yararlanmak ve ona bir şeyler ilave etmek gelişmenin temel esaslarından biridir. Artık, hiç kimse, işe sıfır noktasından başlamamaktadır (Sengel,F.C. 2009, s.130). Son olarak bir kısım katılımcı "*ülkemizde geçmişten günümüze görsel intihal yaygındır*", derken bir kısmında "*intihal ve esinlenme yapan sanatçılara isimleriyle örnek vermesi*" dikkat çekicidir.

Önceki eserden yararlanma şekli taklit etmek, esinlenmek, saygısını bildirmek, yermek, ötekinden yola çıkarak kendi özlüğüne varmak vb. şeklinde kendini gösterir. Romantiklerin ardından Picasso ve onun dışında pek çok başka sanatçının bu yola başvurmaktan kaçınmadıklarını biliyoruz (Aktulum, 2011,s.47).

Katılımcıların bu görüşleri ele alındığında *günümüz Çağdaş Türk Resminde intihal tartışması yaratan mevcut örneklere ilişkin* görüşlerinin gerekli oranın altında olduğu ve yeterli örnek göstermedikleri görülmüştür. Bu durum önemli bir katılımcı grubunun örneklere ilişkin yeterli bilgi veremediği veya bilerek örnek vermediklerini düşündürmektedir. Yetersiz açıklamalar konu hakkında belirtecekleri görüşleri olmadığı sonucunu doğurmaktadır.

- **Üçüncü problem *resim sanatı alanında intihalin nedenlerine* ilişkin katılımcı görüşleri incelendiğinde;**

Katılımcıların bir kısmı "İntihal eğitimi yetersizliği" kategorisinde, *Etik ve ahlaki değerlerden yoksun olmak,* görüşü yanında daha *erken yaşlarda etik ahlak eğitimi alınması* gerekli demişlerdir. Aristoteles'e göre *insan ahlak eğitiminden yoksun olacak olursa hayvanlar dünyasının en tehlikelisi olabilir. Ahlak eğitimi, akla uygun bir biçimde yapıldığı zaman kolay olur ve bu alıştırmalarla eğitim yoluyla pekiştirilir (*Aristo,2012).

Bir kısmı *eğitimsizlik intihal bilgisine sahibi olmama ve intihal yaptığının farkında olmamak esinlenme, kendine mal etme ile intihal arasındaki ayrımı bilememek* olarak ifade ettiler. Katılımcılar konu ile ilgili ayrım karmaşası yaşandığından bahsetmişlerdir. FSEK eserin tanımını "*sahibinin hususiyetini taşıyan ve ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri olarak sayılan her nevi fikir ve sanat mahsulleri"* şeklinde yapmıştır

(Fsek,madde 1/B). Serbest yararlanma (esinleme) ile intihali birbirine karıştırmamak gerekir. Buna göre, bir eserden yararlanarak bağımsız bir eser meydana getirmişse, sonraki eserin intihal olduğundan söz edilemez. Önemli olan sonraki eserin, sahibinin hususiyetini taşımasıdır (Suluk, 2004, s.64).

Katılımcıların bir kısmı, *genç sanatçıların henüz tarzını bulamaması, bu arayış sürecinde başarılı bulduğu veyahut rol model aldığı kişilerin işlerini taklit ederler,* derken, katılımcıların az bir kısmı da *eğitim sırasında esinlenme kopya olabilir fakat kopya eserleri sergilenmemelidir* şeklinde görüş bildirdiler. Buna göre katılımcıların yarısının intihal konusunda eğitimi yetersiz bulduğu görülmüştür.

Katılımcıların yarıdan fazlası, "Kişisel nedenlere bağlıdır" kategorisinde *onaylanmıştan yola çıkarak kabul görme beklentisi,* derken yarısı *kolaycılığa kaçma* derken, bir kısmı *yaratıcılık yoksunluğu, özgün eser üretememek* bağladılar. Bir kısım katılımcı *ünlü olma isteği, beğenilme kaygısı ve başarılı görünme* demiş yine bir kısmı s*anatçının sanat piyasasında para kazanma hırsı,* gibi intihalin nedenlerinde kişisel sebeplere değinmişlerdir. Bu durumda katılımcıların tamamına yakın kısmı kişisel nedenlere bağlı görüşler bildirmişlerdir.

Katılımcıların yarısı "Teşvik edici çevresel nedenlere bağlıdır" kategorisi içinde bir kısmı *Sanat piyasasının, (galeri, koleksiyoner vs) özgünlüğe değil satışa önem vermesi,* derken, bir kısım katılımcı, *Yeni yüzyılın gerekliliği olarak sosyal ağların çeşitliliği ve dünyadaki diğer eserlere ulaşma kolaylığı,* demişlerdir. Birkaçı *alanlarında pek çok yöntemin denenmesi yeni yöntem bulunamaması nedeniyle çalışmaların birbirine benzemesi* ve *intihale uğrayan kişilerin hukuki yola başvurmaması,* demişler. Son olarak sadece 2 katılımcı *ülkemizde sanat eleştirmeni azlığı ve olanlarında intihali görmezden gelmesi,* demişlerdir.

Burada intihalin nedenleri temasında katılımcıların yarısının intihal ile ilgili eğitimi yeterli bulmadıkları görülür. Bu katılımcılar intihal bilgilendirme eksikliği ve konu ile ilgili eğitimin gerekliliğine değinmişlerdir. Ayrıca katılımcıların büyük çoğunluğu çevre ve piyasanın teşvik edici özelliğinin etkilerinden bahsettiği görülür. Fakat neredeyse tamamına yakın kısmı kişisel nedenlerden dolayı intihale önem verilmemesinden bahsetmelerine rağmen diğer nedenler hakkında yeterince görüş belirtmemişlerdir. İntihali sadece kişisel bir olgu olarak değerlendirmek gerçekçi bir değerlendirme olmayacaktır. Çünkü intihal bir davranış biçimidir ve olumlandırılması eğitimle sağlanmaktadır. Katılımcıların kişisel

nedenlere bağlama çabası konuya karşı sorumluluktan kaçma düşüncesini beraberinde getirmektedir.

- **Dördüncü alt problem, s*anat eğitiminde öğretim yöntemlerinden biri olan kopya eserden yararlanma konusundaki görüşler*e ilişkin katılımcı görüşleri incelendiğinde;**

Eğitimde kopya yönteminin sakıncası yoktur kategorisinde katılımcıların yarısı *sanat eğitimi atölye vs derslerin yöntem ve tekniklerini öğrenmek için kopya eser kullanılabilir,* derken yine yarısı ö*nceki eserlerden kopya olarak yararlanma durumu öğretim yöntemidir,* demiştir. Eğitimde intihal, getirdiği olumsuz sonuçlara rağmen Garett (2012, aktaran Porter, 2010) kopyalama sanatları yoluyla öğrencilerin öğrenmede bir sıçrama tahtası olabileceğini savunmuş ve kopyalamanın yaratıcı öğrenme sürecinin bir parçası olduğunu da belirtmiştir.

Sanat, sanat eğitimi verilen kurumlarda sistemli bir şekilde planlanarak diğer sanat dallarıyla birlikte ele alınmalıdır. Özellikle heykel ve resim gibi ana disiplinleri birbiriyle iç içe geçmiş olarak, öğrencinin istediği yöntem ve teknikleri de dilediğince ele alabileceği bir eğitsel süreç gerçekleştirilmelidir (Şahiner, 2002, s. 80).

Bir kısım katılımcı *sanat eğitiminde sürekli kopya eserden faydalanmak alışkanlık olmamalıdır sorumluluğu vardır,* derken bir kısmı *geçmişten günümüze resim sanatımızda kopya etme geleneği öğrenme yöntemidir* demişlerdir. Yine bir kısmı katılımcı *kopya eserlerden yola çıkarak öğrenci kendine özgü yeni üslup tarz oluşturabilir,* aynı eseri başarabilmesi özgüven sağlar derken bir kısmı *Röprodüksiyon (eser birebir kopya) bir öğrenme yöntemidir, sakıncası yoktur* demişlerdir. Son olarak az sayıda katılımcı, e*ğitimin ilk yıllarında kopya kullanılması faydalıdır, demişler bun göre katılımcıların tamamına yakın kısmı* eğitimde kopya yönteminin uygulanmasında sakınca görmemiştir.

Sanatla ilişkili terimlerin kopyalamak, çoğaltmak, özenmek, saygı göstermek, taklit etmek, etkilenmek, öykünmek, yansıtmak, alıntılamak, tekrar etmek, temsil etmek, yeniden üretmek, benzetmek tam donanımlı bir tekrarı olduğunu ileri sürer yineleme ve taklidin karmaşıklığı, uzun ömürlülüğü ve incelikleri ile her yerde olduğunu belirtmektedir (Baselitz, 2012, s. 179).

Fakat diğer kategori de "kopya öğretim yöntemi olarak kullanılmaz" diyen az sayıda katılımcı önceki kategorideki görüşlerin tersi yönde *karşıyım yaratıcı bir ruhun kopyalar üzerinden değil, gerçekler üzerinde gitmesi gerektiğini düşünmekteyim* ve *öğrenci kopya*

eseri sergilenmemelidir, dedikleri görülür. Bu kategoriler incelendiğinde doğal olarak eğitim sürecinde kopyayı destekledikleri görülürken birkaç katılımcının da kopya çalışmanın sınırı olduğundan ve alışkanlık haline getirilmemesi gerektiğinden bahsettiği görülür.

Sanat eğitimi veren eğitimciler; sanat dünyasını, sanat tarihini sanatçıların içselleştirdiği teknik ve tarzları açıklayan sanatsal teorilere hâkim olmalıdır. Aynı zamanda öğrenciler de sanat tarihi sanat teorisi ve sanat eserlerinin kültürel bağlamı hakkında bir temel oluşturmalıdır. Öğrencinin çağdaş sanatı tam olarak anlaması için ancak detaylı bir sanat eğitimi gereklidir. Böylelikle öğrenciler dünyayı inceleyip anlayacakları yeni yorum imkanları elde eder ve yeni yollar keşfederler. Bu nedenle de sanat eğitimine yeni yaklaşımların eklenmesiyle çağdaş sanatın daha iyi anlaşılması sağlanır (Wolcott, 1996, s. 78).

- **Beşinci Alt problem, *Öğrencilerinize intihal bilgilendirmesi yaparken nelere dikkat ediyorsunuz* sorusuna ilişkin katılımcı görüşleri incelendiğinde;**

Katılımcıların yarısı özgünlüğün ve yaratıcığın önemi kategorisinde ö*zgünlüğün öneminden bahseden* görüşlerinin yanın da bir kısmı da, *esinlenme, öykünme, ilham alma, kendine mal etme ile intihal arasındaki özgünlük farkına* değinmişlerdir. Sanat eğitimi ve yaratıcılık kavramları hep birlikte anılırlar, uzun yıllar eğitimin her alanında ve her ders için geçerli olması gereken yaratıcılık eğitimi hep görsel sanat eğitiminin bir görevi olarak görülmüştür. Sanat eğitimi yoluyla geliştirilen yaratıcılığın her alanda sanatsal yaratıcılığın ancak planlı ve programlı bir eğitimle gelişmektedir (Kırışoğlu, 2002, s. 6).

Bir kısım katılımcı etik ve ahlaktan bahsederim kategorisinde, e*tik olmadığı ve ahlaki açıdan yanlış olduğundan bahsederim derken,* bir kısım katılımcı, *başka bir eserden kendine mal etme veya kopya yapmışsa önceki eserden bahsedilmesi gerektiğini söylüyorum,* demişlerdir. Eğitimde etik, eğitimin hedefleri, değerleri ve süreçleri açısından öncelikle ele alınması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun en önemli nedeni eğitimin kendisinin, bireylerde davranış değişikliği yaratmak gibi iddialı bir girişim olarak ortaya çıkmasıdır (Aydın, 2003, s.45).

Etik başkaları hakkında ahlaki yargıları bulunan, başka insanların eylemlerini öven ya da kınayan herkesle ilgilidir, eğitimde etik özel bir önem taşır; çünkü öğretmenler ve yöneticiler, şu anda öğrencilerinin, yani gelecek kuşağın eğitiminin ve ahlaki iyiliğinin

sorumluluğu taşımaktadırlar. Etik, ne yapmam gerektiğini düşünürken başkalarının haklarını ve çıkarlarını da dikkate aldığımı varsayar (Haynes, 2002, s.19).

Sosyal medyadan uzak tutarım kategorisine göre; az katılımcı, *öğrenci çalışmalarını inceleyerek kopyaya izin vermem*, derken birkaç katılımcı da, *sosyal medyadan uzak durmalarını söylerim*, ifade ettiler.

Kanunlar ve Telif haklarından bahsederim kategorisine göre; bir kısım katılımcı *Telif hakları hakkında bilgilendirme yaparım* demiştir. Diğer, sadece intihal örnekleri veririm kategorisinde, *resim yarışmalarında peş peşe yaşanan orijinallik sorununa ödüllerin iptali, kopya eseri dava etme ve basında haber olmasına değinerek caydırıcı örnekler veriyorum,* demişlerdir.

Katılımcıların yarısı *öğrencilerinize intihal bilgilendirmesi yaparken hangi konulara değinmektesiniz* sorusuna, *özgünlüğün öneminden bahsederim* demişlerdir. Bir kısmı *sosyal medyadan uzak tutarım*, bir kısmı *telif haklarından bahsederim* yine bir kısmı da *intihal örnekleri veririm* demiştir. Bu görüşlere bakıldığında, katılımcıların farklı düşüncede olduğu görülmüştür. Görüşlerde eser orijinalliği özgünlük ve intihalin etik ve ahlaki olarak yanlış olması konularına az bir kısmının değindiği görülmüştür. Katılımcıların farklı bilgilendirmeler yapmasından da anlaşılacağı gibi konu hakkında fikir birliği içinde olmadıkları gerek etik ve ahlaki değerler gerekse intihal eğitimi konusuna yeterince değinmedikleri görülmüştür.

- **Altıncı Alt problem, *Resim sanatımızda intihali önlemeye yönelik yaptırımlar'a* ilişkin katılımcı görüşleri incelendiğinde;**

Bir kısım katılımcı, eserler belgelenmelidir kategorisinde, *hukuki yaptırım vardır, eser özgünlüğü belgelendirilmelidir, kanunlarla koruma altına alınmalıdır,* derken birkaç katılımcı, *uzman kişilerden resmi bir intihal tespit komisyonu kurulmalıdır,* demişlerdir. Bir kısım katılımcı, hukuki yaptırımlar vardır ve uygulanması gereklidir, kategorisinde *hukuki caydırıcı cezalar vardır ve uygulanmıyor* derken, çok az bir kısmı *intihal içerikli ders konulması gerekir,* demişlerdir. 4 katılımcı *cezai yaptırım vardır ve (5846) kanunlarda ciddi para cezaları uygulanmaktadır,* demişlerdir. Buna göre *FSEK madde 71/4'de ise; FSEK madde 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39 ve 40'da sayılan hallerde; kaynak gösterilmemesini; yetersiz aldatıcı veya yanlış kaynak gösterilmesinin de suç olduğunu belirterek cezai yaptırıma bağlanmıştır. İntihal suçunun müeyyidesi 71/son'da; suçu işleyenler hakkında, iki yıldan*

dört yıla kadar hapis veya elli milyar liradan yüz elli milyar liraya kadar ağır para cezasına veya zararın ağırlığına göre; her ikisine birden hükmolunacağı belirtilmiştir.

*K*atılımcıların çok azı *intihale uğrayan kişiler mahkemeye başvururs*a *önleyici olur* ve *basın haberleri ve sanat dergi yayınlarında intihal örnekleri yazılmalı*, demişlerdir. Son olarak sadece iki katılımcı, *sanat alıcılarını yanlış yönlendiren galericilerin gerekli şekilde cezalandırılması gerekir,* demişlerdir. Genel olarak katılımcıların sanat piyasasına dönük eleştiride bulunmadıkları görülmüştür.

Bir kısım katılımcının, "Hukuki yaptırımlar yoktur veya yetersizdir" kategorisinde *hukuki, yaptırımlar yetersizdir,* dedikleri, yine bir kısmının da *nelerin esinlenme nelerin kendine mal etme ve intihal olduğu kesin sınırlarla belirlenmeli hukuki olarak belirsizdir,* dedikleri görülür. Sadece iki katılımcı, *yaptırım yoktur veya var mı bilmiyorum,* demiştir. Sonuç olarak katılımcıların yarısından azı *Görsel alanda hukuki yaptırımları,* eksik bulmuşlardır.

Katılımcıların yarısı hukuki olarak yaptırımlar vardır ve uygulanması gereklidir şeklinde görüş bildirirken Ve yine büyük bir kısmı Türkiye'de eserlerin korunmasına yönelik koruyucu kanunların olduğunu, eserlerin hukuki olarak belgelenmesi gerektiğinden bahsetmişlerdir. Ayrıca uzman kişilerden oluşan eser inceleme komisyonu eksikliğine işaret etmişlerdir. Bu kategoriler göstermektedir ki katılımcıların bir kısmı Türk Resim Sanatında intihali önlemeye yönelik yaptırımları ve eser belgelemeyi yetersiz bulmuşlardır. Buna rağmen konuya görüş bildiren ve bildirmeyen tüm katılımcılara baktığımızda Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundan çok az bir kısmının değindiği görülmüştür. Bu durumda konu hakkında yeterli bilgi edinilmediği ve konuya yeterince önem verilmediği de düşünülebilir.

- **Yedinci alt problem olarak, *Görsel alanda intihali önlemeye yönelik çözüm önerileri' ne* ilişkin katılımcı görüşleri incelendiğinde;**

Katılımcıların tamamına yakını "intihal ve özgünlük konusunda eğitim gereklidir", kategorisinde, *eğitimci özgünlüğün önemi üzerinde durmalıdır, sanat eğitimcilerin intihali önlemeye yönelik öğretme sorumluluğu vardır* derken yine bir kısım katılımcı *özgünlük ve yaratıcılığın önemi çok küçük yaşlarda aşılanmalıdır,* demişlerdir. Yine bir kısmı *sanat eğitimi verilen kurumlar bu konuda öğrenciye rehber olmalıdır,* demişlerdir.

Yaratıcılık her ne kadar doğuştan gelen bir özellik gibi görünse de, yaratıcı yaklaşım, yaratıcı bakış açıları ve yaratıcı beceriler büyük ölçüde, sanat eğitimi ile geliştirilebilen davranışlardır (Artut, 2004, s.175-176). Yine aynı kategoriye göre, katılımcıların bir kısmı,

etik ve ahlak bilinci kazandırılmalı, demiştir. Yine bir kısım katılımcı, *esinlenme kendine mal etme ile intihal arasındaki fark iyi öğretilmeli,* ve *sanatta intihal konuları ders programlarına eklenmelidir, Fikri ve mülkiyet hakları hakkında bilgilendirmeler yapılmalıdır,* demişlerdir. Bu görüşler neticesinde ilk kategoride tüm katılımcıların tamamına yakını *eğitimin intihali önlemedeki gerekliliğini* vurguladıkları görülmüştür. Zaten sanat eğitimi veren akademisyenlerin çoğunluğunun eğitimin önemini ele almaları beklenen bir durumdur

Platon'a göre eğitim, *ruhun bu gücünü iyiden yana çevirme ve bunun için en kolay, en şaşmaz yolu bulma sanatıdır. Yoksa ruha görme gücü vermek değildir. Çünkü onda bu güç kendiliğinden vardır, ama kötü yöne çevriktir, bakılmayacak yana bakmaktadır. Bunu iyi yana çevirmek sadece eğitimle olur* (Thompson, 1990, s.17).

Bir kısım katılımcı, "kanunlar intihali önlemede gereklidir" kategorisinde; *cezai yaptırımlar uygulanmalı caydırıcı olmalıdır, cezai yaptırımlar yetersizdir uygulanır hale getirilmelidir* derken, bir kısmı *sanat eseri özgünlüğü kanunlarla belgelenmeli korunmalı,* demişlerdir. Bu görüşler bakımından ele alacak olursak kanunlar karşısında eserin hakları belirgindir. FSEK eserin tanımını "sahibinin hususiyetini taşıyan ve ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri olarak sayılan her nevi fikir ve sanat mahsulleri" şeklinde yapmıştır (madde 1/B). Ayrıca FSEK'nun birinci bölümünde fikir ve sanat eserlerinin neler olduğu belirtilmiştir. *Madde 4 de; estetik özelliğe sahip olan güzel sanat eserleri sıralanmıştır. Yaratıcılıkla özgünlüğün birleşiminden oluşan güzel sanat eseri; Estetik değere sahip olan; 1. Yağlı ve sulu boya tablolar; her türlü resimler, desenler, pasteller, gravürler, güzel yazılar ve tezhipler, kazıma, oyma, kakma veya benzeri usullerle maden, taş, ağaç veya diğer maddelerle çizilen veya tespit edilen eserler, kaligrafi, serigrafi şeklinde her türlü sanat eserini kanun kapsamında korumaya almaktadır.*

Bu kategori sonucu olarak intihali önlemede çözüm önerisi olarak; katılımcıların tamamına yakını "intihal ve özgünlük konusunda eğitim gereklidir" derken yarısına yakın bir kısmı öneri olarak, "kanunların uygulanması gerekliliği" yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu görüşleri ele alırsak katılımcıların intihali önlemede çözüm önerisi olarak; hukuki olarak intihal bilgilendirmesinden daha çok eğitimde intihal bilgilendirmesini gerekli bulduğu görülmüştür. Fakat 3'üncü alt problem, *resim sanatı alanında intihalin nedenleri sizce nelerdir,* sorusunda katılımcıların yarısı intihalin oluşmasında eğitim eksikliğini nedeni olarak değerlendirirken, 7.alt problem *görsel alanda intihali önlemeye yönelik çözüm*

önerileri nelerdir' sorusunda tamamına yakın kısmı (22si) intihal konusunda eğitimi gerekli görmüşlerdir. Bu sonuçlar göstermektedir ki bu karşılaştırma, yaklaşımlar arasında tutarsızlık olduğunu düşündürmektedir.

4.2. İlgili Araştırmalarla Karşılaştırma

Yurt içindeki araştırmalarda; En yakın araştırma örneği olarak, Topkara, Gülnur (2019) "*Görsel sanatlar öğretmen adaylarının sanat uygulamalarında intihal eğilimi ve görsel intihale ilişkin görüşleri"* yüksek lisans tezi, araştırma konusu bakımından Türkiye'de bulunan ilgili araştırmalar içinde en yakın içerik sunan araştırmadır. Topkara (2019) araştırmasında, *Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Sanat Uygulamalarında Görsel Sanat (atölye) uygulamalarında hazır görseller kullanımı yönündeki görüşleri* sorularak yapılan anket değerlendirilmesi sonucu sonuç görüşler 4 tematik başlık altında toplanmıştır.

a. "Sanatsal Gelişim" öğrenciler sanat (atölye) uygulamalarında hazır görsel kullanımında olumlu ve olumsuz olarak görüş zıtlığı yaşamaktadır. Görüş ayrılıklarının yanında genel kanı çoğu öğrencilerin atölye uygulamalarında hazır görseller kullandığı yönündedir.

b. "Öğretim Süreci" hazır görsel kullanımını atölye uygulamalarının büyük sorunu olarak görmektedirler. Öğrenciler atölye imkanlarının yetersizliğini, sistemin eksikliğini, zaman baskısının bulunduğu ve kalabalık atölye ortamlarını eleştirmişlerdir. Ayrıca, yüksek not kaygısının kopyayı arttırdığını belirtmişlerdir. Geleneksel eğitim verdiği söylenen öğretim elemanlarının atölye eğitimini geliştirmeye yönelik çabalarının az olması ya da olmaması yönünde öğrenciler görüş belirtmişler.

Bu tez araştırmasında akademisyenler sanatsal gelişim için atölye uygulamalarında ve öğretim surecinde hazır, kopya eserlerden faydalanmayı olağan karşılamış ve eğitimin bir parçası olarak görmüşlerdir.

c. ''Kişisel Değerler" Kendisini yetersiz hissetmeleri, beğenilmeme kaygısı nedeniyle özgüvenlerini tamamlamak için başvurduklarını açıkça ifade eden öğrenci görüşleri dikkat çekmektedir. Dürtülerine yenik düşerek kolaya kaçmayı tercih eden öğrenci grubu hazır görsel kullanmayı normal karşılamaktadır. Ancak hazır görsel kullanmayı emek hırsızlığı ya

da karaktersizlik olarak nitelendiren bir grup öğrenci hazır görsel kullanmayı etik bulmamaktadır.

Yukarıdaki ilgili araştırma anket sonucu gelişen Kişisel değerler, verileri ile bu araştırmadaki 1'inci ve 3'üncü alt problem kategorilerindeki görüşlerle bazı yönlerden örtüştüğü görülmektedir.

d. ‘‘Çağın Sunduğu Olanaklar" 21. yüzyılın getirdiği kolaylıklara boyun eğen öğrenciler, sanat (atölye) uygulamalarında hazır görsel kullanımını kabul edilebilir görmektedir. Sosyal medyanın internetten erişimi kolaylığı. Dönemsel olarak görsel geçişler (benzeşmeler), etkilenmeler görselleri hızla tüketmenin doğal karşılanmaktadır. Bu durumu değerlendiren öğrenciler ve bir an önce tedbir alınması toplumun bilinçlendirilmesi yönünde görüş bildirmiştir. Yukarıdaki ilgili araştırma anket sonucu gelişen öğretim süreci 2'inci verileri ile bu araştırmadaki 1'inci alt problemdeki cevaplara göre sosyal medyanın intihali teşvik ettiğine yönelik bir kısım görüşle örtüştüğü görülmektedir.

Yine Topkara (2019) araştırmasında, *İntihal Eğilimi ve Görüşleri* Anketi uygulanmış. *Görsel sanatlarda intihal ve intihal farkındalığı yönündeki görüşler* 4 ayrı tematik başlık altında toplandığı görülmüştür.

1. "Suç" bazı öğrenciler görsel sanatlarda hazır görselleri birebir kullanmanın intihal-aşırmacılık suçu olacağı yönünde görüş bildirirken bazı öğrenciler ise gelişim amaçlı kullanılabileceğini belirtmiş ve hırsızlık olmayacağını ifade etmiştir. Bu bağlamda, öğrenci görüşleri arasında iki zıt görüş bulunmaktadır.

2. "Hukuk" ceza teması yönündeki görüşler gibi hukuk teması altında gruplanan maddi ve manevi zararların tazmini yönündeki görüşler de zayıf kalmıştır.

3. ‘‘Ceza" öğrencilerin hazır görsel ceza aldırılması yahut kullanımlarında şikâyet edilmesi yönündeki görüşler zayıf kalmıştır.

4. ‘‘Diğer" genel anlamda öğrenciler görsel sanatlarda kopya eser kullanmayı etik bulmamıştır (Topkara, 2019). Yukarıdaki ilgili araştırma anket sonucu gelişen hukuk, suç, ceza verileri ile bu araştırmadaki 6'ncı ve 7'inci alt problem kategorilerindeki bazı görüşlerle benzer ifadeler içerdiği görülmüştür.

Yukarıda 4 ayrı başlıkta ele alınan suç, hukuk, ceza olarak hukuki olarak ele almayı zayıf bulmuştur. Bu tez araştırmasında akademisyen görüşlerinde hukuki konulara değinmek ve cezai yaptırımlara değinme bakımından yetersiz ve zayıf görüş içerdiğinden benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Yurtdışındaki araştırmalarda; Garrett L. ve Robinson A. (2012) University for the Creative Arts.'de yaptığı *Farkı bulun! Görsel sanatlarda intihal tespiti* konulu üniversite öğrenci anketine göre;

Görsel intihalin tanımlanmasıyla ilgili en sık kullanılan arama göz önüne alındığında teknolojiler metne dayalı olduğundan, görsel intihalin tanımlanması ve kanıtlanması çoğu zaman uzmanlara bırakılmaktadır. Akademik personelin bilgi ve deneyimi tutarsızlıklara neden olabilir (Tespit, yaklaşım, politikalar ve uygulamalar nedeniyle). Bu yazıda proje ekibinin çalışmaları özetlenmektedir. Sanat eğitimi sektöründe görsel intihalin doğasını, kapsamını araştıran çalışmaya göre; "*İlgili araştırmada 8'e bölünmüş 27 soru yer alan akademisyenle yönelik intihal anketine göre; tanımı, tanımlamayı kapsayan bölümler, olaylar, önleme, tespit ve yöntemleri şüpheli görsel intihal vakalarını ele almak, bu alandaki teknik araçların kullanımının yanı sıra, ve ayrıca konuyla ilgili temel ayrıntıları sorulmuş. Katılımcıların rolleri, kurum türü, ve konu uzmanlığı ve aynı zamanda onlara daha fazla yorum yapma ve takip etme fırsatı görsel intihal konusuna ilişkin belirli noktalara değinmek şeklinde olarak değerlendirilmiş"* (Garret, Robinson 2012). Anket sonucuna göre; katılımcıların çoğunluğu, kopya sistemini kullanılabileceğini yönünde görüş bildirmiş, ve yine olumlu görüşlere göre: öğrencinin konuyla ilgili öğrenmesini destekleyerek intihal yapmak (%55); olayların caydırılmasında intihal (%64); Şüpheli olayları doğrulamak için (%62); ve gerçekleşmeyen olayların belirlenmesine yardımcı olmak başka yollarla tespit edilmiştir (%57). Ancak potansiyeli değerlendirme istendiğinde görsel bir arama hizmeti tanımlamayı sunabilir görsel intihal olaylarının tespiti ve netliği konusunda yorumlar büyük ölçüde şüpheli görülmüş (Garrett ve Robinson, 2012).

Joanna De Mesa (2020) *Grafik Tasarım Öğrencilerinin Tasarım Sürecine Yönelik Zorlukları* konulu öğrenci araştırmasındaki yorumuna göre*;* "*Bu çalışmaya katılanların tümü, bir sanatçının diğerinin eserini, onun fikirlerini veya kendi unsurunu dahil etmeden tamamen kopyalaması halinde, bir sanatın intihal olarak kabul edildiği sonucuna varmıştır. Üstelik kişi kopyaladığı ve çoğalttığı sanatçıyı da tanıyamıyorsa bu zaten intihal sayılıyor.*

Katılımcılardan biri, bazı çağdaş sanatçı ve sanatların diğer sanatçılardan ilham aldığını ifade etti.

Blythman'a göre, görsel intihalin metin tabanlı eşdeğeri kadar yaygın olmadığı değerlendirilmektedir; ancak yükseköğretim sektöründe akademik uygulamalarını desteklemek için görselleri kullanan artan sayıda öğrenci olduğu ve bu nedenle görsel bağlamda görsel referanslama ve akademik bütünlük sorununun sanatın çok ötesinde var olabileceği belirtilmektedir (Blythman, 2007). Görsel intihale yol açan en önemli faktörlerden biri ilham alma ve kopyalama fikriyle karıştırılarak farkındalık eksikliğinin yaşanmasıdır (Bradley, 2016). Hiç kimse orijinal fikirlerle yola çıkmaz ve yaratıcı kişilerin veya öğrencilerin kopyalayarak anlayışlarını geliştirmelerini ve böylece tasarım bilgilerini geliştirmelerini önermez (Crace, J. 2007). Bu nedenle anlayışlarını ve sanatsal yargılarını geliştirirken mevcut sanat veya tasarım eserlerine başvurmaları gerekir. Öğrenciler için intihalin nelerden oluştuğunu bilmemek bunu yapmanın en tutarlı nedenidir. (Garett, 2012, ve Bltyman, 2007), intihal anlayışının eksikliğinin, intihalin çeşitli biçimlerini ve derecesini tanımakta zorluk anlamına geldiğini belirtmiştir. Görsel intihalin akademik intihal kadar yaygın olmadığı sonucuna varılabilir (De Mesa, J. 2020).

Bu tez araştırması ile yukarıda belirtilen araştırmacılar Blythman ve Robinson'un araştırmaları karşılaştırıldığında bu araştırmada akademisyenlerin büyük çoğunluğu eğitim sırasında kopya yöntemini desteklemekte ve gerekli bulmaktadır. Yine İntihalin nedenleri karşılaştırıldığında Garret, Bltyman, Bradley'e göre farkındalık eksikliği olarak ifade edilmiş, bu araştırmada ise akademisyenlerin çoğunluğu şahsi nedenler kişisel hırs ve çıkarlara ahlaki yoksunluğa değinmişlerdir. Yine de aynı katılımcıların görsel intihalin önlenmesine yönelik öneriler kısmında eğitimin yetersizliğine işaret ederek farkındalık ve bilgi eksikliğine işaret ettikleri görülür.

4.3. Sonuç

Yeniden üretim türleri tanımları ve intihal arasındaki farkları, kavramsal çerçeve içerisinde verilen tanımlar ışığında ele alınmaya araştırıldı. Bu çalışmada esinlenme, öykünme, alaycı dönüştürüm ve kendine mal etme gibi yeniden üretim türleri tanımlarıyla ele alındığında uygulama bakımından ayrıntılarıyla birbirinden ayrılan az veya çok kopya içeren atıflı

çalışmalardır. Bu çalışmaları intihal sayılan eser ile karşılaştırdığımızda önceki eseri hiç var olmamış gibi atıfsız bir yaklaşım bulunmaktadır.

FSEK'e göre yeniden üretilen işleme eserde sahibinin hususiyeti bulunmuyorsa intihalden söz edilmektedir. Başkasının eserini atıfsız kendine mal etmeye intihal denilmektir. İntihalin varlığını söyleyebilmek için, bir kısmının atıfsız kullanılması yeterli sayılmaktadır.

Yeniden üretim türlerinde önceki fikir atıflı olduğunda desteklenirken intihalde suç sayılır. Çünkü intihalde başkalarının fikrinin, üretiminin, yaratıcılığının ve özgünlüğünün gizli bir şekilde sahiplenilmesi veya başkasının eserini sadece kendi eseri olarak gösterilmesi söz konusudur.

Türk resim sanatında tartışıma yaratan intihal problemi olarak önemli eserlerin internete yansımış taklit örnekleri, yarışmalardaki diskalifiye eserler ve mahkemeye yansımış bazı intihal tartışma örneklerinin varlığı, sanat alanında bir miktar taklide yöneltildiğini de göstermektedir. Fakat buna karşın, intihal probleminin sosyal medyada tartışılması ve sanat dergilerine konu olması bu konuya karşı tamamen duyarsız bir yaklaşım olmadığını göstermektedir.

İntihalde sanat eğitiminin önemi bakımından, sanatta özgünlüğün etik ve ahlaki bir değer olduğu için konunun yine eğitim ile çözülebileceği düşüncesinden dolayı lisans düzeyinde sanat eğitimi veren kurumlarda akademisyenlerin intihal hakkındaki görüşleri analiz edilmiştir.

Bulgular kısmında ele alınan tablolardaki temaların sonuçlarına bakacak olursak; 1'inci temada intihal hakkındaki genel görüşlere bakıldığında katılımcıların yarısı eserlerden etkilenmenin esinlenme boyutunda olabilirliğine olumlu yaklaşırken büyük bir kısmı da intihalin olmaması gerektiği yönünde görüş belirtmişlerdir. 2'inci temada, günümüz çağdaş Türk resminde intihal tartışması yaratan mevcut örneklere ilişkin görüşlerinin gerekli oranın altında olduğu ve yeterli örnek göstermedikleri görülmüştür. Bu durum önemli bir katılımcı grubunun örneklere ilişkin yeterli bilgi veremediği veya bilerek örnek vermediklerini düşündürmektedir. 3'üncü temada, intihalin nedenleri temasında katılımcıların yarısının intihal ile ilgili eğitimi yeterli bulmadıkları görülür. Bu katılımcılar intihal bilgilendirme eksikliği ve konu ile ilgili eğitimin gerekliliğine değinmişlerdir. 4'üncü tema incelendiğinde doğal olarak eğitim sürecinde kopyayı destekledikleri görülürken birkaç katılımcının da kopya çalışmanın sınırı olduğundan ve alışkanlık haline getirilmemesi gerektiğinden

bahsettiği görülür. 5'inci temada, katılımcıların yarısı öğrencilerinize intihal bilgilendirmesi yaparken hangi konulara değinmektesiniz sorusuna, özgünlüğün öneminden bahsederim demişlerdir. Bir kısmı sosyal medyadan uzak tutarım, bir kısmı telif haklarından bahsederim yine bir kısmı da intihal örnekleri veririm demiştir. Bu görüşlere bakıldığında, katılımcıların farklı olduğu görülmüştür. Gerek etik ve ahlaki değerler gerekse intihal eğitimi konusuna yeterince değinmedikleri görülmüştür. 6'ncı temada, Türk resim sanatında intihali önlemeye yönelik yaptırımları ve eser belgelemeyi yetersiz bulmuşlardır. Buna rağmen konuya görüş bildiren ve bildirmeyen tüm katılımcılara baktığımızda Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundan çok az bir kısmının değindiği görülmüştür. 7'nci temada, intihali önlemeye yönelik görüşlerde, tamamına yakını İntihal ve özgünlük konusunda eğitim gereklidir derken yarısına yakın bir kısmı öneri olarak, kanunların uygulanması gerekliliği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Sonuç olarak katılımcıların çoğunluğu intihalin olmaması gerektiği yönünde fikir belirtirken konu ile ilgili yeterli örnek veremedikleri görülür. Yine büyük kısmı İntihalde özgünlük eğitiminin gerekliliğine değinirken, çoğunluğu intihalin kişisel nedenlere bağlı olduğunu ifade etmiştir. Fakat toplumsal olarak intihali önlemeye yönelik yaptırımları ve eser belgelemeyi yetersiz bulmaların rağmen hukuki açıdan yaptırımlara fazla değinmedikleri görülür. Buradan hukuki bakımdan konu hakkında yeterli fikir sahibi olmadıkları sonucuna varılabilir. Ayrıca dikkat edildiğinde akademisyenlerin çoğunluğu farklı temalarda özgünlük etik ve ahlaki değerlere daha sık değindikleri görülür. Bu bakımdan öğrenci eğitimlerinde özgünlüğe etik ve ahlaki açıdan önem verdikleri düşünülebilir. Sanatın bilinçli gelişimi ve gelecek kuşaklara aktarılması bakımından lisans düzeyinde eğitimcilere önemli görev düşmektedir.

4.4. Öneriler

Araştırma sürecinde katılımcı görüşleri sonucunda yeniden üretim türlerinin anlaşılmasında pek çok konuda kavram karmaşası yaşandığı görülmüştür. Bu bağlamda bu konu üzerinde daha fazla araştırma yapma literatüre katkı sağlanması gerekliliği öngörülmektedir. Görsel intihal konusunda eğitim veren akademisyenlere yönelik bu araştırmanın amaçlarından biri de bu konuya çözüm ve öneri getirmektir. Sonuç olarak kavramsal araştırma ve katılımcı

görüşleri sonucunda gelişen belirgin çözüm önerileri; eğitimde uygulayıcılara öneriler, sanat piyasasında uygulayıcılara öneriler şeklinde iki başlık altında açıklanmıştır.

4.4.1. Eğitimde Uygulayıcılara Öneriler

- Ahlaki eğitim çok küçük yaşlarda kazandırılmalı, fikir çalmanın suç olduğu öğretilmelidir.
- Akademisyenlerin sanat eğitiminde öğrencilerinin özgün eser üretimine destek vermeleri ve eser üretirken intihali doğuran nedenler hakkında bilgilendirme yapmalıdır.
- Eğitsel tedbir alarak intihal farkındalığı konusuna sık sık vurgu yapılmalıdır. Fikri ve mülkiyet hakları hakkında bilgilendirmeler yapılmalıdır, Öğrenciler intihal telif hakları ve hukuki yaptırımlar konusunda bilgilendirilmelidir. Özgün çalışma yapmak yerine hazır görsellerden birebir kopya çalışma yapmanın hukuki sonuçları konusunda aydınlatılmalıdır. Fikri hukuk alanında uzmanlık alanları artırılmalıdır.
- İntihal farkındalığının sanat etiği, fikri haklar, telif hakları gibi derslerin müfredata eklenerek. Görsel sanatta intihal konularında dersler verilmelidir.
- Görsel Sanat derslerinde, kopya eser çalışırken sorumlulukları öğretilmeli ve bire bir kopya ile arasındaki farklar konusunda aydınlatılmalıdır. Kopya eser çalışması sırasında yeniden üretim türleri ve öğrenci çalışmaları özgünlüğe yönlendirilmelidir.
- Sanat eğitimi sürecinde öğrencilere, etik ve ahlaki değer ve kavramlar ile etik dışı davranışların neler olduğunu üzerinde durulmalıdır. Eğitim yapılan kurumda etik ve fikri haklar konusunda konferans, seminer, panel gibi etkinlikler yapılmalıdır..

4.4.2. Sanat Piyasasında Uygulayıcılara Öneriler

- Sanatın içinde olanların, belli başlı sanat temsilcileri, galericiler, sanat eleştirmenleri intihal konusunda bilgili ve duyarlı olmalıdır.
- Sanatçıların ve sanatçı adaylarının sanat yapıtı yaparken esinlenme, etkilenme sürecini kendine mal ederken sanata katkı düzeylerini yüksek tutmalıdır. Sanata yön verenlerin özgün eserlere destek vermelidir.
- Sanat piyasası içerisinde olan sanat galerileri, koleksiyonerler, sanat eleştirmenleri ve sanata yön verenler resim sanatında intihale destek vermemelidir.

- Cezai yaptırımları uygulanmalı kanunlarda ciddi para cezaları verilmeli cezalar caydırıcı olmalıdır.
- Sanat eseri özgünlüğü kanunlarla belgelenmeli korunmalıdır. Patent, telif vb. gibi belge niteliği taşıyan bir kayıtlanma durumu olmalıdır. Hukuki olarak alanında uzman bir ekip eserlerin belgelenmesini sağlamalıdır.
- Sanatçılar eser alıntılarken intihal konusunda dikkat etmelidir. Başka bir eserden esinlenme, kendine mal etme veya kopya yapılmışsa önceki eserden kesinlikle bahsedilmelidir.

4.4.3.Araştırmacılara öneriler

Görsel intihal ve yeniden üretim türleri arasındaki farklar, konusunda literatürde kaynak eksikliği görülmüştür. Ayrıca intihalin nedenleri, görsel sanatlar alanında sanatçı adaylarının intihal algısı, görsel sanatlarda intihal ve esinlenme arasındaki farklar, sanatta orijinal eser ve intihal bilgisi yeterlilik düzeyleri, sanat piyasasında intihali destekleyici nedenleri ve son olarak sanat piyasası intihali desteklemekte midir? gibi pek çok konuda araştırma eksikliği görülmüş ve konu ile ilgili, bağlantılı araştırma yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

Academy of Art University (2010) *Teaching Tip: Refining Your Teaching, Visual Plagiarism.(Öğretmede İpucu: Öğretmeyi İyileştirme, Görsel İntihal)* Bildiri, San Francisco: USA

Akbulut, D. (2006). *Resim Neyi Anlatır*. İstanbul,istiklal yay.

Aktulum, K. (2016). *Resimsel Alıntı*. Ankara Çizgi yay.

Aktulum, K. (2011). *Metinlerarasılık//Göstergelerarasılık*. Ankara: Kanguru

Altıntaş, O. (2007). *Sanat Eğitimi ve Çağdaş Türk Resminde Nü*. Ankara: Sur

An, D. & Youn, N. (2017). The İnspirational Power Of Arts On Creativity (Sanatın yaratıcılık üzerindeki ilham verici gücü) 85.10.1016/j.jbusres.2017.10.025

Antmen, A. (2008). *Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar,* Sel Yayıncılık, İstanbul, 2008, s. 280-283

Arıkhan, A. (2011). *Sarayda Büyümek, Başyapıt Budur:70 Büyük Sanat Eseri*. İstanbul.yky

Artun, A.(2022). *Çağdaş Sanat Nedir? Modernlik Sonrasında Sanat,* Ali Artun (Derleyen), Nursu Örge (Derleyen) 4. - Şubat 2022 151 sayfa

Artut, K. (2012). *Güzel Sanatlar Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri.* Ankara: Anıyayıncılık.

Aristoteles (2014), *Nikomakhos'a Etik* (çev: Furkan Akderin*)*, Say Yay.

Aristoteles. (2017). *Poetika.* (çev:A. Çokona ve Ö.Aygün) İstanbul: İş Bankası,s 81

Ashton, D. (2002). *Picasso Konuşuyor*. (M. Yılmaz-N. Yılmaz, Çev.). Ankara: Ütopya

Aşçıoğlu, G. (2012). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Motivasyonun Görsel Sanat Çalışmaları Üzerindeki Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bil.2012.

Atalay, M.C. (2012) Türk Minyatür Sanatının Tasarım Öğelerinin, Türk Resminde Varlık Bulması, *Akdeniz Sanat Dergisi* 2012, Cilt 5, Sayı 10

Aydın, İ. (2003). *Eğitim ve Öğretimde Etik*. Ankara: Pegem

Barrett, T. (2012). *Sanatı Eleştirmek, Günceli Anlamak*. İstanbul: Hayalperest Yayınevi.

Barnard, M. (2002). *Sanat, Tasarım ve Görsel Kültür*. Ankara: Ütopya Yayınları.

Baselitz, G., Katti, C., Ambrose, K., Edwards, E., Frohne, U. A., Grewe, C., Whyte, I. B. (2012). *Notes From The Field: Appropriation: Back Then, İn Between, And Today*. The Art Bulletin, 94(2).

Başkan, Seyfi (1990) *Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye 'de Resim*. T.C.Kültür Türizm Yay. 1. baskı

Bauman, Z.(2011). *Postmodern Etik,* Çev.: Alev Türker, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2011

Bayrak, B. (2008). *Fotoğraf, Resim, Sinema ve Video Sanatının Devinimli İlişkisi:Alıntılama ve Anlamlandırma*. Sanatta Yeterlilik, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Bayraktaroğlu, A. ve Çalış, E. (2010). Gérard Rancinan'ın Methamorphoses Adlı Fotoğraflarında Yeniden Üretim, *Art-e Sanat Dergisi*, 3

Bayraktaroğlu, A.ve Çetin, M. (2013). Fotoğrafta Göstergelerarasılık ve Yeniden Üretim, *Art-e Sanat Dergisi*, 6 (11), 50-74

Benjamin, W. (2002). *Pasajlar* (4. baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Benjamin, W. (1992). *Pasajlar*; Aura Ve Lüks İmgesi (A. Cemal, Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Benjamin, W. (1935) (A. Cemal, Çev.1992). *Pasajlar; (Tekniğin Olanaklarıyla Yeniden Üretilebildiği Çağda Sanat Yapıtı),* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Bendixen, P. (2010). *Managingart:* An İntroduction İnto Principles and Conceptions.Berlin: LIT Verlag.

Berger, J. (2010). *Picasso'nun Başarısı ve Başarısızlığı*. İstanbul: Metis Yay.

Berger, J. (1990). *Görme Biçimleri.* (Y. Salman, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.

Bilgin, K.F. (2010). *Sanat Tarihi Öğretiminin Işığında Sanat Eğitimi,* Doktora tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Blythman, M., Orr, S. and Mullin, J. (2007) *Reaching A Consensus: Plagiarism in Non-Text Based Media. (Metin Tabanlı Olmayan Medyada İntihal).* London College of Communication, University of the Arts

Boydaş, N. (2007). *Sanat Eleştirisine Giriş*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayınları.

Buchholz, L. E. & Zimmermann, B. (2005). *Pablo Picasso*. İtalya: Literatür Yayıncılık.

Buyurgan, S. & Buyurgan, U. (2012). *Sanat Eğitimi ve Öğretimi*. Ankara: Pegem AkademiYayınları.6, s.54)

Büyükdüvenci, S. (2006). *Sanat ve Değer.* Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi, (2). 47-50.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri.* Ankara: Pegem A yayıncılık.

Breadley, S.(2016) *Managing Plagiarism in Programming Assignments With Blended Assessment and Randomisation,* Dept Computer Science, Durham University

Carroll, N. (2012), (Çev. Tirkeş, K.G. *Sanat Felsefesi Çağdaş Bir Giriş*, Ütopya Yayınevi, 1. Baskı, Ankara

Çellek, T. (2003). Sanat ve Bilim Eğitiminde Yaratıcılık. *Pivolka, 2(8),* 3-10.

Cengiz, A. S. (2009). Velazquez'i Unutmak: Las Meninas. *Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları*.151-160. Eskişehir.

Ceritoğlu, Sengel F. (2008). *Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda İntihal ve Esinlenme*, Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel hukuk Bölüm Dalı 2008

Coıgnard, J. (1995). Ustaların Ardından Yaratmak. (G. Özturanlı, Çev.). *Türkiye'de Sanat Plastik Sanatlar Dergisi,* (17), 30-33.

Gündüz, N. (2019), *Osmanlı Dönemi Türk Minyatür Sanatının Çağdaş Türk Resmine Etkileri,* Yüksek Lisans Tezi, .Giresun Üniversitesi,

Crace, J. (2007) *Here's one I ripped off earlier: For art and fashion students and their tutors when does inspiration become plagiarism?(Sanat ve moda öğrencileri ve onların eğitmenleri İlham intihale dönüşür mü?)* Guardian, 23 January 2007. U.s.a

Cumming, R.(2008). *Görsel Rehberler, Sanat.* İstanbul: İnkılap

Çakıroğlu, Elif, (2021), Postmodernizm Sürecinde Kendine Maletme ve lluıs Barba'nın Yapıtlarının Göstergelerarasılık Bağlamında İncelenmesi, *Sanat Edebiyat dergisi,* Yıl 2021, Cilt: 11 Sayı: 2, 490 - 504,

Çağlayan R.(2008). İlim ve Edebiyat Eserlerinde İktibas ve İntihâl üzerine,E-akademi Hukuk,*Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi*, Nisan 2008 Sayı 74

Çığır, E. (2012). *Post-Empresyonist Dönemde Henrı de Toulouse- Lautrec'in Desen Çalışmalarının Üslup Özellikleri Açısından Araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas. 23 mart 2023'de https://tez.yok.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Danto, Arthur C. (1992) *Beyond the Brillo Box* (New York: Farra-Straus-Giroux, 1992) s. 118

De Mesa, Joanna (2020) *Plagiarism Vs. Inspiration: Graphic Design Students' Challenges Toward Desig References (İntihal Vs. İlham: Grafik Tasarım Öğrencilerinin Tasarım Referanslarına Yönelik Zorlukları)* School of Media Studies, Mapúa University, Intramuros, Manila, Philippines

Doğan, H.M. (1998). *Estetik.* İzmir: Dokuz Eylül.

Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi,(1997). (3), 1435-71. 1165-66. İstanbul: Yem

Eco, U, (1992), *Günlük Yaşamdan Sanata*, Çev. Kemal Atakay, 2. Basım,

Edgü, F. (2008). *Picasso.* İstanbul: Sel

Ekiz, D. (2003). *Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metodlarına Giriş* (Nitel, nicel ve eleştirel kuram metodolojileri). Ankara: Anı

Elmas,H. (2006). Ondokuzuncu Yüzyıldan Günümüze Özgürlük Bağlamında Sanat Neydi, Ne Oldu , *S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15,* 281-298.

Emre, İ. (2006). *Postmodernizm ve Edebiyat.* Ankara: Anı

Erinç, M. S. (2009). *Resmin Eleştirisi Üzerine*. Ankara: Ütopya

Erinç, M. S. (2004). *Sanatın Boyutları.* Ankara: Ütopya

Erinç, M. S. (2009). *Sanat Sosyolojisine Giriş.* Ankara: Ütopya

Erinç, M. S. (1993). *Sanata Giriş ve Estetik*. Fikri Cantürk (Ed.), Sanata giriş içinde (s.1-9). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi

Erdoğan, Y. (2018). *Bir Resimsel Alıntılama Şekli Olarak Sanat Eğitiminde Kendine Mal etme,* Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı 2008. 20 Eylül,2022'de https://tez.yok.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Eroğlu, Özkan, (1997). *Resim Sanatı.* Bursa: F. Özhan

Ersoy, Ayla. (2002). *Sanat Kavramlarına Giriş.* İstanbul: Yorum Sanat

Esmaiel, Y. E. (2006). *Theory in practıce*. Constructıvısm and the technology of instructıon in an authentıc project-based computer class. Texas: Unıversıty Of North Texas.

Fıscher, E. (2012). *Sanatın Gerekliliği.* İstanbul: Sözcükler

Fineberg, J. (2014). *1940'tan Günümüze Sanat: Varlık stratejileri*. Karakalem İzmir:

Foucault M. (2000). *Kelimeler ve Şeyler.* (M. A. Kılıçbay, Çev.). Ankara: İmge

Freeland, C. (2008). *Sanat Kuramı.* Ankara: Dost

Fsek. (1951). *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu,* http://www.mevzuat.gov.tr sayfasından erişilmiştir

Garaudy, R. (1991). *Picasso,* Saint-John Perse, Kafka. (M.H. Doğan Çev.). İstanbul: Panel

Garret, AJ. & Viera, JM. (2005). *Understanding İnter Observer Agreement:* The kapa statistic. Family practice, (37)5, 360-363.

Garrett L.,Robinson A.(2012) *Spot the Difference! Plagiarism identification in the visual arts (Farkı bulun! Görsel sanatlarda intihal tespiti)* Leigh Garrett Amy Robinson University for the Creative Arts, England

Geiger, M. (1985). *Estetik Anlayış*. İstanbul: Remzi

Gençaydın, Z. (1993). *Sanat Eğitimi.* Süleyman Eripek (Ed.), Sanat yapıtı inceleme içinde (s.100-108). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi.

Girgin, F. (2018). *Çağdaş Sanat ve Yeniden Üretim*, Hayalperest yayınevi, 1. Basım, 2018

Gombrich, E. (1992). *Sanat ve Yanılsama-Resim Yoluyla Betimlemenin Psikolojisi*. İstanbul: Remzi

Gombrich, E. (2007). *Sanatın Öyküsü*. İstanbul: Remzi Kitabevi. İpşiroğlu, N.& İpşiroğlu, M. (1993). Sanatta devrim. İstanbul: Remzi

Harrison C.ve Wood P.(2026) *Sanat ve Kuram 1900-200 Değişen Fikirler Antolojisi*. İstanbul, Kure Yay.

Hamilton & Huntington C. (1961), *The Collected Dialogues of Plato,* Princeton University Press, 1961)

Haynes, F. (2002). *Eğitimde Etik*, (Çev. Semra Kunt Akbaş), İstanbul, 2002

Housefield, James (1986) *Marcel Duchampin Sanati ve Modern Paris'in Cografyası*. 1986 H.James, http://www.e-skop.com/skopbulten

İçel, K. (2006). Telif Ceza Hukuku Açısından Eser Kavramı ve Bu Bağlamda Avukat Dilekçelerinin Değerlendirilmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.

Kabacalı, A., Özçelik, T., & Berkman, B. (1991). *Sanat ansiklopedisi*. İstanbul: Milliyet y.

Kagan, S. M. (2008). *Estetik ve Sanat Notları*. İzmir: Karakalem

Karınca, E. (2002). *Fikri Hakkın Biçim ve İçerik Olarak Korunması,* Ankara Barosu Uluslararası Hukuk Kurultayı. 08-11.Ocak.2002. Ankara

Kazak, Mustafa, (2014), *Taklit ve Esinlenme Ambalajın Tüketici Satın Alma Kararları Üzerindeki Etkisi ve Karaman'da Bir Uygulama,* Yüksek lisans tezi, Karamanoğlu Mehmet bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014

Kılınçoğlu, A. (2004). *Fikri Hakların İhlalinde Hukuksal Koruma Yolları* (SınaiHaklarla Karşılaştırmalı Olarak). TBBD. Ankara

Kırışoğlu, O. (2002), *Sanatta Eğitim.* Ankara: Pegem A

Krausse, A.C. (2005). *Rönesans'tan Günümüze Resim Sanatının Öyküsü*. Almanya: Literatür

Kodal, T. (2012). *Resimlerarasılık ve Herman Braun-vega'nın Resimlerinde Resimlerarasılık Sorunsalının İrdelenmesi.* Sanatta Yeterlilik, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Kodaman, L. (2014) *Sanat Yapıtlarından Alıntılamanın Picasso Resimleri Üzerinden İrdelenerek Resim Anasanat Atölye Öğrencilerinin Çalışmalarına Katkısı*. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar eğitimi ana bilim dalı, kasım, 2019. https://tez.yok.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Kolaylı, Z.C. (2019). *Türk Özel Hukuk Sisteminde İntihal,* Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Ankara,

Kovulmaz, B. (2011). *Picasso.* (Ş. Öztürk, Çev.). İstanbul: YKY

Küpeli, E.A. & Yılmaz M.(2021), Güncel Sanat Sratikleri İçerisinde Sanatçı Günlükleri ve Bir Uygulama Örneği, Ankara Üniv. Sosyal Bilimler Dergisi, 2021, Cilt: 12 Sayı: 1, 2 - 12,

Lenoir, B. (2004). *Sanat Yapıtı.* (A. Derman, Çev.). İstanbul: Yapı Kredi

Leppert, R. (2002).*Sanatta Anlamın Görüntüsü- İmgelerin Toplumsal İşlevi*. (İ. Türkmen,Çev.). İstanbul: Ayrıntı

Lhote, A. (2000). *Sanatta Değişmeyen Plastik Değerler.* (K. Özsezgin, Çev.). Ankara: İmge

Lowry, B. (1972). *Sanatı Görmek.* (N. Yurtsever, Z. Güvenli, Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bnk..

Marrinan, M. (1977). *Picasso as an "Ingers" young cubist. The Burlington Magazine*, (119)896, 756–763.

May, R. (2001). *Yaratma Cesareti.* (A. Oysal, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.

Mercin, L.,& Alakuş, A.O.(2007). Birey ve Toplum İçin Sanat Eğitiminin Gerekliliği. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi,(9),* 14-20.

Messina, S. (1954). Doktrinde, Mukayeseli Mevzuatta, Milletlerarası İçtihatta Edebiyat ve Sanat İntihali. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. Ankara

Mülayim, S, (1994). *Sanat Tarihi Metodu*. İstanbul: Bilim Teknik

Moursund, D. (1999). Project-Based Leorning Using İnformatıon Technology. *Eugeme, Or:ISTE International Society for Technology in Education.* U.S. and Canada.

Ötgün, C. (2008). Sanat Yapıtına Yaklaşım Biçimleri. Gazi Üniversitesi. *G.S.F. Sanat veTasarım Dergisi,* (2), 159-178.

Özer, B. (2009). *Kültür Sanat Mimarlık*. İstanbul: Yem Yay.

Özsoy, V. (1996). Türkiye'de Resim-iş Eğitimi Sanat Eğitimi Tarihine Kısa Bir Bakış. *Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi,* (1)16, 109-122.

Özsoy, V. (2003). *Görsel Sanatlar Eğitimi Resim-iş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünseltemelleri*. Ankara: Gündüz

Özturan, M. (2006). *Sanatta ve Sanat Yapıtlarında Öznellik*. Fotografya, (18).

Poaletti, I., Tomás, M. I., & Menéndez, F. (2013). *Practices of ethics: An empirical approach to ethics in Social sciences research* Cambridge Scholars Publishing

Porter, M. (2010) Beyond Simple Textual Plagiarism:Some probable İssues and Possible Answers. Fourth *International Plagiarism Conference*, Northumbria University, Newcastle, 21-23 June

Punch, K.F. (2005). *Sosyal Araştırmalara Giriş. Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*. (D.Bayrak, H.B. Arslan-Z.Akyüz, Çev.). Ankara: Siyasal

Read, H. (1974). *Sanatın Anlamı.* İstanbul: İmge.

Robertson, I. (Ed.). (2005). *Understanding İnternational Art Markets and Management.* Newyork: Psychology Press, Routledge.

Russel, B. (2001). *Eğitim Üzerine. (*N. Bezel, Çev.). İstanbul: Say

San, İ. (1985). *Sanat ve Eğitim.* Ankara: Ankara Üniversitesi

Saldamlı, A. (2016). *Bilimsel Araştırma ve Sunum Teknikleri,* Ankara: Detay

Sengel, F,C. (2009). *Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda İntihal ve Esinlenme.* Ankara: Seçkin

Scehneıder, M. (1985). *Valeur de Mots,Paris,* Gallimard

Smith, R.. (2010). *Sanatçının El Kitabı*. İstanbul: İnkılap

Soykan, 1997, *Sanatın Ne'liği - Sanatçının Kimliği Sorunu.* a.g.m., 30

Sözen, M., & Tanyeli, U. (1986). *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Remzi

Sözen, M., & Tanyeli, U. (1992). *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Remzi

Spence, D. (2011). *Picasso.* (İ.Sevinç,Çev.). İstanbul: Yazın

Suluk, C. (2004). *Telif Hakları ve Korsanlıkla Mücadele*. İstanbul: Hayat

Südor, G., (2000). *Aynanın Gerçeği-Resim Eğitimi ve Sanatla Karşılaşma*. İstanbul: Cumhuriyet

Şahin Ş (2010), .*Grafik Tasarımda Esinlenme, İntihal ve Özgünlük İncelemesi,* Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Grafik Tasarım Ana Sanat Dalı, Grafik Tasarım Programı, haziran 2010

Şahiner, R. (2002). *Yeni Bir Sanat Eğitimi Üzerine. Türkiye'de Sanat Eğitiminde Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu*'nda sunulmuş bildiri, Gazi Üniversitesi, Ankara. 29 Temmuz 2021 tarihinde http://www.rifatsahiner.com/makaleler/yenisanat.pdf sayfasından erişilmiştir.

Şaşan, H.H., (2002). Yapılandırmacı Öğrenme. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, (74-75), 49-52.

Tatar, M. (2017). Resim Sanatında Parodi, Pastiş ve İntihal Parody, Pastısche and Plagıarısm ın Pıctoral Art. *Sanat-Tasarım Dergisi 2017,* Sayı: 8 ISSN: 1309-2235 ss.7-12 DOI: 10.17490/Sanat.2018.1

Tekinalp Ü.(2004). *Fikri Mülkiyet Hukuku*, İstanbul, 2004, s.146

Tetikçi, İ. Resim Sanatında Kopya, Taklit ve Esinlenme. *İdil dergisi* 6.36 (2017)

Thompson, D. (2011). *Sanat Mezat.* İstanbul: İletişim

Thompson, M.M. (1990). Batı Avrupa Eğitim Tarihi, *Çağdaş Eğitim Dergisi,* (Çev. F. Oğuzkan), sayı 16

Turani, A. (1968). *Sanat Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Toplum

Tuğlacı, P. (1971). *Okyanus Türkçe Sözlük 3 Cilt Takım.* Pars s. 1226

Türkdoğan, G. (1981). *Sanat Eğitimi Yöntemleri*. Ankara: Kadıoğlu

Türkekul, E.(2004)."*Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ve Fikir Haklarının Korunması ile ilgili Temel Bilgiler*- isimli kitap (yazanlar:Av.E. TÜRKEKUL, Av.M.TURHAN, Av.M.F.GÜÇLÜ)

Tolstoy, L. N. (1996). *Sanat Nedir?* (B. Duran, Çev.). İstanbul: Şule Yay.

Topkara, Gülnur. (2019), *Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Sanat Uygulamalarında İntihal Eğilimi ve Görsel İntihale İlişkin Görüşleri,* Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-iş Eğitimi Bilim Dalı

Uslu, Ramazan.(2003) *Türk Fikir ve Sanat Hukuku'nda "ESER" Kavramı,* Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003, s. 24-25. 7 HIRSCH, Fikri ve Sınaî Haklar, s. 127. 8 USLU, s. 24

Uçan, A. (2002). *Türkiye'de Çağdaş Sanat Eğitiminde Öğretmen Yetiştirme Süreci ve Başlıca Yapılanmalar*. Gazi Üniversitesi 1. Sanat Eğitimi Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Ankara. Adam Yay. İstanbul.

Uçak, N. ve Birinci, H. (2008). *Bilimsel Etik ve İntihal.* Hakemli Yazılar

Uzun, V. (2022) Sanat ve İntihal, (Akbank ödüllü yarişma sergisi'nin bir ödülü iptal edildi) Ekdergi dijital yayın, https://www.ekdergi.com/author/vecdiuzun/page/2/ erişim tarihi 11.10.2024 sayfasından erişilmiştir.

Walther, F. I. (2005). *Pablo Picasso. Yüzyılın dâhisi*. İstanbul: Taschen/Remzi

Warncke, P.C. (1997). *Pablo Picasso.* 1881-1973, Part I, The Works 1890-1936. Germany:Tasnhen,

Wolcott, A. (1996). Is what you see what you get? a postmodern approach to understanding works of art. Studies in Art Education, 37(2), 69-79.doi:10.2307/1320508

Vargı, E. (2009). *ARTantane:* Modern Resimde Yıkananlar Teması ve Oryantalizm Söylemi. Fotografya, (21).

Yaman, D.(2010). *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda Düzenlenen Bir Eserden Kaynak Göstermeksizin İktibasta Bulunma Suçu,* DEÜHFD, C.12, 2010, s.1551.

Yazıcı Merve, (2021). Türk Resim Sanatında 1980 Sonrası Esinlenme, Yüksek lisans tezi Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim Ana Sanat Dalı,

Yıldırım, C. (1999). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme.* Ankara: ÖSYM

Yıldız, E.M. (2012). *Görsel Sanatlar Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Sanat Eleştirisi Disiplininin Baskıresim Derslerine Olan Etkisi.* Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yılmaz, G. (1946). Paul Valery'nin Defterlerine Göre Sanat Yapıtı. Ankara Üniversitesi *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 33 (1-2), 571-577

Yılmaz, M. (2010). *Sanat Eğitiminde Kopya ve Taklit.* Kazım Artut (Ed.), Güzel sanatlar eğitiminde özel öğretim yöntemleri içinde (s.193-298). Ankara: Anı

Yolcu, E. (2007). Sanat eğitimi. *Meşale Dergisi,* (3), 38-39.

Zwisler, John C. (2016). (*Mis)appropriation Art: Transformation and Attribution in the Fair Use Doctrine*. Chicago-Kent Journal of Intellectual Property,

EKLER

EK 1. Görüşme Formu

"TÜRK RESİM SANATINDA (1980-2023) GÖRSEL İNTİHAL KAVRAMI VE AKADEMİSYENLERİN İNTİHALE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ"

Değerli akademisyen,

"Resim Sanatımızda, alan akademisyenlerinin İntihal görüşleri" başlıklı bilimsel çalışmamda sizlerin görüşlerinden yola çıkarak doktora tez araştırması yapmaktayım. Bu bağlamda görüşme sorularına yapacağınız katkı aynı zamanda bilimsel bir çalışmanın da temelini oluşturacaktır. Bu amaçla sizden istenen, sorulan soruları içtenlikle doğru olarak yanıtlamanızdır. Toplanan veriler araştırmanın kapsamı dışında hiçbir şekilde kullanılmayacaktır. Adınızı soyadınızı yazmayınız. Görüşme sorularına istediğiniz sorudan başlayabilirsiniz.

Katkılarınız için şimdiden çok teşekkür ediyorum.

Cinsiyeti:

Mesleki Kıdemi:

Yaş:

Akademik Unvanı:

Eğitim verdiği kurum:

Mihriban Rukiye YILMAZ

Araştırmacı Doktora öğrencisi

. **GAZİ ÜNİV. EĞİT. BİL. ENST.**

GÜZ. SAN. EĞT. A.B DALI

RESİM –İŞ EĞT.B. D.

Görüşme soruları

1. Resim Sanatı alanında intihal konusundaki görüşleriniz nelerdir?
2. Çağdaş Türk resminde intihal tartışması yaratan örneklere ilişkin görüşleriniz nelerdir?
3. Resim sanatı alanında intihalin nedenleri sizce nelerdir?
4. Sanat eğitiminde öğretim yöntemlerinden biri olan kopya eserden öğrencilerin yararlanmaları hakkında düşünceleriniz nelerdir?
5. Öğrencilerinize intihal bilgilendirmesi yaparken hangi konulara değiniyorsunuz?
6. Türk Resim Sanatında intihali önlemeye yönelik yaptırımlara ilişkin görüşleriniz nelerdir?
7. Sanat eğitimcisi olarak Türk Resim Sanatında intihali önlemeye yönelik önerileriniz nelerdir?

EK 4.

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Komisyonu

Sayı : E-77082166-302.08.01-547098 30.12.2022
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

Dağıtım Yerlerine

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı **Doktora Öğrencisi Mihriban Rukiye YILMAZ'ın, Prof.Dr.Hüseyin ELMAS'ın** danışmanlığında yürüttüğü ***"1980 Sonrası Türk Resim Sanatında İntihal Kavramı ve Akademisyenlerin İntihale Yönelik Görüşleri"*** adlı tez çalışması ile ilgili konu Komisyonumuzun **13.12.2022** tarih ve **21** sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

İlgilinin çalışmasının, yapılması planlanan yerlerden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiş ve karara ilişkin imza listesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Araştırma Kod No: 2022 - 1460

T.C:
GAZİ ÜNİVERSİTESİ

GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
RESİM İŞ EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞI

198140406 no'lu doktora öğrencisi Mihriban Rukiye YILMAZ...'ın sorumlu araştırmacısı olduğu "1980 SONRASI RESİM SANATIMIZDA İNTİHAL KAVRAMI VE AKADEMİSYENLERİN İNTİHALE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ" isimli doktora araştırması hakkında bilgilendirildim.

Bilgilerinize arz ederim.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı	
Uyruğu	
Doğum yeri	
Telefon	
E-posta	

Eğitim Derecesi	**Okul/Program**	**Mezuniyet yılı**
Lise		
Üniversite		
Yüksek Lisans		
Doktora		

İş Deneyimi, Yıl	**Çalıştığı Yer**	**Görev**

Yabancı Dil	İngilizce
Yayınlar	Cumhuriyet Döneminden Günümüze , Geleneksel Halk Sanatlarımızdan Etkilenen Resim Sanatçılarımız (Bedri Rahmi Eyüboğlu) Ulusal Tez merkezi, 2019 Türk Resim Sanatında Yeniden Üretim Türleri ve Görsel İntihal Arasındaki Farklar, Asosjournal Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 2024, 248-268

GAZİ'Lİ OLMAK AYRICALIKTIR...